Rok XXX • styczeń-luty 2018 • Nr 1 (171)

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

KUL 1918
KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II

PL ISSN 0866-9961

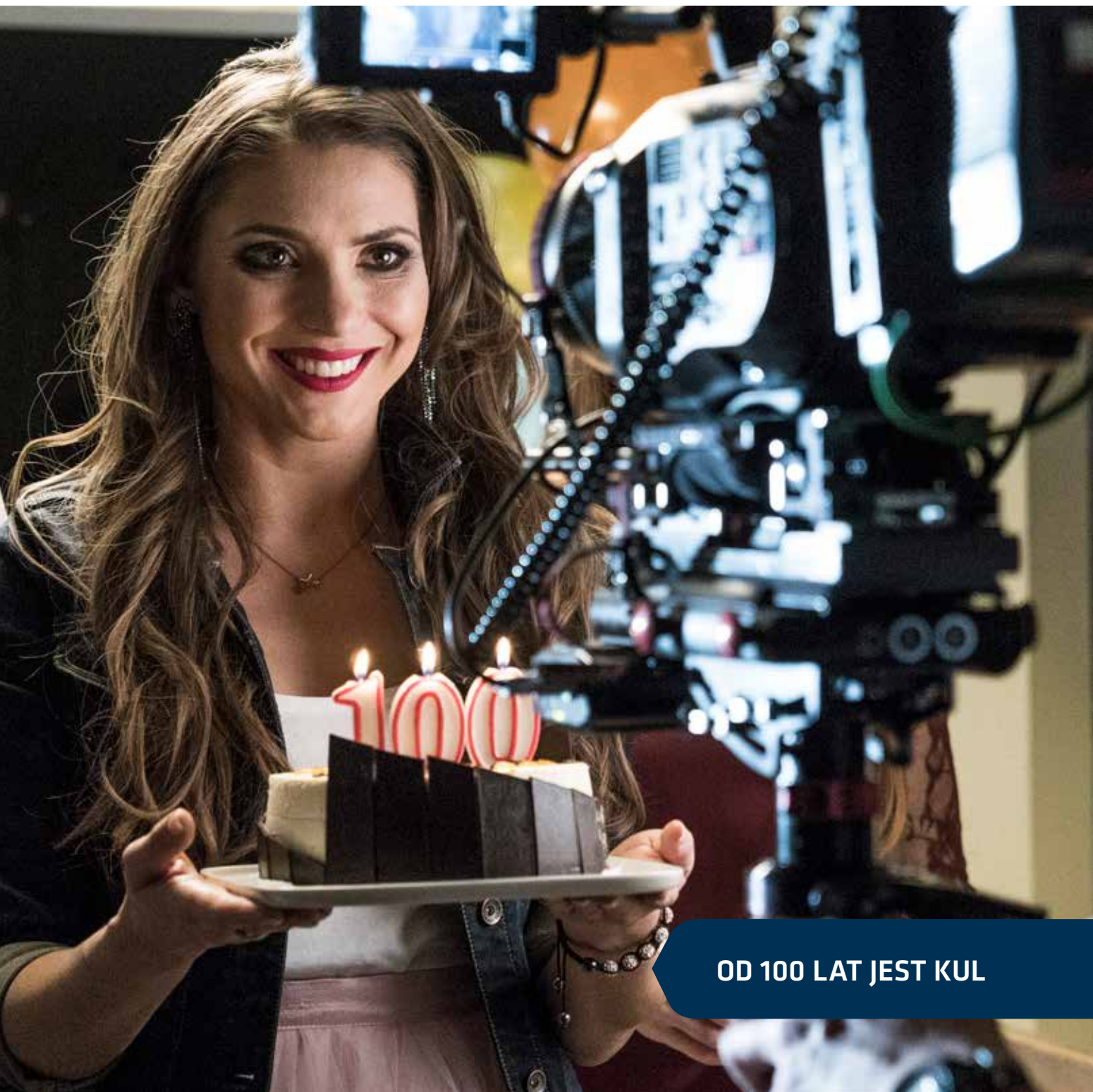

OD 100 LAT JEST KUL

Uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

rok 2018

został ustanowiony

Rokiem 100-lecia

Katolickiego
Uniwersytetu
Lubelskiego
Jana Pawła II

od **100 lat** jest KUL

Szanowni Państwo,

8 grudnia – to pośród innych ważnych dat w kalendarzu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II dzień szczególny, obchodzony jako rocznica otwarcia Uniwersytetu.

W roku 2017 świętowaliśmy powstanie KUL po raz 99. W ramach obchodów 8 grudnia odprawiona została Msza św. dziękczynna w kościele akademickim oraz odbyła się uroczystość wręczenia pracownikom odznaczeń państwowych, resortowych i lokalnych. W niedzielę zaś, 10 grudnia, ta wyjątkowa w dziejach Uczelni data została uczczona koncertem Chóru KUL i zespołu instrumentów dętych pod dyrekcją Grzegorza Pecki w kościele akademickim oraz nadzwyczajnym koncertem kameralnym w ramach cyklu OPUS MAGNUM – KULowskie wieczory z muzyką.

W dniu poprzedzającym 99. rocznicę utworzenia KUL, 7 XII 2017 r., Senat Rzeczypospolitej Polskiej jednomyślnie przyjął uchwałę o ustanowieniu roku 2018 Rokiem 100-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. „W ciągu swojej 100-letniej historii – jak podkreślili senatorowie – KUL stał się jednym z najważniejszych ośrodków myśli katolickiej, wpływając na kształt nauki i kultury polskiej, zyskując szerokie uznanie w kraju i za granicą".

Wielki jubileusz KUL rozpoczynamy pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy i przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski abpa Stanisława Gądeckiego.

dr Marzena Krupa
redaktor naczelna

Przegląd Uniwersytecki

Wydawca: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Rada Programowa: ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, dr hab. Iwona Niewiadomska, prof. KUL, dr hab. Marzena Górecka, prof. KUL, ks. prof. dr hab. Stanisław Janeczek
Redaktor naczelna: dr Marzena Krupa
Projekt graficzny, skład i łamanie: Anna Kowalczyk, Małgorzata Adamczyk
Zdjęcia: Tomasz Koryszko
Adres: 20-950 Lublin, Al. Racławickie 14, pokój 27, tel. +48 81 445 40 56, e-mail: przeglad@kul.pl
Druk: Drukarnia Standruk, Lublin / **Nakład:** 1200 egz.
Okładka: Zdjęcie z planu filmu *Od 100 lat jest KUL* (fot. MyWorks Studio)
Numer zamknięto 12 lutego 2018 r.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania, adiustowania i redagowania tekstów, zmiany tytułów oraz odmowy publikacji tekstów niezamówionych.

Spis treści

Klara Sadkowska *Podcienia w Gmachu Głównym KUL*

Anna Pietrala *Siatka drzew*

Edyta Chlebowska *KUL-owskie światłocienie*

Zdjęcia KUL nadesłane na wystawę „#700LBN, czyli 700 zdjęć na 700-lecie"

JUBILEUSZ

Sławomir Jacek Żurek
O III Kongresie Dydaktyki Polonistycznej 6

Marta Danielewicz
KUL w drugim stuleciu istnienia 8

Ewa Kula
Od 100 lat jest KUL 10

WYDARZENIA

Joanna Kopacz
Promieniujący duchowym ojcostwem 11

Piotr Wiśniewski
Święto muzyki kościelnej 12

Adam Zadroga
Signum Universitatis dla Fundacji im. Jacka Krawczyka 13

Marzena Krupa
Ocaleli dzięki Sprawiedliwym 14

Marcin Karkut
Spotkanie przy książce 15

Małgorzata Król
Jesienne debiuty poetyckie 16

Z GABINETU REKTORA

Z kalendarza wybrane 17

LAURY 20

WOKÓŁ NAUKI

Jacenty Mastej, Krzysztof Kaucha
100 lat teologii fundamentalnej na KUL 22

Jacek Gołębiowski
Polish cathedrals w metropolii Chicago 26

Tomasz Stępniewski
Trójmorze i Europa Wschodnia z Rosją w tle 28

Maciej Nowak
Miejsca nawiedzone i badania biograficzne 30

Arkadiusz Gut, Monika Walczak
Filozofowie w Chinach 33

UCZELNI CZAS MINIONY

Idzi Radziszewski
Uniwersytet katolicki w Polsce 34

Angelika Modlińska-Piekarz
Nieznane materiały związane z ks. Idzim Radziszewskim 36

Jacek Zygmunt Sawicki
Uniwersytetu zmagania z cenzurą 40

KULTURA

Anna Szlązak, Krzysztof Przylicki
Mistrzowie malarstwa polskiego 44

Andrzej Gładysz
Muzyczne podróże Chóru KUL 46

Mariusz Lach
Teatr religijny dziś 47

PIÓREM STUDENTA

Krzysztof Szlanta
W Pracowni Liderów Prawa 48

Oliwia Flis
Z wizytą w Parlamencie Europejskim 49

Anna Pietrala
#700LBN 50

POŻEGNANI

Roman Bogusław Sieroń
Wspomnienie *post mortem in fede* 51

SPORT

Beata Rawska
Więcej sportu 52

Z REKOMENDACJI WYDAWCY

Publikacje Wydawnictwa KUL i TN KUL 54

Muniek Staszczyk
wokalista, autor tekstów i lider zespołu T.Love

9 listopada był gościem wieczoru autorskiego zatytułowanego „Tak bardzo chciałbym zostać kumplem Twym", zorganizowanego w ramach „KULowskich spotkań literackich".

Zdzisław Sokal
prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

13 listopada wygłosił wykład „Przymusowa restrukturyzacja jako narzędzie wsparcia stabilności finansowej" w cyklu „Pro publico bono – KULtura człowieka i społeczeństwa".

Dušan Krištofik
ambasador Słowacji w Polsce

21 listopada spotkał się ze środowiskiem uniwersyteckim jako gość cyklu Debaty Dyplomatyczne.

Piotr Czarnecki
prezes Zarządu Raiffeisen Polbank

24 listopada w ramach cyklu „Pro publico bono – KULtura człowieka i społeczeństwa" przedstawił wykład pt. „Czy banki naprawdę są potrzebne?".

Paweł Gruza
podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów

30 listopada na zaproszenie Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji wygłosił wykład „Zmiany w polskim systemie podatkowym".

Marek Krajewski
pisarz, autor powieści kryminalnych, filolog klasyczny

5 grudnia spotkał się ze społecznością uniwersytecką podczas wieczoru autorskiego „Dwadzieścia lat fikcyjnych zbrodni" w ramach „KULowskich spotkań literackich".

Teresa Księska-Falger
pianistka i popularyzatorka muzyki

18 stycznia była gościem wieczoru autorskiego „Czas i dźwięk. Spotkania z Andrzejem Nikodemowiczem", zorganizowanego w cyklu „KULowskie spotkania literackie".

Sesja plenarna „Językoznawstwo i aksjologia" (od lewej): prof. Halina Zgółkowa (UAM), prof. Małgorzata Karwatowska (UMCS), Elżbieta Błachowicz (VIII LO im. Władysława IV w Warszawie), prof. Piotr Śliwiński (UAM), prof. Andrzej Markowski (UW)

Sesja plenarna „Wartości w kulturze i mediach" (od lewej): Marek Zając (TVP), Włodzimierz Staniewski (Ośrodek Praktyk Teatralnych „Gardzienice"), ks. Grzegorz Michalczyk (Duszpasterstwo Środowisk Twórczych), prof. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (UMCS), Grażyna Lutosławska (Polskie Radio Lublin)

PROF. DR HAB. SŁAWOMIR JACEK ŻUREK
Instytut Filologii Polskiej

O III Kongresie Dydaktyki Polonistycznej

Wartości – ich rozumienie, źródła, znaczenie, obecność we współczesnym świecie oraz wychowywanie do nich. To tematy, nad którymi podjęli namysł poloniści obradujący na KUL.

W dniach 22-25 XI 2017 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbył się III Kongres Dydaktyki Polonistycznej. Przebiegał on pod hasłem „Polonistyka i świat wartości. Edukacja polonistyczna jako wartość", a wpisywał się w obchody 100-lecia powstania KUL (1918) i 700-lecia nadania praw miejskich Lublinowi (1317). Organizatorem wydarzenia była Katedra Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego KUL przy współudziale Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Miasta Lublin, Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej PAN, Towarzystwa Przyjaciół KUL oraz Fundacji Rozwoju KUL. Miejsce spotkania zostało wskazane nieprzypadkowo – kształcenie polonistów na naszym Uniwersytecie ma bowiem wysoką markę w całej Polsce, a także poza nią. Środowisko lubelskie znane jest z prowadzenia ważnych badań aksjologicznych, których prekursorami są profesorowie KUL: Stefan Sawicki, Marian Maciejewski i Andrzej Tyszczyk. Warto też zaznaczyć, że poprzednie 2 kongresy odbyły się w tak ważnych polonistycznych ośrodkach akademickich jak Kraków (w roku 2013 na Uniwersytecie Jagiellońskim) i Katowice (w roku 2015 na Uniwersytecie Śląskim).

Dwa środowiska polonistyczne razem

W murach naszego Uniwersytetu spotkały się ze sobą 2 środowiska polonistyczne – szkolne i akademickie, które na co dzień, mimo bliskości, rzadko mają okazję, by prowadzić dialog. To, co niewątpliwie je łączy, to troska o kształcenie humanistyczne kolejnych pokoleń Polaków oraz chęć inspirowania rozwoju dydaktyki i doskonalenia rzeczywistości edukacyjnej. Głównym przedmiotem obrad były zagadnienia aksjologiczne – wszak rudymentarne dla ludzkiej egzystencji – a więc rozumienie wartości, ich źródła, znaczenie, obecność we współczesnym świecie oraz wychowywanie do nich. Przez 4 dni ponad 250 uczestników tego spotkania z całego kraju debatowało nad celami współczesnego nauczania polonistycznego i wychowania w kontekście przemian społeczno-cywilizacyjno-kulturowych dokonujących się w ostatnich latach w iście zawrotnym tempie. Byli to nauczyciele szkół na wszystkich etapach edukacyjnych, konsultanci i doradcy metodyczni, a także nauczyciele akademiccy, reprezentujący najważniejsze ośrodki badawcze w Polsce (oprócz KUL i UMCS – Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski) i inne jednostki prowadzące badania naukowe (np. Instytut Badań Literackich PAN czy Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie). Obserwując dominację technologii nad kulturą humanistyczną, poloniści dostrzegli potrzebę mówienia o edukacji polonistycznej jako wartości. Zastanawiali się więc, jakiego rodzaju działania należy podjąć, by przywrócić kształceniu polonistycznemu na wszystkich szczeblach należne mu fundamentalne znaczenie, oczyszczone jednak z tendencji anachronicznych.

Prof. Jadwiga Puzynina (UW) – nestorka językoznawczych badań aksjologicznych ze studentką polonistyki KUL Magdalena Majcher, wolontariuszką III KDP

Prof. Sławomir Jacek Żurek składa podziękowania studentom polonistyki KUL za ich pracę podczas Kongresu

Wartości i wartościowanie na sesjach plenarnych

Podczas Kongresu odbyło się 5 sesji plenarnych („Wartości i wartościowanie w polonistycznej dydaktyce uniwersyteckiej", „Edukacja polonistyczna wobec świata wartości", „Literaturoznawstwo i aksjologia", „Językoznawstwo i aksjologia", „Wartości w kulturze i mediach"), prawie 30 paneli referatowo-dyskusyjnych (z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa, kulturoznawstwa, a także pedagogiki i psychologii). Ponadto zorganizowano warsztaty metodyczne dotyczące sposobów radzenia sobie z tzw. antywartościami przez nauczycieli pracujących w szkole („Agresja i nienawiść", „Obojętność i brak empatii", „Kłamstwo i manipulacja", „Nieufność") oraz wizyty studyjne przeznaczone dla polonistów uniwersyteckich w 5 lubelskich instytucjach kultury (Muzeum Lubelskie na Zamku, Muzeum Literackie im. Józefa Czechowicza, Muzeum Wincentego Pola, Muzeum Pamięci na Majdanku oraz Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN"). Podczas Kongresu odbyły się także imprezy towarzyszące – spektakl *Wesele* według Stanisława Wyspiańskiego w reżyserii Włodzimierza Staniewskiego w Europejskim Ośrodku Praktyk Teatralnych „Gardzienice" oraz wieczór literacki z udziałem twórców wywodzących się z Lubelszczyzny (o. Wacława Oszajcy SJ, Piotra Szewca, ks. Alfreda Marka Wierzbickiego), poprowadzony przez o. Tomasza Dostatniego OP. Koncertowi Orkiestry Świętego Mikołaja w Centrum Spotkania Kultur towarzyszyła prelekcja prof. dra hab. Jerzego Bartmińskiego (UMCS) na temat znaczenia folkloru w kulturze europejskiej.

Aksjologiczne dyskusje oraz ich uczestnicy

Dużym zainteresowaniem wśród polonistów cieszyły się sesje panelowe, podczas których dyskutowano na temat języka jako narzędzia wartościowania w edukacji polonistycznej; wartości w interpretacji tekstów kultury, a szczególnie w kulturze popularnej; świata wartości współczesnej młodzieży oraz jej stosunku do patriotyzmu i wielokulturowości; polskiej literatury najnowszej w kontekście aksjologicznym. Zadawano pytania: o związki badań nad wartościami z komparatystyką, filozofią, teorią literatury; o to, w jaki sposób współczesna literatura dla dzieci i młodzieży może pomóc nauczycielom kształtować uczniowski świat wartości; o sposób, w jaki cyberprzestrzeń zmienia wartości w przekazie szkolnym. Pozostałe moduły ogniskowały uwagę uczestników Kongresu na technologiach informacyjnych i komunikacyjnych w kształtowaniu świata wartości uczniów, na pokoleniu Y i jego świecie wartości oraz na przyszłości związanej z rozwojem mediów w obrębie edukacji polonistycznej.

Wśród uczestników Kongresu było wielu zasłużonych polonistów, a wśród nich: nestorka badań w zakresie aksjologii prof. dr hab. Jadwiga Puzynina (UW), przewodniczący Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN prof. dr hab. Andrzej Markowski (UW), przewodniczący Komitetu Nauk o Literaturze PAN prof. dr hab. Krzysztof Kłosiński (UŚ), przewodnicząca Komisji Edukacji Szkolnej i Akademickiej Komitetu Nauk o Literaturze PAN prof. dr hab. Anna Janus-Sitarz. Ponadto Kongres uświetniły swoją obecnością osoby zasłużone zarówno dla dydaktyki polonistycznej, jak i badań literaturoznawczych i językoznawczych, między innymi: dr hab. Krzysztof Biedrzycki, prof. UJ, prof. IBE, dr hab. Tomasz Chachulski, prof. IBL, prof. UKSW, prof. dr hab. Mirosława Hanusiewicz-Lavallee (KUL), prof. dr hab. Ewa Jaskółowa (UŚ), dr hab. Jerzy Kaniewski, prof. UAM, prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska (UMCS), prof. dr hab. Teresa Kostkiewiczowa (IBL, UKSW), prof. dr hab. Ryszard Koziołek (UŚ), prof. dr hab. Maria Kwiatkowska-Ratajczak (UAM), prof. dr hab. Anna Nasiłowska (IBL PAN), dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, prof. UMCS, prof. dr hab. Anna Pilch (UJ), prof. dr hab. Tadeusz Sławek (UŚ), prof. dr hab. Piotr Śliwiński (UAM), prof. dr hab. Grażyna Tomaszewska (UG), dr hab. Andrzej Tyszczyk, prof. KUL, prof. dr hab. Tadeusz Zgółka (UAM) czy prof. dr hab. Halina Zgółkowa (UAM). Spośród ludzi kultury, którzy brali udział w obradach, warto przywołać redaktora Marka Zająca z TVP, ks. Grzegorza Michalczyka – krajowego duszpasterza środowisk twórczych, Włodzimierza Staniewskiego z Ośrodka Praktyk Teatralnych „Gardzienice" i redaktor Grażynę Lutosławską z Polskiego Radia Lublin.

Honorowi i medialni patroni

Kongres odbywał się pod honorowym patronatem wielkiego kanclerza KUL, metropolity lubelskiego abpa Stanisława Budzika, Rektora KUL ks. prof. dra hab. Antoniego Dębińskiego, rektora UMCS prof. dra hab. Stanisława Michałowskiego, dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych KUL dr hab. Magdaleny Charzyńskiej-Wójcik, prof. KUL, dziekana Wydziału Humanistycznego UMCS dra hab. Roberta Litwińskiego, prof. UMCS, a także marszałka województwa lubelskiego Sławomira Sosnowskiego, prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka i lubelskiej kurator oświaty Teresy Misiuk. Patronatem medialnym Kongres objęły: „Głos Nauczycielski", „Polonistyka. Innowacje", „Więź", „Znak", „Gość Niedzielny", Radio Lublin i TVP 3 Lublin.

*

III Kongres Dydaktyki Polonistycznej w Lublinie pokazał, że całemu środowisku polonistycznemu, niezależnie od preferencji ideowych, zależy na wartościach i na wychowaniu młodzieży. Uczestnicy obrad podjęli uchwałę, że IV KDP odbędzie się w roku 2019 na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

zdjęcia: Anna Pietrala

MARTA DANIELEWICZ
kierownik Biura Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół KUL

KUL w drugim stuleciu istnienia

Studenci – autorzy najciekawszych propozycji kierunków rozwoju naszego Uniwersytetu w XXI w. zostali nagrodzeni Stypendium Jubileuszowym 100-lecia KUL.

Laureaci konkursu (od lewej): Natalia Turek, Klaudia Gorczyca, Aleksandra Kujawa, Magdalena Pietnoczko, Piotr Zawadzki, Anna Zych, Paulina Dawidek i Agnieszka Małyska

W imieniu stypendystów dziękuje Paweł Robak

Konkurs

Opracowanie autorskiej koncepcji i planu rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na drugie stulecie jego istnienia, z uwzględnieniem uwarunkowań historycznych, istotnych wartości oraz perspektyw rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski i regionu, było przedmiotem konkursu, jaki dla studentów KUL ogłosiły Fundacja PKO Banku Polskiego oraz Towarzystwo Przyjaciół KUL. Niełatwego zadania podjęło się blisko 80 osób. Spośród przedstawionych prac Komisja Konkursowa, w której skład weszli przedstawiciele organizatorów konkursu oraz PKO Banku Polskiego i Uniwersytetu, wyłoniła 16 najlepszych. Podczas uroczystego spotkania 28 XI 2017 r. laureaci otrzymali od Fundacji PKO Banku Polskiego symboliczne czeki na kwotę 9000 zł.

Chcemy motywować młodzież do nauki, do pracy, do rozwoju, nie tylko dlatego że to teraz bardzo modne, ale także dlatego że to bardzo ważne ze względu chociażby na naszą przyszłość – powiedziała po spotkaniu na KUL Małgorzata Głębicka, prezes Fundacji PKO Banku Polskiego.

Laureaci

Nagrodzeni studenci studiów I i II stopnia reprezentują niemal wszystkie wydziały, najliczniej Wydział Nauk Społecznych. Są to: Paulina Dawidek (WNH), Jakub Drozd (WNS), Michał Dworski (WPPKiA), Klaudia Gorczyca (WNS), Piotr Guz (MISHuS), Rafał Kazik (WPPKiA), Jacek Kochaniec (WNS), Maria Kościowska (WPPKiA), Aleksandra Kujawa (WNS), Mateusz Ligocki (MISHuS), Agnieszka Małyska (WPPKiA), Magdalena Pietnoczko (WNS), Paweł Robak (WPPKiA), Natalia Turek (WT), Piotr Zawadzki (WNS) i Anna Zych (WF).

Koncepcje

Jakie kierunki rozwoju KUL proponowali laureaci? Jedni pisali o umacnianiu humanistycznego charakteru Uczelni, inni kładli nacisk na działanie w obszarze nowych technologii, jednak wszyscy byli zgodni co do tego, że podstawą dalszego działania KUL muszą pozostać wartości, na których został on zbudowany. „Rugując zasady wynikające z dewizy, KUL stanie się jedynie usługodawcą dla osób, które będą chciały zdobyć tylko kwalifikacje zawodowe" – napisał Mateusz Ligocki. W swej pracy wskazał na propozycje reform w wymiarach: dydaktycznym, finansowym, kulturowym i społecznym. Postulował rozwój zwłaszcza neuronauk, informatyki, biotechnologii oraz mechatroniki, jak również modernizację już działających, istotnych dla gospodarki kierunków. Przedstawił też konkretne propozycje zaangażowania Uczelni na rzecz społeczeństwa (m.in. realizowanie autorskich programów skierowanych do więźniów czy wychowanków domów dziecka).

Jacek Kochaniec wyróżnił 3 podstawy rozwoju Uniwersytetu: misyjność rozumianą jako wierność dewizie KUL, podtrzymywanie tradycji definiowanej jako spuścizna europejskiej kultury zbudowanej na określonych fundamentach oraz nowoczesność na płaszczyźnie kształcenia i wychowania. Kreśląc sytuację ekonomiczno-społeczną Lublina i regionu, autor postulował, by dzięki wykorzystaniu atutów KUL takich, jak mocna baza dydaktyczno-naukowa i wysoki poziom kształcenia, nakierować działania na współpracę z miastem i regionem w duchu służby małej ojczyźnie, a tym samym stać się aktywnym uczestnikiem procesu przekształcania regionu, co zaowocuje również rozwojem Uniwersytetu i wzmocnieniem pozycji jego absolwentów na rynku pracy.

Jedna z propozycji Jacka Kochańca – udział studentów w badaniach naukowych już na początkowych etapach studiów – pojawiła się także u innych autorów. Był wśród nich Paweł Robak, który wyróżnił kilka obszarów istotnych w kontekście rozwoju Uniwersytetu. Są to między innymi: innowacyjne badania (zwłaszcza zespołowe prace badawcze o interdyscyplinarnym i międzynarodowym charakterze), szeroko rozumiana współpraca międzynarodowa, rozwój instytucji i stowarzyszeń działających wokół KUL, a także współpraca z otoczeniem społecznym, instytucjonalnym i biznesowym.

Kolejna laureatka, Anna Zych, marzy o Uniwersytecie jako miejscu pielęgnowania człowieczeństwa. „Kierunek zmian proponowanych przeze mnie stanowi odpowiedź na pytanie o to, jakich ludzi nasza Uczelnia chce dać Kościołowi i Ojczyźnie" – zaznaczyła na wstępie. Autorka zaproponowała skupienie się na humanistyce, ponieważ Uniwersytet to miejsce, gdzie człowiek przede wszystkim poznaje prawdę i siebie wobec prawdy. Realizowany już na Uczelni model relacji mistrz – uczeń chciałaby widzieć jako powszechne rozwiązanie, obowiązujące na wszystkich kierunkach, co pozwoliłoby na stworzenie środowiska ożywionej dyskusji naukowej.

Włączenie absolwentów w bieżące życie i finansowanie Uczelni uważa za jedno z najważniejszych wyzwań w najbliższym czasie Michał Dworski. Jest to dla niego warunek stworzenia rzeczywistej międzypokoleniowej wspólnoty działającej na rzecz KUL.

Piotr Guz zwraca uwagę na potrzebę uwzględnienia KUL w strategiach rozwoju nie tylko na poziomie lokalnym czy krajowym, ale także na poziomie europejskim. Miałoby to na celu między innymi stworzenie unikatowego modelu „uwalniania potencjału jednostki", co wpisałoby się w rozwojowe trendy europejskie. Uważa on

Prezes Fundacji PKO Banku Polskiego Małgorzata Głębicka, Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński i dyrektor Regionu Bankowości Detalicznej PKO Banku Polskiego w Lublinie Jan Karwański wręczają symboliczne czeki Rafałowi Kazikowi (u góry) i Piotrowi Guzowi

bowiem, że: „Otwartość na zmianę, czerpanie inspiracji od światowych liderów w edukacji oraz trzymanie się chrześcijańskich ideałów są receptą na sukces Uczelni w XXI w.".

Postulat wykorzystywania i rozwijania przez Uczelnię nowych technologii pojawił się w wielu pracach. Rafał Kazik szczegółowo opisał projekt aplikacji, która jego zdaniem usprawniłaby wiele aspektów uniwersyteckiego życia i sprawiła, że KUL stałby się bardziej atrakcyjny dla kandydatów na studia. Z kolei Maria Kościowska zaproponowała wprowadzenie wykładów w formie webinarium, dostępnych dla osób spoza KUL, czy stworzenie interaktywnego centrum multimedialnego, pozwalającego na szeroką wymianę wiedzy.

O konkursowych pracach

Ks. dr hab. Rafał Charzyński z Towarzystwa Przyjaciół KUL przyznaje, że poziom prac konkursowych był zróżnicowany, ale są wśród nich bardzo wartościowe propozycje, które szczególnie pokazały osobistą wrażliwość autorów na pewne problemy. Dodał też, że niektóre zawarte w nich sugestie warto rozważyć, bo są one wyrazem oczekiwań studentów.

Lektura opracowań przygotowanych przez studentów pozwala wierzyć, że chcą oni w sposób odpowiedzialny przeżyć czas studiów. I choć zdają sobie sprawę, że prognozowanie w perspektywie stulecia nie jest łatwe, to nie boją się projektować ambitnych programów, pozostających w zgodzie z tożsamością i misją ich Uczelni.

EWA KULA
Dział Komunikacji

Od 100 lat jest KUL

Symboliczna podróż dwojga bohaterów przez 100 lat dziejów KUL, plenery Starego Miasta w Lublinie i uniwersyteckie wnętrza, pracownicy i studenci w roli aktorów – efekt pracy ekipy realizującej jubileuszową impresję filmową można obejrzeć na stronie internetowej Uczelni oraz na kanałach KUL w mediach społecznościowych.

W rolach głównych wystąpili Emilia Ziemnicka i Franek Wróbel

Reżyser Adam Zych (z lewej) i autor zdjęć Tomek Gajewski

Ekipa filmowa po zakończeniu zdjęć na KUL

zdjęcia: MyWorks Studio

W dniu 19 XII 2017 r., podczas Opłatka Uniwersyteckiego, miała miejsce uniwersytecka premiera filmowej impresji na 100-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przygotowanej przez Dział Komunikacji KUL we współpracy z ekipą filmową MyWorks Studio. Tego samego dnia ruszyła kampania promująca jubileuszowy film w mediach społecznościowych, a następnie został on zaprezentowany na antenie lubelskiego oddziału TVP.

Zadaniem stojącym przed twórcami było pokazanie 100 lat działalności KUL w dwuminutowym materiale promocyjnym. W tym czasie główni bohaterowie odbywają symboliczną podróż przez epoki, spacerując przez przedwojenny Lublin, uczestnicząc w tajnych wykładach w czasie okupacji niemieckiej, biorąc udział w strajkach, ciesząc się z wyboru profesora KUL na Stolicę Piotrową, nawiązując przyjaźnie, aż do uroczystego zakończenia studiów w przestrzeni nowoczesnych budynków uniwersyteckich. Tym samym przemyślana w każdym elemencie narracja prezentuje historię Uczelni, odwołując się do emocji widza.

Zdjęcia do filmu były kręcone przez cztery precyzyjnie zaplanowane dni, od wczesnych godzin porannych do późnych wieczornych. Obejmowały wiele planów filmowych, zarówno w budynkach uczelnianych, jak i w przestrzeni miasta. Wyzwaniem było zbudowanie scenografii do ujęć pokazujących tajne nauczanie w czasie bombardowania – została tu wykorzystana przestrzeń Barku „No Logo" w podziemiach Gmachu Głównego. Łącznie prace nad filmem – od stworzenia koncepcji przez organizację castingu i realizację zdjęć po prace kończące związane z przygotowaniem kilku wersji językowych – trwały pół roku i były koordynowane przez pracowników Działu Komunikacji. W stworzenie filmu włączonych było także wielu studentów, pracowników naukowych oraz administracyjnych KUL. Zaangażowanie i pasja wszystkich osób uczestniczących w produkcji są widoczne w tym wyjątkowym materiale.

Opowieść *Od 100 lat jest KUL* jest bardzo dobrze przyjmowana przez widzów. Zwłaszcza absolwenci podkreślają, że ukazuje ona te cechy Uniwersytetu, z których oni są dumni – trwanie mimo przeciwieństw i budowanie relacji między ludźmi. Właśnie ta duma ze swojego Uniwersytetu najczęściej wybrzmiewa w ich komentarzach. Swoje uznanie dla filmu wyraziły także instytucje spoza KUL zajmujące się marketingiem i współpracą ze środowiskiem akademickim, a jury konkursu Genius Universitatis na najlepsze kampanie promujące szkoły wyższe wyróżniło go 3 lokatą w kategorii video online.

JOANNA KOPACZ
Biblioteka WZPiNoS w Stalowej Woli

Promieniujący duchowym ojcostwem

Bp Edward Frankowski (fot. Małgorzata Wolak)

Na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli, podczas posiedzenia Rady Wydziału w dniu 20 XI 2017 r., świętowano 80. rocznicę urodzin bpa Edwarda Frankowskiego – pomysłodawcy i organizatora Filii Wydziału Nauk Społecznych KUL w Stalowej Woli.

W jubileuszowych uroczystościach bpa Edwarda Frankowskiego brali udział: starosta powiatu Janusz Zarzeczny, reprezentujący prezydenta Stalowej Woli Ryszard Sęczyk, władze Rady Wydziału z dziekanem prof. drem hab. Andrzejem Kuczumowem na czele, władze Fundacji Uniwersyteckiej – prezes Paweł Polański i wiceprezes Małgorzata Kobylarz oraz studenci WZPiNoS KUL.

Bp Edward Marian Frankowski urodził się 15 VIII 1937 r. w Kępie Rzeczyckiej. W latach 1989-1992 był biskupem pomocniczym diecezji przemyskiej, w latach 1992-2012 biskupem pomocniczym diecezji sandomierskiej, a od 2012 r. jest biskupem seniorem diecezji sandomierskiej.

Od 1967 r. jest ściśle związany z KUL, gdzie w latach 1967-1971 studiował socjologię religii na kierunku teologia pastoralna na Wydziale Teologicznym. Tytuł magistra uzyskał na podstawie pracy *Społeczne uwarunkowania postaw religijnych młodzieży szkół średnich. Studium socjologiczne na podstawie badań ankietowych wśród młodzieży szkolnej w Stalowej Woli*, napisanej pod kierunkiem ks. doc. dra hab. Józefa Majki. Następnie do 1975 r. odbywał studia doktoranckie w Instytucie Pastoralnym, będąc uczestnikiem seminarium ks. prof. dra hab. Władysława Piwowarskiego. W 2005 r. uzyskał stopień doktora w zakresie socjologii po przedłożeniu dysertacji pt. *Religijność katolików diecezji sandomierskiej (studium socjologiczne)*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Janusza Mariańskiego na WNS KUL. W roku 2006 pracował jako adiunkt na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli, gdzie wykładał socjologię religii i katolicką naukę społeczną.

Od 1977 r. jako proboszcz parafii Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli aktywnie współpracował ze środowiskiem naukowym KUL przy organizowaniu otwartego ośrodka uniwersyteckiego w tym mieście. Powołał też oddział TP KUL w Stalowej Woli, który na terenie województwa tarnobrzeskiego, a później na terenie diecezji sandomierskiej przez kolejne dziesięciolecia bardzo ofiarnie działał na rzecz KUL.

Przy parafii MBKP zainicjował działalność Studium o Rodzinie Katolickiej (1977-1980). W czerwcu 1981 r. powołał pierwszy komitet organizacyjny Filii KUL w Stalowej Woli, a w październiku tego roku uruchomił pierwszy Punkt Konsultacyjny KUL w Stalowej Woli przy parafii MBKP. Wprowadzenie stanu wojennego zahamowało inicjatywę założenia Filii KUL, organizował więc otwarte wykłady uniwersyteckie prowadzone przez wykładowców KUL. Z jego inicjatywy w parafii działały: Duszpasterski Ośrodek Kultury Chrześcijańskiej, Diecezjalny Instytut Wyższej Kultury Religijnej i Studium Katolickiej Nauki Społecznej. Współpraca z KUL odbywała się także w ramach organizowanych w parafii Tygodni Kultury Chrześcijańskiej, Katolickich Dni Społecznych i Katolickich Dni Rodziny.

Bp Frankowski wspierał także protest solidarnościowy w sierpniu 1980 r., zorganizowany w stalowowolskiej parafii przez środowiska opozycyjne z KUL. W 1981 r. powołał redakcję pierwszego pisma związanego z powstającą Filią KUL – „Humanista". Budując naukową bazę w Stalowej Woli, utworzył Bibliotekę Katolickiej Wiedzy Humanistycznej, przekształconą w Bibliotekę IWKR, a po rozpoczęciu działalności Filii WNS KUL w Bibliotekę Uniwersytecką. Od 1984 r. organizował zagraniczną pomoc Belgów dla powstającego ośrodka uniwersyteckiego w Stalowej Woli.

Po 1990 r., we współpracy z rektorem KUL ks. prof. drem hab. Stanisławem Wielgusem, zainicjował i prowadził wykłady z katolickiej nauki społecznej przy Radiu Maryja, organizowane w Filii WNS KUL w Stalowej Woli. W organizowaniu ośrodka uniwersyteckiego współpracował z wieloma naukowcami z KUL. Nawiązał współpracę Filii WNS KUL w Stalowej Woli z Economische Hogeschool Sint-Aloysius w Brukseli, w ramach której między innymi studenci odbywali staże i praktyki oraz studia MBA (od 1990). W 1991 r. założył Fundację Uniwersytecką w Stalowej Woli.

Za działalność na rzecz KUL władze Uczelni uhonorowały bpa Edwarda Frankowskiego medalem „Zasłużony dla KUL" oraz tytułem Gratae Memoriae Signum Universitatis. A przed 10 laty władze Stalowej Woli, z inicjatywy mieszkańców, nadały mu tytuł Pater Urbis – Ojciec Miasta za wkład w duchowy kształt miasta.

KS. DR HAB. PIOTR WIŚNIEWSKI, PROF. KUL
p.o. dyrektor Instytutu Muzykologii

Święto muzyki kościelnej

Wspomnienie liturgiczne św. Cecylii, dziewicy i męczennicy, przypadające 22 listopada, obchodzone jest każdego roku w Instytucie Muzykologii w sposób podniosły i uroczysty. W tym roku antycypowano ten dzień 21 listopada.

Instytut Muzykologii, który już od ponad 60 lat zajmuje się wieloobszarowo bogatą spuścizną polskiej religijnej kultury muzycznej, przeżył wspomnienie św. Cecylii, zgodnie z wieloletnią tradycją, w potrójnym wymiarze: naukowym, liturgicznym i artystycznym. Część naukowa miała miejsce w auli Instytutu, gdzie wszystkich zgromadzonych gości, pracowników i studentów IM powitał ks. dr hab. Piotr Wiśniewski, prof. KUL, pełniący obowiązki dyrektora Instytutu. W sposób szczególny wyraził radość z obecności zasłużonego profesora Instytutu Muzykologii i cenionego badacza monodii liturgicznej w Polsce ks. prof. dra hab. Ireneusza Pawlaka, który przyjął zaproszenie do wygłoszenia w tym dniu okolicznościowego referatu. Zatytułował go „Śpiewnik kościelny w języku chińskim". Tak sformułowany temat już na wstępie wzbudził duże zainteresowanie słuchaczy. Ksiądz Profesor niezwykle umiejętnie, także żartobliwie, przeplatał swój wykład ciekawymi skojarzeniami z historii i literatury pięknej. W ten sposób starał się nie tylko omówić zbiór chiński, ale przy okazji zachęcić młodzież akademicką do lektury dzieł wartościowych. Prelegent omówił powody wyboru prezentowanego zagadnienia oraz jego osobiste zmagania z odczytaniem melodii śpiewnika chińskiego. Najtrudniejszą kwestią, jak sam przyznał, było odszyfrowanie nietypowego sposobu zapisu melodii. Problem ten przykuł uwagę słuchaczy do tego stopnia, iż wielu z nich po wyłożeniu przez ks. Pawlaka zastosowanych w śpiewniku reguł związanych z notacją muzyczną zaczęło samodzielnie rozszyfrowywać chiński system zapisu melodii prezentowanych utworów. Niewątpliwie wykład Księdza Profesora, nagrodzony gromkimi brawami, dał impuls do podejmowania podobnych badań źródłowych.

Punktem kulminacyjnym dnia była uroczysta Msza św. w kościele akademickim. Przewodniczył jej absolwent IM KUL ks. dr Dariusz Sobczak, wykładowca muzyki kościelnej w PWSD w Gnieźnie, dyrektor Studium Muzyki Kościelnej oraz Chóru Prymasowskiego przy Bazylice Archikatedralnej w Gnieźnie. Mszę św. koncelebrowali księża będący wykładowcami i studentami IM wraz z dziekanem Wydziału Teologii ks. drem hab. Sławomirem Nowosadem, prof. KUL. Swoją obecnością zaszczycił nas również ks. dr hab. Jan Chwałek, emerytowany profesor KUL, pierwszy absolwent Instytutu Muzykologii. Okolicznościową homilię wygłosił ks. prof. I. Pawlak. Wskazał w niej na 3 istotne „kamienie", stanowiące podwaliny powołania muzyka kościelnego: warsztat muzyczny, umiłowanie Kościoła i jego liturgii oraz życie zgodne z Ewangelią. Muzykę na tę liturgię przygotowała Schola Gregoriana IM pod kierunkiem dr hab. Beaty Bodzioch – śpiewy *proprium missae* oraz Chór Instytutu Muzykologii pod dyrekcją dra hab. Grzegorza Pecki – części *ordinarium* z *Missa Brevis in D minor* – KV 65 W.A. Mozarta. Na organach akompaniowali pracownicy Instytutu – dr hab. szt. muz. Elżbieta Charlińska i dr hab. Miłosz Aleksandrowicz.

Część artystyczną obchodów stanowił koncert galowy w wykonaniu pedagogów i studentów IM KUL w Auli Stefana Kardynała Wyszyńskiego. Przed jego rozpoczęciem ks. prof. P. Wiśniewski podziękował Ewie Ziębie za jej dotychczasową wieloletnią pracę w sekretariacie IM. Repertuar koncertu obejmował muzykę religijną i świecką: dzieła instrumentalne i wokalno-instrumentalne (m.in. organowe i fortepianowe) wielkich mistrzów baroku i klasycyzmu oraz kompozycje współczesne. Na organach wykonywali swoje utwory studenci z klasy organowej dr hab. szt. muz. E. Charlińskiej i dr hab. szt. muz. Jadwigi Kowalskiej, a na fortepianie z klasy fortepianu dr hab. szt. muz. Agnieszki Szulc-Brzyskiej. Ponadgodzinny koncert prowadzili studenci muzykologii, przygotowani przez A. Szulc-Brzyską.

Zwieńczeniem całodziennego świętowania było wspólnotowe spotkanie wykładowców i studentów IM w Chacie Swojsko Strawa.

Wykład ks. prof. dra hab. Ireneusza Pawlaka (fot. ks. Radosław Wileński)

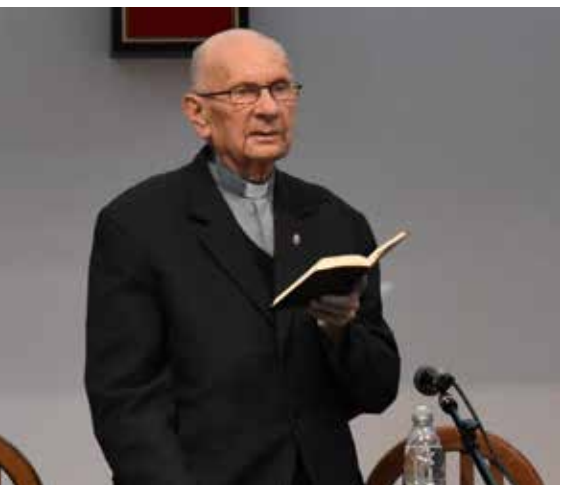

Msza św. pod przewodnictwem ks. dra Dariusza Sobczaka (fot. ks. Radosław Wileński)

DR ADAM ZADROGA
Instytut Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej

Signum Universitatis dla Fundacji im. Jacka Krawczyka

Podczas posiedzenia Senatu KUL 23 XI 2017 r. Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński wręczył Annie i Tadeuszowi Krawczykom medal Signum Universitatis. Jest to wyraz uznania i podziękowania za działalność założonej przez nich w 1993 r. fundacji, którą nazwali imieniem swojego syna – Jacka Krawczyka, świeckiego studenta teologii KUL w latach 1985-1991.

Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński i prorektor ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL wręczają medal Signum Universitatis Annie i Tadeuszowi Krawczykom

Jacek Krawczyk był osobą niezwykłą. Z pewnością swoją wrażliwość na ludzi ubogich i cierpiących wyniósł z rodzinnego domu.

Urodził się 16 VIII 1966 r. w Rzeszowie jako pierwsze dziecko państwa Krawczyków. Dzieciństwo spędził w Palikówce koło Rzeszowa. Po ukończeniu szkoły podstawowej rozpoczął naukę w II Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie, w klasie o profilu biologicznym. Od dzieciństwa interesował się ptakami, poświęcając wiele czasu na zgłębianie wiedzy o ich życiu i zwyczajach. W szkole średniej jego pasją stała się praca charytatywna w Domu Rencistów w Rzeszowie, gdzie posługiwał ludziom starszym i samotnym. Był to początek jego zaangażowania się na rzecz ludzi chorych, cierpiących i bezdomnych – tych najbardziej pokrzywdzonych przez los, którzy potrzebowali nie tylko pomocy materialnej, ale i odrobiny serca drugiego człowieka.

Po zdaniu matury zdecydował się podjąć studia teologiczne dla świeckich na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Chciał zostać teologiem i lekarzem, by jak najlepiej służyć bliźnim. Planował wyjechać na misje. Bóg miał jednak inny plan wobec niego. Jacek pozostawił po sobie niezapomniane świadectwo przeżywania choroby nowotworowej i umierania w duchu chrześcijańskiej nadziei w zmartwychwstanie i życie wieczne. Miał niespełna 25 lat, kiedy 1 VI 1991 r. przyszło mu odejść do Pana.

Ze wspomnień najbliższych i przyjaciół Jacka oraz z fragmentów jego listów, modlitw i rozważań powstała książka pt. *W pół drogi*, którą opracował profesor Jacka – ks. prof. Janusz Nagórny we współpracy z ks. drem Piotrem Kieniewiczem.

Państwo Krawczykowie, chcąc kontynuować dzieło życia ich syna, utworzyli fundację. Za jej statutowe cele przyjęli niesienie pomocy społecznej świeckim studentom Wydziału Teologii KUL znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, a także publikowanie i rozpowszechnianie książki *W pół drogi*. Ponadto, jak to sami wyrazili: „Ustaliliśmy jeszcze dodatkowy, ale niewymierny w złotówkach cel: uwrażliwienie młodego pokolenia na problemy ludzi potrzebujących pomocy". Chcąc zapewnić środki finansowe na wydanie książki, gromadzili oszczędności, a Anna Krawczyk, będąc na wcześniejszej emeryturze, podjęła także dodatkową pracę. Pierwsze wydanie *W pół drogi*, w nakładzie 3000 egzemplarzy, sami sfinansowali w całości. Zabiegali też o darczyńców, którzy wspierali cele Fundacji na miarę swych możliwości. Wszyscy ofiarodawcy zostali wpisani do fundacyjnej *Księgi honorowej*. Jest ich około 1000. Dotychczas łącznie ukazało się 11 000 egzemplarzy książki. Wpływy z jej sprzedaży Fundacja im. Jacka Krawczyka w całości przeznaczyła na materialną pomoc dla najuboższych świeckich studentów Wydziału Teologii KUL – wydziału, na którym studiował ich syn. W ciągu ostatnich 25 lat przyznała 75 rocznych stypendiów na łączną kwotę ponad 200 000 zł. Warto zaznaczyć, że wszelkie prace księgowe i administracyjne państwo Krawczykowie wykonują we własnym zakresie, aby nie obciążać konta Fundacji.

W jednym z listów do rodziny Jacek Krawczyk napisał: „Moim jedynym marzeniem jest to, by stać się naprawdę człowiekiem. Wbrew pozorom nie jest to takie łatwe (por. Rdz 1,26). Bo być człowiekiem, to nie tylko głęboko jednoczyć się z Bogiem, ale być bratem dla każdego drugiego człowieka […]. Być człowiekiem, to spieszyć z pomocą bez względu na to, kim on jest… Życie ma sens dopiero wtedy, gdy oddaje się je w całości Bogu i ludziom…". Myślę, że te słowa są swego rodzaju testamentem, wykonywanym przez jego rodziców, a i dla nas wszystkich mogą stanowić ważną inspirację.

Okazją do przywołania tych i wielu innych myśli sformułowanych przez śp. Jacka było sympozjum zorganizowane na Wydziale Teologii w przeddzień wręczenia medalu Signum Universitatis. Jego głównym celem było podsumowanie 25 lat działalności Fundacji. Poza tym dzięki temu wydarzeniu także obecne pokolenie studentów mogło zaczerpnąć z bogactwa ducha, którym żył Jacek Krawczyk.

DR MARZENA KRUPA
redaktor naczelna

Ocaleli dzięki Sprawiedliwym

Wszyscy, którzy ich znali, myśleli, że to zwykli ludzie, ale to byli niezwykli ludzie – mówił podczas uroczystości wręczenia medali i dyplomów Sprawiedliwy wśród Narodów Świata syn Żydówki uratowanej od śmierci w czasie II wojny światowej przez polską rodzinę.

W nazistowskim świecie absurdu i barbarzyństwa, o którym poeta – świadek czasu pisał: „myślałem człowiek / nie ma serca" (Tadeusz Różewicz, *Jak dobrze*), dawali dowód człowieczeństwa. Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem w Jerozolimie honoruje ich od 1963 r. Nadając najwyższe izraelskie odznaczenie cywilne, wyróżnia i upamiętnia wszelką aktywną działalność nie-Żydów, którzy podczas II wojny światowej bezinteresownie pomagali Żydom, narażając własne życie, wolność czy stanowisko. Ta zakrojona na światową skalę inicjatywa ma na celu wyrażenie wdzięczności i złożenie hołdu bohaterom tamtego czasu za ich godną najwyższego uznania postawę. Po zbadaniu każdej historii specjalna komisja pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego przyznaje ratującemu tytuł Sprawiedliwego, z czym wiąże się otrzymanie imiennego medalu i dyplomu uznania oraz zapisanie nazwiska na Murze Honorowym w Ogrodzie Sprawiedliwych w Yad Vashem (do niedawna było to zasadzenie drzewka, opatrzonego tabliczką z imieniem i nazwiskiem oraz krajem pochodzenia Sprawiedliwego, w Alei Sprawiedliwych na Wzgórzu Pamięci w Jerozolimie).

Wśród tych, którzy pomagali Żydom przetrwać wojenne lata, byli także Polacy. W gronie wyróżnionych przez Yad Vashem stanowią oni najliczniejszą narodową grupę. Według danych Instytutu ze stycznia 2017 r. jest ich 6706 na 26 513 uhonorowanych przez państwo Izrael. Do tego szacownego grona dołączyli kolejni, w których imieniu odznaczenia odebrali ich potomkowie zaproszeni na uroczystość zorganizowaną na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w dniu 20 XI 2017 r. Dzieci, wnuki i inni członkowie rodzin bohaterskich Polaków z Lubelszczyzny: z Małej Kłody koło Kurowa, Rogoźnicy, Majdanka koło Tomaszowa Lubelskiego, Wilczysk koło Żelechowa, Kurowa i okolic otrzymali medale i dyplomy z rąk attaché kulturalnej Ambasady Izraela w Polsce Hadass Nisan. Ciszę i skupienie, panujące w trakcie odczytywania opisów heroicznych czynów Sprawiedliwych, przerywały jedynie oklaski w postawie stojącej w chwilach wręczania odznaczeń na ręce ich rodzin. Licznie zgromadzeni na uroczystości goście, wśród których znaczną grupę stanowiła młodzież z Kurowa i Tel Awiwu, honorowali w ten sposób człowieczeństwo najwyższej miary.

„Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat" – głosi sentencja z *Talmudu*, wybijana na medalu wręczanym Sprawiedliwym, przywoływana wielokrotnie podczas uroczystości. Cytował ją Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, który witając w murach KUL, przypomniał, że zgodnie z szacunkami historyków „dzięki odwadze, wierności ideałom, a często wręcz dzięki własnemu heroizmowi" kilkaset tysięcy Polaków ocaliło kilkadziesiąt tysięcy Żydów. Zasadność tego zdania zobrazowała Hadass Nisan, dziękując Sprawiedliwym w imieniu państwa Izrael. Interpretując wiersz *Dłoń* Wisławy Szymborskiej, podkreśliła, że wybrali oni czynienie ziemi niebem, a nie piekłem, co powinno być powodem do dumy dla ich rodzin. Do talmudycznej sentencji nawiązał też Josh Korn z Kanady, reprezentujący blisko 140 potomków kilku osób ocalonych przez Polaków w Wilczyskach. Myśl tę przypomnieli również Samuel i Josef Chanesmanowie, ojciec i syn uratowani przez mieszkańców Kurowa, „zaszczyceni i onieśmieleni wobec ich czynów" – jak napisali w liście „z wyrazami ogromnej wdzięczności i wiecznej pamięci", odczytanym podczas uroczystości.

Niezwykłe było to spotkanie potomków ocalonych Żydów i rodzin bohaterskich Polaków. Niezwykłe jak niezwykli byli ludzie ratujący innym życie. Niezwykłe, bo możliwe tylko dzięki postawie Sprawiedliwych.

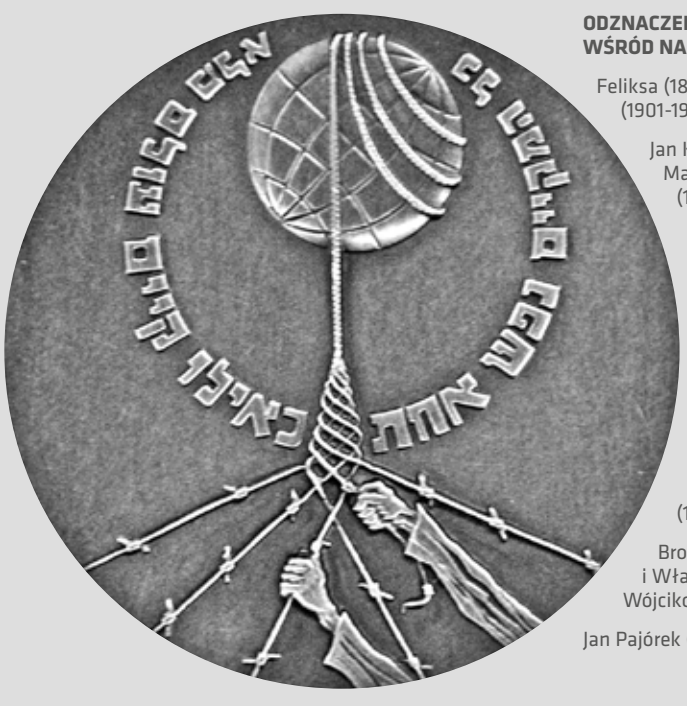

ODZNACZENI SPRAWIEDLIWI WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA

Feliksa (1899-1974) i Stanisław (1901-1946) Gajdowie

Jan Kulik (1910-1970) i jego mama Marianna Kulik (1881-1944)

Elżbieta Ważna (1886-1971)

Edward Turek (1903-1945)

Julianna (1898-1977) i Władysław (1894-1944) Sokołowie z synami Zdzisławem i Janem

Antoni Kordowski (1892-1974)

Stanisław Szeleźniak (1887-1943)

Bronisława (1905-1974) i Władysław (1903-1987) Wójcikowie

Jan Pajórek (1906-1976)

MARCIN KARKUT
doktorant w Instytucie Historii

Spotkanie przy książce

22 XI 2017 r. KUL gościł dyrektora Polskiej Sekcji Pomocy Kościołowi w Potrzebie ks. prof. UKSW Waldemara Cisłę. Celem spotkania, zorganizowanego przez Civitas Christiana, Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Lublinie, Polską Akademicką Korporację Astrea Lublinensis oraz wydawnictwo Biały Kruk, była prezentacja jego książki *Imigranci u bram. Kryzys uchodźczy i męczeństwo chrześcijan w XXI w.* oraz przedstawienie sytuacji chrześcijan na Bliskim Wschodzie.

Książka „Imigranci u bram", ze wstępem abpa Marka Jędraszewskiego, jest zapisem rozmowy Pawła Stachnika z ks. prof. Waldemarem Cisłą (fot. Nikodem Polak)

Ksiądz dr hab. Waldemar Cisło, prof. UKSW jest specjalistą w dziedzinie teologii fundamentalnej, krytyki religii (w 2000 r. obronił pracę doktorską zatytułowaną *Krytyka religii u encyklopedystów francuskich*) i relacji chrześcijaństwo – islam (w 2012 r. na Uniwersytecie w Preszowie odbyło się jego kolokwium habilitacyjne). W 2000 r. został skierowany przez ówczesnego metropolitę lubelskiego abpa Józefa Życińskiego do zorganizowania polskiego oddziału Pomocy Kościołowi w Potrzebie (PKWP). Od czasu utworzeniu go w 2006 r. pełni funkcję dyrektora Polskiej Sekcji PKWP – międzynarodowej organizacji katolickiej, założonej w 1947 r. przez holenderskiego norbertanina o. Werenfrieda van Straatena, podniesionej w 2011 r. przez papieża Benedykta XVI do rangi fundacji papieskiej. Naczelnym hasłem PKWP jest pojednanie i solidarność na świecie, realizowane na różne sposoby. Jednym z nich jest niesienie pomocy chrześcijanom prześladowanym za wiarę. PKWP ma obecnie oddziały w wielu krajach (m.in. w Polsce, Niemczech, Austrii, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii, Brazylii, Chile, Australii) i ciągle się rozwija, starając się objąć systemem pomocowym wszystkie miejsca na świecie zamieszkiwane przez chrześcijan.

Wykład ks. prof. Cisły był poświęcony sprawom, którymi zajmuje się od prawie 20 lat, a mianowicie: sytuacji chrześcijan na świecie, przede wszystkim na Bliskim Wschodzie. Chrześcijanie stali się najbardziej prześladowaną grupą religijną (według statystyk co 3 minuty umiera za wiarę chrześcijanin). Wojna tocząca się w Syrii oraz powstanie tzw. Państwa Islamskiego sprawiły, że ten region świata, zamieszkiwany przez wyznawców Chrystusa od I w., coraz bardziej się dechrystianizuje. W swoim wystąpieniu ks. prof. Cisło nakreślił sytuację polityczną na Bliskim Wschodzie, z naciskiem na toczącą się aktualnie wojnę w Syrii, jej historyczne przyczyny i konsekwencje dla ludności cywilnej. Opisał także formy pomocy stosowane przez Pomoc Kościołowi w Potrzebie (m.in. kampanie: „Milion dzieci modli się na różańcu" w intencji pokoju na świecie, S.O.S. dla Ziemi Świętej, „Cicha i wierna obecność" na rzecz zakonów kontemplacyjnych, Dzień Solidarności z Kościołem Prześladowanym, utrzymanie obozu dla uchodźców w Erbilu w Iraku), przedstawiając szczegółowe dane, tworzone na podstawie raportów opracowanych przez członków organizacji.

Podczas spotkania zabrał głos wojewoda lubelski Przemysław Czarnek, inicjator akcji Lubelszczyzna dla Syrii, która ma za zadanie udzielenie pomocy materialnej Syryjczykom w celu odbudowy ich zniszczonych w czasie wojny domów (akcję, prowadzoną także na KUL, można wesprzeć na stronie internetowej: lubelszczyznadlasyrii.pl).

Jednym z organizatorów spotkania z ks. prof. Waldemarem Cisłą był Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Lublinie, prowadzony od marca 2017 r. przez studentów oraz doktorantów KUL i UMCS. Głównym celem sieci Ośrodków Debaty Międzynarodowej, powołanych w 2013 r. przez MSZ, jest – jak czytamy na stronie Ministerstwa – „przybliżenie obywatelom polskiej polityki zagranicznej oraz wzmocnienie kanałów współpracy pomiędzy MSZ, samorządem i organizacjami pozarządowymi". Dzięki współpracy z wieloma instytucjami państwowymi, uniwersyteckimi oraz organizacjami pozarządowymi Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Lublinie współorganizował ponad 100 wydarzeń: konferencji, debat, wykładów, konkursów. Do najważniejszych należy zaliczyć: Debatę Liderów Polonijnych, Tydzień Kultury Iberyjskiej, Lubelską Szkołę Dyplomacji i Konferencję Wyszehradzką. Warto także dodać, że od 2018 r. RODM Lublin będzie wydawał „Biuletyn RODM", prezentujący działalność Ośrodka.

Ośrodek Debaty Międzynarodowej
Lublin

DR HAB. MAŁGORZATA KRÓL, PROF. KUL
Instytut Filologii Polskiej

Jesienne debiuty poetyckie

Inicjatywa, podjęta w 1988 r. przez młodzież liceów ogólnokształcących oraz podopiecznych i wolontariuszy Fundacji Fuga Mundi, przed dwoma laty przekształciła się w ogólnopolski konkurs poetycki. Skupia on młodych ludzi wokół literatury i uczy wrażliwości na los drugiego człowieka.

Dnia 30 XI 2017 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się gala XX Ogólnopolskiego Przeglądu Poezji, pisanej przez młodzież gimnazjalną, licealną, podopiecznych i wolontariuszy Fundacji Fuga Mundi, pt. „Jesienne debiuty poetyckie". Jej organizatorami, poza wspomnianą fundacją, były Wydział Nauk Humanistycznych KUL, reprezentowany na uroczystości przez prodziekana dra hab. Dariusza Skórczewskiego, prof. KUL, oraz V Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie, reprezentowane przez pomysłodawczynię przeglądu Renatę Sugier oraz Marzenę Drozd i dra Ryszarda Kotowskiego. Od lat w organizacji konkursu uczestniczy Związek Literatów Polskich i prezes oddziału lubelskiego Stanisław Łukowski.

Rokrocznie galę uświetniają swą obecnością goście honorowi. W tym roku byli to: wojewoda Przemysław Czarnek, poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Sylwester Tułajew i przedstawiciel Rady Miasta z Komisji Oświaty i Wychowania oraz doradca wojewody Tomasz Pitucha. Stałymi gośćmi uroczystości są władze KUL, dyrektorzy poszczególnych instytutów w ramach WNH KUL oraz dyrekcja V Liceum Ogólnokształcącego.

Od 2 lat patronat nad wydarzeniem sprawuje Wydział Nauk Humanistycznych KUL. Warto w tym kontekście dodać, że jedną z nagród, która trafia w ręce najwybitniejszych uczestników poetyckiego przeglądu, są 2 indeksy na wybrany kierunek w ramach WNH. W tym roku indeks otrzymała Jagoda Zwolińska z V LO w Lublinie, laureatka z tytułem Talent Roku 2017, za wiersze: *Linoskoczek, Dom na sprzedaż, Nie lubię poezji*. Laureatem, również z tytułem Talent Roku 2017 i indeksem na KUL, został też Arkadiusz Chmielewski, reprezentujący XXI LO w Lublinie. Jury doceniło go za wiersze: *Młody Prometeusz, Widzenie miejskie, Czasami czuję*...

Do XX edycji konkursu zgłoszono ogółem 204 utwory. Oceniało je jury złożone z nauczycieli V LO, przedstawiciela oddziału lubelskiego ZLP, pracowników Muzeum Literackiego im. Józefa Czechowicza w Lublinie i pracowników oraz doktorantów IFP KUL.

Przez poprzednich 18 lat w konkursie wzięło udział 472 uczestników i 122 podopiecznych Fundacji. Wręczono 27 tytułów Talent Roku, 110 nagród i 112 wyróżnień. Wydano 20 okolicznościowych tomików. Uhonorowanie tak wielu młodych ludzi było możliwe dzięki życzliwemu wsparciu sponsorów.

Gala konkursu już od swego początku pomyślana była jako miejsce promocji kultury, stąd swą obecnością lub występami uświetniają ją znani i lubiani poeci i artyści. Wymienić można takie nazwiska, jak: Jerzy Harasymowicz, Bogusław Wróblewski, Waldemar Michalski, Bogdan Zadura, o. Wacław Oszajca, István Kovács, Andrzej Zaniewski, Tomasz Jastrun, Michał Bajor, Izabela Trojanowska, Urszula Gierszon, Krzysztof Daukszewicz, Łukasz Jemioła, Jan Samołyk, Mateusz Pieniążek, Mirosław Sokołowski.

Od czasu, gdy impreza wkroczyła w gościnne progi Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, galę uświetnia występ aktorów Teatru ITP. W tym roku przedstawili oni program pt. *Kulminacja widzeń*, w którym wykorzystane zostały najlepsze wiersze z wszystkich 20 edycji konkursu. Galę, zorganizowaną przez dr hab. Małgorzatę Król, prof. KUL, poprowadzili ks. dr Grzegorz Głąb i doktorantka Magdalena Żmudziak z IFP.

Laureaci konkursu z doradcą wojewody Tomaszem Pituchą (pierwszy z prawej)

Jagoda Zwolińska
Nie lubię poezji

Nie lubię wersów penetrujących moje serce,
nie proszące wcale o dawkę goryczy.
Nie lubię strof, które z łatwością
wygrywają bitwę z lichymi emocjami.
Nie lubię milczących pauz,
które słyszą bicie skostniałego serca,
ani tego, że jedynym, czego pragnę,
jest łkanie w objęciach wiersza.

Arkadiusz Chmielewski
Czasami czuję...

Czasami czuję że muszę odpocząć
Zrobić sobie przerwę od istnienia
Tak bardzo chciałbym poznać
Drugą stronę myśli
Przyczynę i skutek końca
Wreszcie wszyscy musimy odpocząć
Zrobić sobie przerwę od istnienia

Uroczystość odnowienia doktoratu s. prof. Zofii Zdybickiej

Signum Universitatis dla prof. Marty Lempart-Geratowskiej

Z KALENDARZA WYBRANE

Uroczystości

16 listopada Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński przewodniczył uroczystości odnowienia doktoratu s. prof. dr hab. Zofii Zdybickiej, która od ponad 60 lat związana jest z KUL, gdzie była kierownikiem Katedry Filozofii Religii, kierownikiem Sekcji Filozofii Teoretycznej, prodziekanem, a następnie dziekanem Wydziału Filozofii. Otwierając uroczystość, podkreślił jej osiągnięcia naukowe, zaangażowanie w pracę dydaktyczną i organizacyjną na Uczelni, a także aktywność w strukturach Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego oraz Kościoła katolickiego w Polsce. Laudator bp Ignacy Dec, który mówił między innymi o promowaniu przez Siostrę Profesor personalistycznego obrazu człowieka i religii oraz popularyzowaniu nauczania Jana Pawła II, zakończył swoje wystąpienie: „Przez całe swoje życie łączyła w sobie intelekt i serce, naukę i wiarę, uczoność i świętość".

8 grudnia Rektor KUL wręczył medal Signum Universitatis dr hab. Marcie Lempart-Geratowskiej, prof. ASP, dziekan Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie. „Wyrażamy tym samym – mówił podczas uroczystości – szacunek i uznanie dla działalności Pani Dziekan na rzecz odrestaurowania i konserwacji zbiorów Muzeum KUL. Uniwersytet chce w ten sposób podziękować Pani za wielką życzliwość i ogromny wkład włożony w przywracanie blasku najbardziej zniszczonym eksponatom naszego nowego Muzeum". Zaznaczył, że współpraca między Akademią Sztuk Pięknych i KUL, zainicjowana przed 7 laty, zaowocowała odnowieniem ponad 30 zabytkowych dzieł sztuki z Muzeum KUL, a prof. M. Lempart-Geratowska jest też członkiem zespołu doradczego przy Muzeum KUL.

Wydarzenia

15 listopada Jego Magnificencja otworzył XX Targi Wydawców Katolickich, których organizatorem jest Stowarzyszenie Wydawców Katolickich, a współorganizatorem Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. W trzydniowym wydarzeniu udział wzięło blisko 40 wydawnictw z całej Polski. W ramach TWK wystąpiła Polska Opera Kameralna z programem muzyczno-poetyckim „Lublin w służbie państwa i wiary na przestrzeni wieków", a także rozpoczęło się XXXVIII Ogólnopolskie Sympozjum Katechetyczne pt. „Katecheza specjalna – dobre praktyki".

19 stycznia w Muzeum Zamkowym w Malborku Rektor KUL otworzył wystawę pt. „Sztuka jest KUL", na której do 30 IX 2018 r. będzie można podziwiać zbiory pochodzące z Muzeum KUL i Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. To pierwsza część ekspozycji, obejmująca malarstwo i rysunek mistrzów polskich i obcych od XVI do 1. połowy XX w. Wkrótce w malborskim muzeum zaprezentowane zostaną kolekcje rzemiosła artystycznego, nowożytnej rzeźby ołtarzowej oraz grafiki polskiej i europejskiej, a także iluminowane księgi i starodruki.

Wykłady

6 grudnia ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński podczas Gali Jubileuszowej 15-lecia dialogu społecznego w województwie lubelskim, zorganizowanej w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Istota dialogu w różnych dziedzinach życia społecznego".

24 stycznia przedstawił wykład pt. „Narodzony z serca Kościoła. O tożsamości

Otwarcie wystawy „Sztuka jest KUL"

uniwersytetu katolickiego dzisiaj" w ramach Konwersatorium Myśli Karola Wojtyły – Jana Pawła II „Istota i misja uniwersytetu we współczesnym świecie", organizowanego przez Instytut Jana Pawła II.

W mediach

8 grudnia w programie „Gość Radia Lublin" Rektor KUL odniósł się do uchwały Senatu RP o ustanowieniu roku 2018 Rokiem 100-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, co – jak podkreślił – świadczy o znaczeniu naszej Uczelni w przeszłości i współcześnie. „Przez te 99 lat – mówił – Uczelnia przechodziła liczne zmiany, [...] najważniejsze, fundamentalne sprawy pozostały wciąż takie same. [...] Pełnimy bardzo ważną rolę z punktu widzenia nauki, życia społecznego i kulturalnego. Przez te lata KUL ewoluował, niemniej przez cały czas działamy pod tą samą dewizą *Deo et Patriae*, czyli w służbie Bogu i Ojczyźnie. Nie zmienia się nasza tożsamość; świat wartości, do którego się odwołujemy, jest cały czas ten sam". Podkreślił też, że przez Uczelnię przeszło wiele znakomitych osobowości – profesorów (jak kard. Karol Wojtyła) i absolwentów (jak prymas Stefan Wyszyński), bo Uczelnia zawsze przyciągała studentów, i tak jest do dziś. „KUL dzisiaj przyciąga z jednej strony swoją marką i świetną historią, a z drugiej jakością kształcenia, tym że dobrze wyposaża młodych ludzi, aby mogli dobrze odnaleźć się na rynku pracy i w życiu społecznym".

11 grudnia wziął udział w nagraniu do programu „Login: Nauka", emitowanego 26 grudnia przez TVP Lublin. Podsumowując mijający rok na KUL, opowiadał o ważniejszych inicjatywach i osiągnięciach naukowych, udziale Uniwersytetu w dyskusji nad nową ustawą o nauce i szkolnictwie wyższym, współpracy zagranicznej i umiędzynarodowieniu Uczelni, inwestycjach i obchodach jubileuszu 100-lecia.

8 stycznia w programie TVP Lublin „Tu i teraz – widzę, słucham, pytam", poświęconym wielkim wydarzeniom, rocznicom i wyzwaniom roku 2018, mówił o planowanych obchodach 100. rocznicy powstania KUL.

Spotkanie władz z pracownikami

26 stycznia Rektor KUL przewodniczył spotkaniu władz Uczelni ze społecznością KUL. W swoim wystąpieniu odniósł się do konstytucji dla nauki, proponując upatrywanie w niej szansy, a nie zagrożenia dla KUL. Omówił też wyniki parametryzacji wydziałów i zarekomendował działania w zakresie działalności naukowej, wsparcia administracyjnego, zarządczym, finansowym i organizacyjnym, by w kolejnej parametryzacji w 2021 r. możliwe było uzyskanie wyższych ocen. Następnie wskazał na zakończone i realizowane prace inwestycyjne oraz konieczne procesy organizacyjne w najbliższej przyszłości (m.in. przygotowanie relokacji kampusu wschodniego). Przedstawił też najważniejsze zaplanowane wydarzenia roku jubileuszowego. Prorektor dr hab. Iwona Niewiadomska, prof. KUL mówiła o zmianach zajęć w związku ze zmianą liczebności grup. Prorektor ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL zaprosił do udziału w jubileuszowych pielgrzymkach: do grobu Jana Pawła II, do Paray-le-Monial, na Jasną Górę. Prorektor dr hab. Paweł Smoleń, prof. KUL ocenił sytuację finansową Uniwersytetu jako dobrą; podkreślił brak zadłużeń, ale też zwrócił uwagę na możliwe kłopoty finansowe w związku z kategorią C przyznaną 3 wydziałom w parametryzacji jednostek naukowych. W drugiej części spotkania władze KUL odpowiadały na pytania pracowników.

Spotkanie ze studentami współpracującymi z Działem Komunikacji (fot. Michał Młodzikowski)

Spotkania ze studentami

W ramach projektu „Śniadanie z Rektorem" ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński zaprosił na 14 listopada przedstawicieli Polskiej Akademickiej Korporacji Astrea Lublinensis, na 21 listopada członków Rady Doktorantów KUL, a na 23 stycznia studentów historii sztuki przygotowujących wystawę prac Marii Chomentowskiej.

13 grudnia wziął udział w spotkaniu ze studentami z Akademickiej Służby Porządkowej KUL, Akademickiego Studia Filmowego i ambasadorami KUL, współpracującymi z Działem Komunikacji.

Modlitewnie i świątecznie

12 listopada Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński i Prorektor ds. Studentów i Kontaktów Międzynarodowych ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL odprawili w kościele akademickim Mszę św. w intencji zmarłych członków społeczności KUL. Następnie Rektor KUL z delegacją pracowników i studentów nawiedził grób ks. Idziego Radziszewskiego na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie.

19 grudnia Rektor KUL wraz z Uczelnianym Samorządem Studentów KUL byli gospodarzami Opłatka Uniwersyteckiego. Podczas spotkania ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński złożył społeczności uniwersyteckiej życzenia świąteczne, wręczył nagrody najaktywniejszym studentom oraz przekazał upominki przedstawicielom organizacji studenckich i domów akademickich. W programie była też etiuda wigilijna Teatru ITP, wspólne kolędowanie z Chórem KUL i dzielenie się opłatkiem. Podczas Opłatka przeprowadzono akcję charytatywną, którą w tym roku po raz kolejny zostało objęte Dzienne Centrum dla Dzieci i Młodzieży w gruzińskim mieście Kutaisi.

28 stycznia Jego Magnificencja przewodniczył Mszy św. sprawowanej w kościele

akademickim KUL dla emerytowanych pracowników i rencistów KUL. Mszę św. koncelebrował prorektor ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL, który następnie poprowadził odbywające się corocznie świąteczno-noworoczne spotkanie.

24 grudnia w kościele akademickim Rektor KUL celebrował pasterkę, podczas której wygłosił homilię [tekst na www.kul.pl/wypowiedzi]. 26 grudnia w bazylice Świętego Krzyża w Warszawie przewodniczył Mszy św., transmitowanej przez Program I Polskiego Radia, i odczytał list świąteczny pt. „Wierność w życiu chrześcijanina" [tekst na www.kul.pl/wypowiedzi; PU 2017, nr 6, s. 44-45].

Z wizytą w Nowym Jorku

1-7 lutego Rektor KUL przebywał w Nowym Jorku. Pierwszego dnia w siedzibie Fundacji Kościuszkowskiej rozmawiał z jej prezesem Markiem Skulimowskim i przewodniczącym Rady Nadzorczej Alexem Storożyńskim na temat dotychczasowej współpracy Fundacji z Uniwersytetem oraz jej perspektyw. Udzielił także wywiadu Aleksandrze Słabisz z „Nowego Dziennika", największej polskojęzycznej gazety w USA. Następnego dnia zwiedził centrum 92nd Street Y. Spotkał się także z dr Anną Frajlich-Zając, poetką, emerytowaną wykładowczynią literatury polskiej na Columbia University, i jej mężem Władysławem Zającem. Rozmowa dotyczyła między innymi możliwości przybliżania studentom interesującym się językiem i kulturą polską informacji o KUL i jego ofercie. W kolejnych dniach Rektor KUL był gościem biskupa pomocniczego diecezji Brooklyn Witolda Mroziewskiego i spotkał się z prezes Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce dr Iwoną Drąg-Korgą. W trakcie rozmów zastanawiano się nad możliwościami organizacji w Nowym Jorku przedsięwzięć promujących Uczelnię, zwłaszcza w roku jubileuszu odzyskania przez Polskę niepodległości oraz jubileuszu założenia Uniwersytetu. W niedzielę Ksiądz Rektor odprawił Mszę św. i wygłosił homilię w kościele Świętego Krzyża w Maspeth, Queens. 5 lutego odbył spotkania na uczelniach, które prowadzą programy języka i literatury polskiej – Hunter College i Columbia University. Na Hunter College rozmawiał z drem Czesławem Karkowskim, a na Columbia University z drem Christopherem Caesem na temat promocji na obydwu nowojorskich uczelniach kursów organizowanych przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej KUL, a także możliwości rozszerzenia oferty naszego Uniwersytetu o dodatkowe programy atrakcyjne dla studentów zagranicznych. 6 lutego był gościem rektora Fordham University dra Stephena Freedmana. Rozmowa dotyczyła przede wszystkim potencjalnych obszarów współpracy między uniwersytetami, zwłaszcza współpracy pracowników naukowych, prowadzenia wspólnych badań i wymiany studentów. Dyrektor Uniwersytetu Otwartego KUL Anna Tarnowska-Waszak przedstawiła propozycję UO zorganizowania inicjującego współpracę programu edukacyjnego dla studentów Uniwersytetu Fordham. W ostatnim dniu pobytu w Nowym Jorku Rektor KUL odwiedził Polski Instytut Kultury. W czasie spotkania z dyrektor wykonawczą placówki Anną Domańską i Magdaleną Mazurek-Nuovo omawiał kwestię współpracy Instytutu i Uniwersytetu oraz promocji i współorganizacji wydarzeń towarzyszących wystawie przygotowywanej w Nowym Jorku na 100-lecie Uczelni. Złożył także wizytę w Konsulacie Generalnym RP. Z konsulem generalnym Maciejem Golubiewskim i wicekonsul Alicją Tunk dyskutował o promocji Uniwersytetu w USA oraz współudziale Konsulatu w organizacji przedsięwzięć związanych z obchodami jubileuszowymi Polski i Uniwersytetu, a z dyrektor Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce dr Bożeną Leven o współpracy akademickiej KUL z PIN.

Wizyta w siedzibie Fundacji Kościuszkowskiej (fot. Addy Tymczyszyn)

Wywiad dla „Nowego Dziennika" (fot. Anna Tarnowska-Waszak)

Spotkanie z konsulem generalnym RP w Nowym Jorku Maciejem Golubiewskim (fot. Anna Tarnowska-Waszak)

Spotkanie z bpem Witoldem Mroziewskim i dr Iwoną Drąg-Korgą (fot. Anna Tarnowska-Waszak)

opracowała M.K.

Dr hab. Marek Piwowarczyk i minister Jarosław Gowin (fot. MNiSW)

Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, profesorowie KUL odznaczeni Srebrnym Krzyżem Zasługi (od lewej): Małgorzata Wąsek-Wiaderek, ks. Włodzimierz Broński i Mariola Łaguna, minister w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Anna Maria Anders i wojewoda lubelski Przemysław Czarnek

Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński i Prorektor ds. Nauki i Kształcenia dr hab. Iwona Niewiadomska zostali wyróżnieni przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego Jarosława Gowina nagrodą II stopnia za osiągnięcia organizacyjne w roku akademickim 2016/2017.

Dr hab. Marek Piwowarczyk z Instytutu Kulturoznawstwa otrzymał Nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego I stopnia za osiągnięcia naukowe. Podstawą jej przyznania był dorobek habilitacyjny, a szczególnie rozprawa pt. *Podmiot i własności. Analiza podstawowej struktury*, która jest poświęcona – jak czytamy w recenzji autorstwa dra hab. Pawła Garbacza, prof. KUL – „[...] strukturze bytowej, na którą składają się własności (przypadłości) rzeczy oraz przedmioty, w których własności te tkwią. Autor, rozwijając niektóre idee Romana Ingardena na tle filozofii klasycznej i współczesnej anglosaskiej filozofii analitycznej, kreśli śmiałą wizję ontologiczną w postaci dwóch modeli tej struktury [tzw. modelu tworzywowego i nomologicznego]. Rozprawa podejmuje problemy fundamentalne dla filozofii, które, z racji swej doniosłości i trudności konceptualnych, wzbudzają kontrowersje właściwie od samego początku jej dziejów. Rezultaty refleksji przeprowadzonej przez Marka Piwowarczyka zaskakują głębią, złożonością i precyzją. Mimo iż punktem wyjścia tych rozważań jest myśl Romana Ingardena, *Podmiot i własności* przekracza ją w wielu wymiarach, prezentując nowe rozwiązania dla starych problemów. Autor jest więc nie tylko komentatorem poglądów poprzedników, lecz ma swoje własne oryginalne poglądy dotyczące podstawowych struktur ontycznych, które popiera rozbudowaną argumentacją i konfrontuje ze stanowiskami przeciwnymi". Uroczystość wręczenia nagród najlepszym przedstawicielom świata akademickiego odbyła się 11 XII 2017 r. w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Odznaczenia

8 XII 2018 r., w 99. rocznicę powstania KUL, odbyła się uroczystość wręczenia pracownikom KUL odznaczeń państwowych, resortowych i regionalnych.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy z dnia 12 VI i 25 IX 2017 r., na wniosek ministra nauki i szkolnictwa wyższego, za zasługi w działalności na rzecz rozwoju nauki odznaczeni zostali:

Srebrnym Krzyżem Zasługi
dr hab. Mariola Łaguna, prof. KUL
ks. dr hab. Włodzimierz Broński, prof. KUL
dr hab. Małgorzata Wąsek-Wiaderek, prof. KUL

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 IX 2017 r. za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej odznaczeni zostali:

Medalem Złotym za Długoletnią Służbę
dr Barbara Borowska
mgr Danuta Maj
dr hab. Danuta Opozda
prof. dr hab. Teresa Paszkowska
prof. dr hab. Anna Woźniak

Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę
Dorota Chabrajska
prof. dr hab. Eugeniusz Cyran
dr hab. Anna Kawalec
ks. dr hab. Paweł Mąkosa, prof. KUL
mgr Edyta Michałek
ks. dr hab. Krzysztof Mikołajczuk
dr hab. Anna Sierosławska

Medalem Brązowym za Długoletnią Służbę
mgr Joanna Dyrda-Muskus
dr Ilona Grądzka
dr hab. Małgorzata Gruchoła
dr hab. Marek Piwowarczyk
ks. dr hab. Grzegorz Pyźlak
dr hab. Piotr Telusiewicz
dr hab. Anna Tunia, prof. KUL

Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 27 I 2017 r. odznakę honorową **Zasłużony dla Kultury Polskiej** otrzymał:
dr Krzysztof Przylicki

Decyzją Ministra Edukacji Narodowej z 14 VII 2017 r. za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania **Medalem Komisji Edukacji Narodowej** odznaczeni zostali:
dr hab. Anna Bloch-Rozmej
dr hab. Maria Bloch-Trojnar
ks. dr Mirosław Chmielewski
dr hab. Agnieszka Czechowicz
dr hab. Jadwiga Daszykowska
dr hab. Justyna Dąbkowska-Kujko, prof. KUL
dr hab. Henryk Duda, prof. KUL
dr hab. Paweł Gondek
dr hab. Arkadiusz Gudaniec
ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL
dr Anna Majewska-Wójcik
dr hab. Beata Obsulewicz-Niewińska, prof. KUL
mgr Katarzyna Plebanek-Karolak
dr Aneta Przepiórka
dr Magdalena Smoleń-Wawrzusiszyn
dr Kinga Stasiak
dr hab. Katarzyna Stępień
dr Delaine Swenson, prof. KUL

ks. dr hab. Tadeusz Syczewski
dr hab. Małgorzata Sobol-Kwapińska
dr Anna Szudra-Barszcz
mgr Agnieszka Turska
dr Anna Witkowska-Paleń
ks. dr hab. Waldemar Żurek, prof. KUL

Uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego **Medalem Pamiątkowym Województwa Lubelskiego** wyróżnieni zostali:
bp prof. dr hab. Jan Śrutwa
prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska
ks. prof. dr hab. Franciszek Greniuk
dr hab. Alicja Grześkowiak, prof. KUL
dr hab. Marek Lechniak, prof. KUL

Decyzją Prezydenta Miasta Lublin w dowód uznania za wkład i zaangażowanie w rozwój miasta oraz zasługi na rzecz jego mieszkańców z podziękowaniem za podejmowanie działań inspirujących przyszłość i kształtujących tożsamość lokalną Lublina **Medalem 700-lecia Miasta Lublin** uhonorowani zostali:

Rektorzy KUL:
ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński
abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus
ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek MIC
ks. prof. dr hab. Stanisław Wilk SDB

Pracownicy KUL:
prof. dr hab. Adam Biela
ks. prof. dr hab. Stanisław Janeczek
prof. dr hab. Piotr Gutowski
prof. dr hab. Lechosław Lameński
prof. dr hab. Zbigniew Eugeniusz Niebelski
prof. dr hab. Stanisława Steuden
dr hab. Cezary Taracha
prof. dr hab. Jacek Wojtysiak

Emerytowani pracownicy KUL:
ks. prof. dr hab. Czesław Bartnik
ks. prof. dr hab. Roman Dzwonkowski SAC
ks. prof. dr hab. Henryk Misztal
prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv
ks. dr. hab. Marian Stasiak, prof. KUL
ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss
prof. dr hab. Zofia Zdybicka USJK

Granty NCN

15 listopada Narodowe Centrum Nauki ogłosiło wyniki XIII edycji konkursu OPUS i PRELUDIUM. Wśród zakwalifikowanych do finansowania znalazły się projekty pracowników i doktorantów KUL.

W konkursie OPUS granty otrzymali: dr hab. Agata Patrycja Błachnio z Instytutu Psychologii – „Zjawisko wielozadaniowości medialnej: jego determinanty i wpływ na wykonanie zadania"; ks. dr Paweł Kaleta z Instytutu Prawa Kanonicznego – „Sponsorship działalności charytatywnej Kościoła w Polsce. Aspekty prawne i praktyczne"; dr Aneta Przepiórka z Instytutu Psychologii – „Natura czy wychowanie? Genetyczne i środowiskowe uwarunkowania perspektywy czasowej"; dr Adam Zadroga z Instytutu Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej – „Normatywne i aksjologiczne uwarunkowania przedsiębiorczości społecznej w perspektywie katolickiej nauki społecznej".

W konkursie PRELUDIUM dofinansowanie dostali: Maciej Ireneusz Andrzejewski, doktorant w Instytucie Prawa Kanonicznego – „Zasada kontradyktoryjności w prawie kanonicznym – teoria i praktyka"; Piotr Paweł Biłgorajski, doktorant w Instytucie Filozofii – „Eksperymenty myślowe w filozofii: geneza, struktura, funkcje" (TN KUL); Ana Ivanova, doktorantka w Instytucie Psychologii – „Taksonomia i struktura leksykonu różnic indywidualnych języka litewskiego".

Nagroda ProJuvenes

KUL CAN – Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnością KUL zostało laureatem nagrody ProJuvens w kategorii Studia bez Barier. Nagroda, przyznawana przez Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej od 2013 r., promuje aktywnych studentów i ich inicjatywy, a także wyróżnia osoby i instytucje przyjazne studentom. Jubileuszowa gala, z udziałem ministra Jarosława Gowina, rektorów uczelni i kilkuset studentów z całej Polski, odbyła się 25 XI 2017 r. w gmachu Politechniki Warszawskiej.

Stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Wśród studentów wyróżnionych przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego Jarosława Gowina stypendium za wybitne osiągnięcia znaleźli się studenci KUL: Rafał Borkowski (psychologia), Katarzyna Szuper (ekonomia) i Konrad Węgliński (prawo).

Nagrody dla studentów

Studentki Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji zajęły czołowe lokaty w I Ogólnopolskim Studenckim Konkursie Wiedzy z Zakresu Prawa Wyznaniowego – Dominika Flis I miejsce (*ex aequo* z reprezentantem UJ), a Katarzyna Machowska III miejsce (jury nie przyznało II nagrody). Ich opiekunem naukowym był dr Michał Zawiślak z Katedry Prawa Wyznaniowego. Konkurs, zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego oraz Zakład Prawa Konstytucyjnego i Wyznaniowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego, odbył się 1 XII 2017 r. w Opolu.

Absolwentka Wydziału Nauk Społecznych, Instytutu Ekonomii i Zarządzania, Joanna Kniaziowska otrzymała Nagrodę Ministra Rozwoju w XV edycji konkursu na najlepszą pracę naukową na temat własności intelektualnej, organizowanego corocznie przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Praca *Znak towarowy – istota, ochrona prawna i ujęcie w systemie rachunkowości*, napisana pod kierunkiem dr hab. Heleny Żukowskiej, prof. KUL, została wyróżniona w kategorii prace licencjackie. Wręczenie nagród miało miejsce 8 XII 2017 r. w warszawskim kinie Iluzjon.

Ewelina Parafińska, studentka II roku studiów II stopnia filologii słowiańskiej, za tłumaczenie piosenki *Żenszczina kotoraja pojot* z filmu pod tym samym tytułem zdobyła I miejsce (*ex aequo* ze słuchaczką FORTIMY) w II Ogólnopolskim Konkursie na Przekład Piosenki Filmowej – 2017, zorganizowanym przez FORTIMĘ Akademię Filmowego Słowa.

Doktorantka psychologii Maja Kurleto zdobyła II miejsce w kategorii rehabilitacja społeczna w XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Otwarte Drzwi" na najlepsze prace magisterskie i doktorskie dotyczące niepełnosprawności, którego organizatorem jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Nagrodzona praca magisterska, przygotowana pod kierunkiem dra hab. Wojciecha Otrębskiego, prof. KUL, nosi tytuł *Związek poczucia samotności z częstotliwością używania alkoholu u niepełnosprawnych intelektualnie uczniów szkół specjalnych.*

opracowała M.K.

KS. DR HAB. JACENTY MASTEJ, PROF. KUL
KS. DR HAB. KRZYSZTOF KAUCHA, PROF. KUL
Instytut Teologii Fundamentalnej

100 lat teologii fundamentalnej na KUL

Teologia fundamentalna jako dyscyplina i ośrodek akademicki prowadzący działalność naukowo-badawczą, dydaktyczną i organizacyjną istnieje na KUL od jego początku, najpierw jako Katedra Teologii Fundamentalnej, potem Sekcja Teologii Fundamentalnej, a od 1999 r. Instytut Teologii Fundamentalnej. W trakcie rozwoju ośrodek ten zaczął przybierać kształt szkoły naukowej – lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej. W dniach 4-5 XII 2017 r. odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa, zorganizowana przez ITF, poświęcona podsumowaniu dorobku naukowego i osiągnięć na przestrzeni 100 lat.

Legitymacja ks. dra Piotra Kremera, pierwszego teologa fundamentalisty na Uniwersytecie Lubelskim, wydana w 1922 r. z numerem 1, podpisana w zastępstwie rektora przez ks. Antoniego Szymańskiego, uprawniająca do 50% zniżki na przejazd kolejami państwowymi (dar ks. prof. Krzysztofa Kauchy w zbiorach Muzeum Uniwersyteckiego Historii KUL)

Z kart historii

Katedra Teologii Fundamentalnej oraz Katedra Historii Religii, które stanowią trzon Instytutu Teologii Fundamentalnej, zostały erygowane na pierwszym posiedzeniu Senatu KUL jesienią 1918 r. Katedra Teologii Fundamentalnej została powierzona ks. prof. drowi Piotrowi Kremerowi, który był bliskim współpracownikiem ks. Idziego Radziszewskiego jeszcze z czasów Akademii Duchownej w Petersburgu. On też został pierwszym dziekanem Wydziału Teologii KUL. Wykłady z historii religii w latach 1918-1920 prowadził ks. dr Józef Archutowski. W listopadzie 1920 r. Rada Wydziału Teologii utworzyła 4 sekcje: nauk biblijnych, teologii fundamentalnej, teologii dogmatycznej i teologii moralnej. W tym czasie wykłady prowadzili: ks. P. Kremer, ks. dr Roman Konecki (1923/1924) oraz bp dr Czesław Sokołowski (1924/1925). W 1929 r. nastąpiła reorganizacja studiów na WT. Katedrą oraz Sekcją Teologii Fundamentalnej kierował nadal ks. Kremer, a wykłady z historii religii w latach 1930-1939 prowadził ks. dr Józef Kruszyński. Wraz z wybuchem wojny w 1939 r. praca dydaktyczna STF została przerwana.

W styczniu 1945 r. kierowanie Sekcją oraz Katedrą Teologii Fundamentalnej powierzono ks. prof. drowi Adolfowi Tymczakowi. W roku akademickim 1945/1946 funkcję tę przejął ks. dr Edward Bulanda, który wykładał historię porównawczą religii (1945-1949). 31 V 1946 r. Rada Wydziału Teologii na kierownika Katedry Teologii Fundamentalnej powołała ówczesnego profesora seminarium duchownego w Łodzi, docenta na Uniwersytecie Warszawskim ks. dra Bolesława Radomskiego, dając mu stanowisko profesora nadzwyczajnego i powierzając kierowanie Sekcją Teologii Fundamentalnej. Po jego śmierci w 1956 r. został zatrudniony ks. dr Edward Kopeć. W latach 1956-1959 Sekcją kierował ks. dr Bogusław Waczyński. W 1957 r. prowadzenie wykładów rozpoczął ks. dr Czesław S. Bartnik.

18 II 1958 r. Rada Wydziału reaktywowała działalność Katedry Historii Religii, powołując na p.o. kierownika ks. dra Teofila

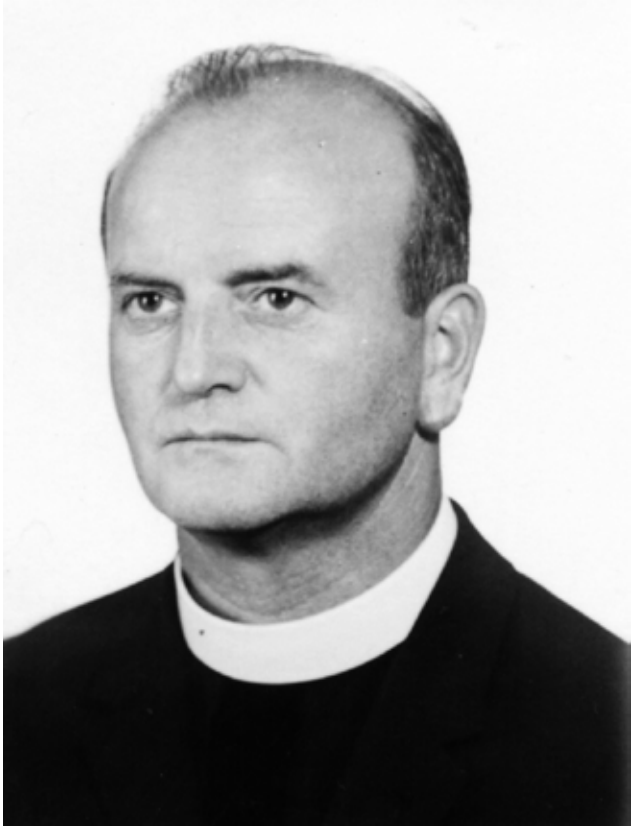

Ks. prof. Edward Kopeć – pionier lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej (fot. Archiwum ITF)

Chodzidłę SVD, zaś 23 VI 1958 r. erygowała II Katedrę Teologii Fundamentalnej – Eklezjologii, powierzając wykłady z tej dyscypliny ks. drowi Stanisławowi Nagyemu SCJ. Tym samym od 1958 r. Sekcję Teologii Fundamentalnej tworzyły katedry: I Katedra Teologii Fundamentalnej – Chrystologii, której kierownikiem w latach 1961-1985 był ks. prof. dr hab. E. Kopeć, a w latach 1986-2010 ks. prof. dr hab. Marian Rusecki (zatrudniony 1 X 1974 r.); II Katedra Teologii Fundamentalnej – Eklezjologii – w latach 1964-1991 kierował nią ks. prof. dr hab. S. Nagy; Katedra Historii i Etnologii Religii – jej kierownikiem w latach 1961-1976 był ks. prof. dr hab. T. Chodzidło, a od XI 1985 r. do 30 IX 2012 r. – ks. prof. dr hab. Henryk Zimoń SVD (zatrudniony 1 X 1973 r.).

Od roku akademickiego 1959/1960 kierownikiem Sekcji Teologii Fundamentalnej był ks. E. Kopeć. W latach 1985-1991 funkcję tę pełnił ks. S. Nagy, a od 1 VI 1992 r. – ks. M. Rusecki. W 1964 r. prowadzenie wykładów rozpoczął ks. dr Romuald Łukaszyk. Tak więc w 1964 r. w Sekcji Teologii Fundamentalnej pracowało 6 osób: E. Kopeć, S. Nagy, T. Chodzidło, B. Waczyński, Cz.S. Bartnik, R. Łukaszyk. W późniejszym czasie pracownikami Sekcji Teologii Fundamentalnej byli: w I Katedrze Teologii Fundamentalnej – ks. Hubert Pilorz (1968-1971), ks. dr Marian Nalepa CSSR (1973-1975), ks. dr Marian Balwierz (1983-1990), o. dr Ireneusz S. Ledwoń OFM (od 1 X 1992 r.), ks. dr hab. Jan Perszon (1998-2001), ks. dr Jacenty Mastej (od 1 X 1998 r.); w II Katedrze Teologii Fundamentalnej – ks. dr Jerzy Borowiec (1983-1984), ks. dr Tomasz Ludwisiak SJ (1984-1986), ks. Mieczysław Piwowarek SCJ (1987-1988), ks. dr Henryk Seweryniak (1988-1993), ks. dr Zbigniew Krzyszowski (1992-2009), ks. dr Krzysztof Kaucha (od 1 X 1997 r.); w Katedrze Historii i Etnologii Religii – Krzysztof Gładkowski (1986-1994), ks. dr Zdzisław Kupisiński SVD (od 1 X 1994 r.).

W 1999 r. Sekcja Teologii Fundamentalnej została przemianowana na Instytut Teologii Fundamentalnej, który tworzyły 3 katedry: Chrystologii Fundamentalnej, Eklezjologii Fundamentalnej oraz Historii i Etnologii Religii. Funkcję dyrektora ITF pełnili: do 31 VIII 2008 – ks. M. Rusecki; 1 IX 2008 – 31 III 2011 – ks. H. Zimoń; 1 IV 2011 – 31 VIII 2016 – ks. K. Kaucha; od 1 IX 2016 r. ITF kieruje ks. J. Mastej.

W 2003 r. w Katedrze Historii i Etnologii Religii został zatrudniony ks. dr Stanisław Grodź SVD (pracował do 2016 r.). 1 X 2005 r. pracę w Katedrze Eklezjologii Fundamentalnej rozpoczął ks. dr Andrzej Pietrzak SVD. 1 X 2007 r. została utworzona w ITF czwarta katedra – Teologii Religii, a jej kierownikiem został o. I.S. Ledwoń. 1 X 2009 r. zostali zatrudnieni ks. dr Paweł Borto w Katedrze Eklezjologii Fundamentalnej i ks. dr Adam Wąs SVD w Katedrze Teologii Religii (pracował do 2016 r.). 15 II 2009 r. kierownikiem Katedry Eklezjologii Fundamentalnej został ks. K. Kaucha. 1 X 2010 r. powołano Katedrę Misjologii, którą powierzono ks. Ruseckiemu (kierował nią do śmierci – 15 XII 2012 r.). Wówczas kierownikiem Katedry Chrystologii Fundamentalnej został ks. J. Mastej. W latach 2011-2013 w Katedrze Historii i Etnologii Religii pracował dr Józef Nowak, a w roku akademickim 2011/2012 wykłady z religioznawstwa prowadził dr Wiesław Bator (½ etatu). W latach 2012-2015 w Katedrze Teologii Religii był zatrudniony ks. dr hab. Krystian Kałuża.

1 III 2013 r. Katedra Historii i Etnologii Religii została przekształcona w Katedrę Religioznawstwa. 1 X 2013 r. połączono Katedrę Eklezjologii Fundamentalnej z Katedrą Misjologii, tworząc Katedrę Eklezjologii Fundamentalnej i Misjologii, a na jej kierownika powołano ks. K. Kauchę.

Od 11 VI 2014 r. ITF tworzyły: Katedra Chrystologii i Eklezjologii Fundamentalnej, Katedra Religioznawstwa i Misjologii oraz Katedra Teologii Religii.

Po kolejnej reorganizacji katedr 1 X 2016 r. w ITF funkcjonuje Katedra Chrystologii i Eklezjologii Fundamentalnej: ks. dr hab. J. Mastej, prof. KUL (kierownik), ks. dr hab. K. Kaucha, prof. KUL, ks. dr P. Borto, ks. dr Paweł Tambor (zatrudniony 1 X 2016 r.) oraz Katedra Religiologii i Misjologii: ks. dr hab. Z. Kupisiński, prof. KUL (kierownik), o. dr hab. I.S. Ledwoń, prof. KUL i ks. dr hab. A. Pietrzak, prof. KUL.

Charakterystyka lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej

Podwaliny lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej stworzył ks. E. Kopeć. Jako pierwszy w Polsce zaczął on uprawiać nowoczesną, posoborową teologię fundamentalną, wywodzącą się wprawdzie z apologetyki, lecz osadzoną na innych podstawach metodologicznych. Krótko po rozpoczęciu pracy na KUL zaczął stopniowo, za autorami zachodnimi, wprowadzać do apologetyki elementy personalistyczne w rozumieniu Objawienia Bożego, wiary i cudu oraz eliminował z niej ducha polemicznego. Jego praca naukowa może być uznana za okres przygotowawczy do zaistnienia szkoły, trwający około 20 lat. Potem do ks. Kopcia dołączyli: ks. S. Nagy, ks. R. Łukaszyk, religioznawca ks. H. Zimoń i ks. M. Rusecki (uczeń ks. Kopcia) – główny współtwórca szkoły i jej najpłodniejszy autor, którego naukowe dokonania są wizytówką szkoły i oddziałują na współczesną polską teologię fundamentalną. Od początku lat 90. XX w. można datować samoświadomość istnienia szkoły, o czym pisali ks. Nagy i ks. Rusecki. Wzrastała liczba jej studentów i absolwentów (do dziś stopień doktora teologii w zakresie teologii fundamentalnej uzyskało w niej około 100 osób). Największy rozkwit szkoły odzwierciedlają liczne publikacje naukowe ks. Ruseckiego oraz powstałe pod jego kierunkiem, nie tylko z zakresu teologii fundamentalnej, lecz także religiologii i teologii religii. Za całokształt pracy naukowej ks. Rusecki otrzymał doktorat *honoris causa* Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu (16 IV 2012). Nadanie ks. Nagyemu godności kardynała przez Jana Pawła II w 2003 r. było wyróżnieniem nie tylko

❯

Główni współtwórcy lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej: (u góry z lewej) ks. prof. Stanisław Nagy i ks. prof. Marian Rusecki (fot. Archiwum ITF), (z prawej) ks. dr hab. Romuald Łukaszyk (fot. Archiwum Instytutu Leksykografii) i (u dołu z lewej) ks. prof. Henryk Zimoń (fot. ks. Filip Krauze)

jego własnych dokonań naukowych, lecz także KUL i lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej.

Głównymi cechami lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej są: zwarta metodologia opracowana w formie teorii teologii fundamentalnej przez ks. Ruseckiego, łączenie tradycyjnych traktatów (tzw. *demonstrationes*: *religiosa*, *christiana* i *catholica*) w ramach jednolitych koncepcji teologii fundamentalnej i jej przedmiotu, eksponowanie wiarygodności i uwiarygadniania (a nie dowodzenia) Objawienia chrześcijańskiego jako celu teologii fundamentalnej, chrystocentryzm (poprzez eksponowanie pełni Objawienia i zbawienia w Jezusie Chrystusie), personalizm (poprzez opracowanie personalistycznej koncepcji teologii fundamentalnej, Objawienia Bożego, Kościoła, cudu, a przede wszystkim wiary), objawieniowa teoria genezy religii, pogłębianie tradycyjnych argumentów uwiarygadniających chrześcijaństwo (skrypturystycznego, a zwłaszcza rezurekcjonistycznego i mirakulistycznego) i nowatorskich (np. werytatywnego, bonatywnego, kalonicznego, agapetologicznego, martyrologicznego, sperancyjnego, kulturotwórczego, personalistycznego, prakseologicznego, ze świętości, aksjologicznego, komparatystycznego), otwartość na współczesny kontekst kulturowy i wieloreligijny, diagnozowanie problemów, wiarygodności i tożsamości Kościoła we współczesnym świecie.

Główne osiągnięcia lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej

Od początku XXI w. szkoła odnotowała najwięcej znaczących dokonań naukowych i organizacyjnych. W pierwszym rzędzie należy wymienić *Leksykon teologii fundamentalnej* (Lublin-Kraków: Wydawnictwo M 2002) – pierwszy w Polsce i trzeci lub czwarty w świecie, obejmujący całokształt zagadnień teologicznofundamentalnych (278 haseł przedmiotowych, 166 osobowych i 163 tzw. odsyłaczowe, autorstwa 109 specjalistów z teologii fundamentalnej, biblistyki, dogmatyki, historii Kościoła, filozofii, socjologii, psychologii, religioznawstwa). Powstał on z inicjatywy ks. Ruseckiego. Specjalnie wydany egzemplarz leksykonu, dedykowanego Janowi Pawłowi II, został mu wręczony 6 XII 2002 r. w czasie prywatnej audiencji w Watykanie przez ówczesnego rektora KUL ks. prof. dra hab. Andrzeja Szostka, zespół redakcyjny, ks. Z. Krzyszowskiego i przedstawicieli Wydawnictwa M. Za jego opracowanie redaktorzy otrzymali Lubelską Nagrodę Naukową 2002 – *Premium Scientiarum Lublinense*.

W szkole powstały następujące podręczniki: E. Kopeć, *Teologia fundamentalna* (Lublin: RW KUL 1976; pierwszy w Polsce uniwersytecki podręcznik teologii fundamentalnej); S. Nagy, *Chrystus w Kościele. Zarys eklezjologii fundamentalnej* (Wrocław: Wydawnictwo

Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej 1982; pierwszy w Polsce posoborowy podręcznik eklezjologii fundamentalnej); S. Nagy, *Kościół na drogach jedności* (Wrocław: Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej 1985); M. Rusecki, *Wiarygodność chrześcijaństwa*. T. 1: *Z teorii teologii fundamentalnej* (Lublin: TN KUL 1994; jedyny do tej pory podręcznik metodologii teologii fundamentalnej); *Religioznawstwo w katechezie. Materiały katechetyczne z religioznawstwa* pod redakcją M. Majewskiego i H. Zimonia (Kraków 1987); *Być chrześcijaninem dziś. Teologia dla szkół średnich* pod redakcją M. Ruseckiego (Lublin: RW KUL 1992); *Religia w świecie współczesnym. Zarys problematyki religiologicznej* pod redakcją H. Zimonia (Lublin: TN KUL 2000).

Ks. Rusecki opublikował też kilka traktatów: *Traktat o cudzie* (Lublin: Komitet Nauk Teologicznych PAN i Wydawnictwo KUL 2006), *Traktat o religii* (Warszawa: Verbinum 2007), *Traktat o Objawieniu* (Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów 2007), *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?* (Lublin: TN KUL 2010). Wydał również monografię o zmartwychwstaniu *Pan zmartwychwstał i żyje. Zarys teologii rezurekcyjnej* (Warszawa: IW PAX 2006). Po jego śmierci ukazał się *Traktat o Kościele*, pod redakcją K. Kauchy, P. Królikowskiego i J. Masteja (Lublin: Wydawnictwo KUL 2015), z jego ważniejszymi tekstami eklezjologicznymi.

Jednym z najistotniejszych osiągnięć ITF był II Międzynarodowy Kongres Teologii Fundamentalnej „Chrześcijaństwo jutra", zorganizowany z inicjatywy ks. Ruseckiego na KUL w 2001 r. z udziałem uczonych z Polski, Czech, Włoch, Niemiec, Austrii, Holandii, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji, Belgii i USA (zob. *Chrześcijaństwo jutra. Materiały II Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej. Lublin. 18-21 września 2001*, red. M. Rusecki, K. Kaucha, Z. Krzyszowski, I.S. Ledwoń, J. Mastej, Lublin: TN KUL 2001).

Także z inicjatywy ks. Ruseckiego Ogólnopolska Sekcja Wykładowców Teologii Fundamentalnej przy Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej w 2005 r. przekształciła się w Stowarzyszenie Teologów Fundamentalnych w Polsce, posiadające osobowość prawną i ułatwiające ścisłą współpracę wszystkich ośrodków teologii fundamentalnej w Polsce. Ks. Rusecki doprowadził też do włączenia teologii do grona dyscyplin naukowych zrzeszonych w Polskiej Akademii Nauk i utworzenia w 2003 r. Komitetu Nauk Teologicznych PAN. Rezultatem jego działań było również powstanie VI Komitetu Nauk Teologicznych w Lubelskim Towarzystwie Naukowym oraz Komisji Teologii w Oddziale Lubelskim PAN.

Piszącym te słowa trudno zachować całkowity dystans wobec lubelskiej szkoły teologii fundamentalnej i jej osiągnięć. Nie będzie jednak pozbawione obiektywizmu stwierdzenie, że ta szkoła ukształtowała się jako pionierski ośrodek posoborowej teologii fundamentalnej w Polsce, który spełnił swoje najważniejsze zadanie unowocześnienia i pogłębienia argumentacji za wiarygodnością chrześcijaństwa, z czasem zaś dołączyły inne ośrodki w kraju.

W Instytucie Teologii Fundamentalnej powstało:
- prawie 100 rozpraw doktorskich promotorami byli między innymi księża profesorowie:
  - Tadeusz Chodzidło – 4
  - Edward Kopeć – 15
  - Stanisław Nagy – 12
  - Marian Rusecki – 42
  - Henryk Zimoń – 12
  - Zdzisław Kupisiński – 2
  - Ireneusz S. Ledwoń – 4
  - Krzysztof Kaucha – 3
  - Jacenty Mastej – 2
  - Andrzej Pietrzak – 1
- ponad 550 prac magisterskich
- kilkadziesiąt prac licencjackich

Obecni pracownicy naukowi Katedry Chrystologii i Eklezjologii Fundamentalnej (od lewej): kierownik ks. dr hab. Jacenty Mastej, prof. KUL (fot. Paula Rączka), ks. dr hab. Krzysztof Kaucha, prof. KUL (fot. Bartłomiej Leśniak), ks. dr Paweł Borto (fot. Paula Rączka) i ks. dr Paweł Tambor (fot. Archiwum WSD w Kielcach)

Pracownicy naukowi zatrudnieni obecnie w Katedrze Religiologii i Misjologii (od lewej): kierownik ks. dr hab. Zdzisław Kupisiński SVD, prof. KUL (fot. Bartłomiej Leśniak), o. dr hab. Ireneusz Sławomir Ledwoń OFM, prof. KUL (fot. Paula Rączka) i ks. dr hab. Andrzej Pietrzak SVD, prof. KUL (fot. Bartłomiej Leśniak)

DR HAB. JACEK GOŁĘBIOWSKI, PROF. KUL
dyrektor Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym

Polish cathedrals w metropolii Chicago

W grudniu 2017 r. został zakończony pierwszy etap projektu mającego na celu dokumentację polskiego dziedzictwa narodowego w Stanach Zjednoczonych. Ogromny materiał, zebrany w wyniku digitalizacji i inwentaryzacji, będzie sukcesywnie opracowywany i publikowany.

Chicago – kościół Świętych Młodzianków, konsekrowany w 1912 r., zlokalizowany w Polish Downtown – najstarszej polskiej dzielnicy w Chicago

Projekt „Parafie i kościoły polskie w USA" został sfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach zadania „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą 2017". Beneficjentem przyznanych środków jest Towarzystwo Przyjaciół KUL, a głównym wykonawcą Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL. Pracami 8-osobowego zespołu naukowców z KUL, UKSW, a także historyków i socjologów z USA kieruje dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL.

Pierwszy etap projektu zainicjował prace dokumentujące polskie dziedzictwo kulturowe w Stanach Zjednoczonych, gdzie znajduje się największa i najlepiej zorganizowana Polonia (szacowana na 9-11 mln osób). Polska wspólnota narodowa od początków swej obecności w Ameryce skupiała się w dużej mierze przy parafiach (w szczytowym okresie było ich około 900), które były dla niej ważnymi ośrodkami społeczno-kulturalnymi i oświatowymi, dbającymi o zachowanie zarówno języka ojczystego, jak i tradycji religijnych i narodowych. W latach 80. XX w. rozpoczął się w Stanach Zjednoczonych proces likwidacji tzw. parafii etnicznych, w wyniku czego wiele polskich parafii przestało istnieć, dlatego zabezpieczenie zgromadzonego przez nie dziedzictwa narodowego stało się naglące i konieczne.

zdjęcia: Norbert Piwowarczyk

W pierwszym etapie badań naukowcy realizujący powyższy projekt przeprowadzili szczegółową inwentaryzację fotograficzną i źródłową 22 parafii z kategorii *polish cathedrals style* zlokalizowanych na terenie metropolii Chicago.

Zespół badawczy projektu (od lewej): dr Bartłomiej Gutowski (UKSW), fotograf Norbert Piwowarczyk, dr hab. Katarzyna Chrudzimska-Uhera (UKSW), dr hab. Anna Sylwia Czyż (UKSW), koordynator projektu w USA s. Genowefa Potaczała MChr, kierownik projektu dr hab. Jacek Gołębiowski, prof. KUL, dr Paweł Sieradzki (KUL)

Chicago – wnętrze kościoła Matki Bożej Nieustającej Pomocy, konsekrowanego w 1903 r., zlokalizowanego w dzielnicy Bridgeport, w sąsiedztwie największego wówczas w Stanach Zjednoczonych zespołu rzeźni, w których zatrudnienie znalazły tysiące polskich niewykwalifikowanych emigrantów

Objęła ona najcenniejsze obiekty parafialne i kościoły, między innymi św. Stanisława Kostki, Świętej Trójcy, św. Jana Kantego, Matki Bożej Anielskiej, św. Barbary, św. Michała Archanioła.

Wykonanie badań było możliwe dzięki pomocy polskich duszpasterzy z USA, a także dzięki listom polecającym skierowanym do nich przez delegata KEP ds. Polonii bpa Wiesława Lechowicza i metropolitę chicagowskiego abpa Blase'a Cupicha.

Wielkość zespołów architektonicznych polskich parafii, do których należały: kościoły, szkoły parafialne, konwenty, audytoria i inne obiekty służące polskiej społeczności (domy opieki, sierocińce, towarzystwa budowlano-ubezpieczeniowe etc.), wywarła ogromne wrażenie na zespole naukowym przeprowadzającym badania. Trudno uwierzyć, że te potężne i bogato zdobione świątynie zbudowali emigranci, którzy przybyli do Ameryki „za chlebem". Ponadto liczba parafian (od 10 000 do 40 000 wiernych) oraz stowarzyszeń i bractw działających przy jednej parafii (często ponad 100) obrazuje skalę zaangażowania naszych rodaków w życie religijne i utrzymanie polskości za granicą. Zachowanie języka polskiego i wiary katolickiej było fundamentem spajającym polską diasporę.

Wyniki prac pierwszego etapu zostały zaprezentowane podczas 2 konferencji naukowych, zorganizowanych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II (1 XII 2017) i na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego (8 XII 2017). Towarzyszyła im wystawa fotografii obrazujących piękno „polskich katedr", autorstwa Norberta Piwowarczyka. Zespół naukowców zrealizował wszystkie założone cele. Dzięki wsparciu MKiDN zabezpieczono poprzez digitalizację wiele cennych materiałów źródłowych związanych z istnieniem i działalnością szczególnie ważnych centrów kultury polskiej w Chicago. Ponadto za sprawą inwentaryzacji fotograficznej uzyskano kilka tysięcy fotografii ilustrujących architekturę i wystrój obiektów sakralnych, szkół i cmentarzy. Efekty badań są na bieżąco wprowadzane na stronę internetową poświęconą polskim parafiom i kościołom w Stanach Zjednoczonych (kosciolypolskiewusa.com). Przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja umożliwi prowadzenie dalszych badań naukowych, które zaowocują monografiami, syntezami, leksykonami i albumami prezentującymi imponujący dorobek kultury polskiej w Stanach Zjednoczonych.

Chicago – wnętrze kościoła św. Jana Kantego; w 2016 r. świątynia otrzymała tytuł The Most Beautiful Church in America w ogólnoamerykańskim konkursie Church Madness

Chicago – fragment fresku w kościele św. Wojciecha, konsekrowanym w 1914 r.; w ostatnich latach kościół przeszedł w ręce katolików pochodzenia meksykańskiego; w wyniku reorganizacji struktury parafialnej w diecezji chicagowskiej zagrożony jest zamknięciem i likwidacją

DR HAB. TOMASZ STĘPNIEWSKI, PROF. KUL
Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych

Trójmorze i Europa Wschodnia z Rosją w tle

Katedra Studiów Wschodnich zaprosiła w ostatnim czasie do dyskusji naukowej poświęconej dwóm aktualnie ważnym tematom – Trójmorzu oraz aneksji Krymu i Donbasu.

Wśród najnowszych publikacji dra hab. Tomasza Stępniewskiego, prof. KUL jest książka *Polska i Ukraina w procesie transformacji, integracji i wyzwań dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej* (autorzy Józef M. Fiszer, Tomasz Stępniewski) czy raport *Poland, the Czech Republic and NATO in fragile security contexts* (redakcja Anna Visvizi, Tomasz Stępniewski), przygotowany w ramach projektu, który w konkursie „Forum Polsko-Czeskie na rzecz zbliżenia społeczeństw, pogłębionej współpracy i dobrego sąsiedztwa 2016" otrzymał dofinansowanie Ministerstwa Spraw Zagranicznych

O Trójmorzu

W dniu 23 XI 2017 r. odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Trójmorze: geopolityczne uwarunkowania i nowy model regionalnej współpracy". W jej zorganizowaniu wzięły udział: Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych KUL (Katedra Studiów Wschodnich: kierownik dr hab. Tomasz Stępniewski, prof. KUL) oraz Instytut Ekonomii i Zarządzania KUL (Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych: kierownik dr hab. Bartosz Jóźwik), Fundacja Konrada Adenauera w Polsce oraz Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra". Prelegenci reprezentowali polskie i zagraniczne instytucje akademickie: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Instytut Transformacji Społeczeństwa w Kijowie, Narodową Akademię Zarządzania w Kijowie i Ukraiński Instytut Badań nad Ekstremizmem w Kijowie.

Uczestnicy konferencji dyskutowali o inicjatywie Trójmorza (ang. Three Seas Initiative, TSI), która jest projektem *in statu nascendi.* TSI zakłada zacieśnianie współpracy państw położonych między morzami: Bałtyckim, Czarnym i Adriatyckim. W Polsce dość często można spotkać się z nazwą – inicjatywa ABC (morza: Adriatyk, Bałtyk, Czarne). Inicjatywa Trójmorza zainaugurowana została podczas szczytu w Dubrowniku (Chorwacja) w sierpniu 2016 r. W jej skład wchodzą państwa członkowskie Unii Europejskiej: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry. Dnia 6 VII 2017 r. w Warszawie odbył się drugi szczyt inicjatywy Trójmorza. Ponieważ wziął w nim udział również prezydent USA Donald Trump, to TSI zyskało na politycznym znaczeniu i zostało poszerzone o tzw. perspektywę transatlantycką.

Inicjatywa Trójmorza, jak wspomniano, zakłada zacieśnianie współpracy państw członkowskich Unii Europejskiej położonych między morzami: Adriatyckim, Bałtyckim, Czarnym. Inaczej mówiąc, stawia sobie za cel integrację państw na osi północ – południe przez rozbudowanie połączeń infrastrukturalnych: transportowych (drogi kolejowe i kołowe z najważniejszą inicjatywą szlaku komunikacyjnego Via Carpatia, a także Via Baltica, autostradą bursztynową A1, drogą ekspresową S3, autostradą Odessa – Gdańsk itd., które pozwolą na swobodną wymianę dóbr, usług oraz prowadzenie inwestycji w ramach państw TSI), energetycznych (gazoporty, m.in. w Świnoujściu i planowany w Krk w Chorwacji, gazociągi, ropociągi, interkonektory, magazyny gazu itp.) i telekomunikacyjnych. Zdaniem państw inicjujących projekt Trójmorza – Polski i Chorwacji – celem jest przezwyciężanie podziału na wschodnią i zachodnią

Europę. Warto również podkreślić, że inicjatywa Trójmorza nie dąży do wyodrębniania państw Trójmorza jako alternatywy dla Unii Europejskiej. Trójmorze nie jest projektem konkurencyjnym wobec UE, a jego głównym zadaniem jest zacieśnianie współpracy gospodarczej państw tego regionu, będących jednocześnie członkami Unii Europejskiej.

Jak zostało to już zaznaczone, w konferencji wzięli udział pracownicy naukowi z Ukrainy, państwa żywotnie zainteresowanego udziałem w tym projekcie. Uczestnictwo Ukrainy w naturalny sposób poszerzyłoby zasięg geograficzny inicjatywy o pas czarnomorski. Zdaniem prof. Olega Soskina (dyrektor Instytutu Transformacji Społeczeństwa, kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Narodowej Akademii Zarządzania w Kijowie) oraz prof. Oleha Zarubinskiego (deputowany Rady Najwyższej Ukrainy w latach 1998-2012, dyrektor Ukraińskiego Instytutu Badań nad Ekstremizmem w Kijowie) Ukraina jawi się jako jedno z państw o kluczowym znaczeniu dla realizacji tej inicjatywy. Dlatego też, patrząc perspektywicznie na TSI, należy postawić pytanie o kształt stosunków z państwami sąsiedzkimi tej inicjatywy, w szczególności z Ukrainą. Dotyczy to również stosunków z państwami Bałkanów Zachodnich. Z drugiej strony nie można zapominać o tym, że zdaniem projektodawców – Polski i Chorwacji – udział w inicjatywie Trójmorza jest ograniczony do państw członkowskich UE ze względu na konieczność podkreślenia znaczenia tego projektu jako proeuropejskiego, mającego służyć Wspólnocie i jej dobru.

Inne zagadnienia poruszone w czasie konferencji dotyczyły kwestii politycznych (dość duża różnorodność polityczna państw wchodzących w skład TSI, obawy o dominację państw dużych, na przykład Polski), znacznej dysproporcji potencjałów (pod względem demograficznym i ekonomicznym w TSI dominują Polska i Rumunia, inne państwa należą do państw średniej wielkości albo małych), braku państw znajdujących się w głównym nurcie integracji europejskiej i jednocześnie zamożnych (np. Niemiec czy Francji; większość państw Trójmorza jest z obozu posowieckiego). Co istotne, TSI jest projektem prezydenckim, w którym główną rolę odgrywają głowy państw, a realizacja założeń leży w gestii premierów rządów. Owa dychotomia może mieć wpływ na skuteczność realizacji inicjatywy. Rodzi się również pytanie o instytucjonalizację projektu.

W 2018 r. odbędzie się trzeci szczyt inicjatywy Trójmorza, tym razem w Rumunii. Pytania pojawiające się w kontekście tej inicjatywy dotyczą konkretnych rozwiązań (treści), dzięki którym projekt będzie mógł przejść od fazy planowania do fazy realizacji. Nie ulega wątpliwości, że w interesie Polski i innych państw Europy Środkowej jest realizacja projektów gospodarczych, rozwiązań infrastrukturalnych, co stwarza możliwość dalszego rozwoju państw tego regionu. Należy mieć nadzieję, że inicjatywa Trójmorza nie stanie się zakładnikiem myślenia geopolitycznego.

O Krymie i Donbasie

Ogólnopolska konferencja pt. „Agresja i aneksja terytorium za wschodnią granicą Unii Europejskiej (przypadek Krymu i Donbasu)" odbyła się 16 I 2018 r. Zorganizowana została przez Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych KUL (Katedra Studiów Wschodnich: kierownik – dr hab. Tomasz Stępniewski, prof. KUL) oraz Instytut Prawa (Katedra Prawa Międzynarodowego i Amerykańskiego: dr hab. Wojciech Staszewski), Fundację Konrada Adenauera w Polsce oraz Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra". W konferencji aktywny udział wzięli przedstawiciele wymienionych instytucji oraz Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Śląskiego oraz ukraińskiego uniwersytetu w Mariupolu.

Uczestnicy konferencji dyskutowali o szeroko rozumianej sytuacji prawnomiędzynarodowej wschodniego sąsiedztwa Unii Europejskiej. Szczególnie aneksja Krymu oraz trwający konflikty zbrojny Rosji z Ukrainą w Donbasie stanowią wyzwanie dla prawa międzynarodowego i dla układu sił nie tylko w tym regionie, ale też w całej Europie. Dość często sytuacja Ukrainy analizowana jest z punktu widzenia rywalizacji geopolitycznej, mniejszy nacisk kładzie się zaś na kwestie prawnomiędzynarodowe. Natomiast to właśnie od poszanowania i respektowania norm i wartości zależy przyszły kształt relacji międzynarodowych nie tylko na obszarze Europy Wschodniej, ale również na arenie międzynarodowej.

W czasie konferencji szczególny nacisk położono na wyzwania i zagrożenia związane z obszarem poradzieckim. Nie ulega wątpliwości, że wojna hybrydowa Rosji z Ukrainą stanowi wyzwanie dla polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz NATO. Tym samym mamy do czynienia z pogarszaniem się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa na wschodniej granicy UE i NATO. Sytuacja ta, z jednej strony, wymusza na państwach członkowskich UE oraz NATO jako organizacji konieczność podejmowania nowych działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa i stabilności w Europie Środkowej, a przede wszystkim w Europie Wschodniej. Z drugiej strony, Rosja również nie prowadzi polityki pasywnej wobec państw Europy Wschodniej, lecz stara się antycypować rozwój sytuacji i kształtować nowy porządek międzynarodowy. Potwierdzeniem tego są próby uregulowania konfliktu zbrojnego z Ukrainą poprzez negocjacje pokojowe w Mińsku (Rosja występuje tutaj niestety w roli mediatora, a nie agresora) czy też podejmowane ostatnio próby zaangażowania sił ONZ w rozwiązywanie sytuacji w Donbasie.

W czasie konferencji rozmawiano również o tak istotnej kwestii, jak *Memorandum budapesztańskie o gwarancjach bezpieczeństwa* z grudnia 1994 r., na mocy którego Stany Zjednoczone Ameryki, Wielka Brytania i Federacja Rosyjska zagwarantowały suwerenność i integralność terytorialną Ukrainy w zamian za przekazanie przez nią Rosji broni nuklearnej i przystąpienie do *Traktatu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej*. Po aneksji Krymu i konflikcie zbrojnym Rosji z Ukrainą w Donbasie pojawia się pytanie, czy decyzja Ukrainy o pozbyciu się w 1994 r. – pod naciskiem państw Zachodu i w warunkach gwarancji bezpieczeństwa z ich strony – broni o strategicznym znaczeniu dla jej suwerenności, bezpieczeństwa i integralności terytorialnej była słuszna. Co więcej, USA, Wielka Brytania i Rosja w 1994 r. gwarantowały powstrzymanie się od stosowania groźby lub użycia siły przeciw integralności terytorialnej bądź politycznej niezależności Ukrainy. Czy mając na uwadze sytuację w Donbasie (2018 r.), jakiekolwiek państwo będzie skłonne w przyszłości podjąć podobną decyzję? Odpowiedź wydaje się oczywista.

DR HAB. MACIEJ NOWAK

Ośrodek Badań nad Literaturą Religijną

Plaża w Gruissan, opisana w pierwszej części „Szkiców piórkiem" Andrzeja Bobkowskiego

Miejsca nawiedzone i badania biograficzne

Badania biograficzne obejmują cały wachlarz źródeł i odpowiednie procedury postępowania. Jedną z nich są wizje lokalne „miejsc nawiedzonych" wraz z dokumentacją fotograficzną utrwalającą coś z ducha tych miejsc.

Wejście na dziedziniec kamienicy przy 20 Rue Saint Lazare w Paryżu, jednego z dwu adresów, pod którymi mieszkali Andrzej i Barbara Bobkowscy

Walt Whitman w jednym ze swoich tekstów autobiograficznych opowiada o sposobie czytania, na jaki wpadł w latach młodzieńczych. Przyszły autor *Źdźbeł trawy* dobierał do lektur odpowiednie dla nich otoczenie. Szukał dla książek środowiska, które sprzyjałoby ich właściwemu odbiorowi. I tak *Iliadę* zabierał w dzikie ostępy Long Island, aby tam napawać się jej pierwotnym pięknem. Jestem przekonany, że podobny związek, jak między lekturą a otoczeniem, istnieje między środowiskiem, w którym tworzył autor, a wytworami jego pióra.

Metoda i empatia

W badaniach nad biografiami wykorzystuje się cały wachlarz źródeł: od dokumentów pisanych, materialnych artefaktów przez fotografie, nagrania audio i rejestracje wideo. Obchodzenie się z każdym z tych źródeł wymaga opanowania właściwej mu metodologii i wyczucia niuansów. Jedną z procedur badawczych, być może

Paryż widziany ze wzgórza Montmartre; miasto, w którym Andrzej Bobkowski spędził 9 lat swego życia

Oak Alley Plantation widziane od strony Missisipi; Zygmunt Haupt wokół wizyty w tym miejscu osnuł jeden ze swoich luizjańskich esejów

jeszcze niepoddaną głębszej analizie metodologicznej, jest wizja lokalna. Przez co rozumiem odmianę badań terenowych, których celem staje się uchwycenie subtelnego związku między biografią a dziełem. Miejsce – krajobraz, klimat, ludzie, ale i konkretne przestrzenie – spełniałoby więc funkcję swoistego medium. W zależności od zgromadzonych przez biografa informacji, dociekliwości i zwykłego szczęścia może on nie tylko poznać, ale i doświadczyć środowiska, w którym przebywał jego bohater, i poznawczo usytuować w nim jego twórczość. Dobry biograf bywa więc zarówno wnikliwym interpretatorem, jak i materiałoznawcą, narratologiem, jak i ikonologiem. Na pewno przydaje się w jego pracy intuicja i empatia.

Wyobraźnia

Ważną rolę w tego rodzaju procedurach odgrywa wrażliwość i umiejętność kojarzenia informacji z różnych dziedzin. Obok twardych danych, pomagających wyjaśnić niejasności, na przykład w danych adresowych czy topografii, dochodzi jeszcze proste i zarazem wieloaspektowe „doświadczenie miejsca". Dzięki niemu wyobraźnia otrzymuje impuls do intuicyjnej rekonstrukcji wydarzeń, emocji, atmosfery, zyskując materiał do kojarzenia odległych danych. A nawet więcej – poruszona wyobraźnia badacza ma szansę wejścia w pewien rodzaj kontaktu z utrwaloną w tekstach wyobraźnią ich twórcy. Zwraca na to uwagę Steven Greenblat, autor świetnej biografii Williama Shakespeare'a, w którego przypadku napotykamy problem skąpych danych biograficznych. Naturalnie takie działania i wyprowadzane z nich wnioski narażone są na zarzut subiektywizmu. Jednak nie miejsce tutaj na wyjaśnianie jego nietrafności. Wystarczy, że jako patronów naszkicowanej procedury wskażę z jednej strony Goethego, radzącego w celu poznania poety udanie się do kraju jego pochodzenia, a z drugiej strony Ferdynanda Braudela, który bohaterem badań uczynił krajobraz.

Fotografie i ewokowane jakości

Miejsca nawiedzone – to miejsca zamieszkiwane przez bohaterów biografii. Ale to także, a w przypadku pisarzy nawet przede wszystkim, miejsca, które zostały

Głowica żeliwnej kolumny na sławnej Bourbon Street w Nowym Orleanie; architektura miasta wzbudzała zachwyt Haupta, czemu dał wyraz w swych szkicach i listach

Tramwaj zatrzymujący się przed domem, w którym mieszkał Zygmunt Haupt w Nowym Orleanie; „tak dzwoni tramwaj w alei" – notował pisarz w szkicu „Cyklon"

*Hudson Hotel przy 58 Ulicy w Nowym Jorku;
z jego szczytu rzucił się Jan Lechoń, popełniając samobójstwo*

przedstawione w ich dziełach. Wreszcie – to miejsca, do których trafia autor zbierający materiał. Pracując nad biografią Andrzeja Bobkowskiego, skończywszy duży esej o luizjańskich latach Zygmunta Haupta, a także ciesząc się z już wydrukowanej rozprawy o obrazach Nowego Jorku w dzienniku Jana Lechonia, prezentuję fotografie miejsc w ten potrójny sposób nawiedzonych. To zdjęcia inspirowane zarówno pamięcią o realnej obecności tych autorów, jak i próbujące uchwycić coś z jakości ewokowanych przez ich dzieła.

Bobkowski – Lechoń – Haupt

Andrzej Bobkowski przybył do Paryża w marcu 1939 r. i osiadł w nim na ponad 9 lat. Pierwsze obrazy Miasta Świateł znaleźć możemy w jego obfitej korespondencji przesyłanej do kraju jeszcze przed wybuchem II wojny światowej. Najbardziej znanym tekstem Bobkowskiego pozostają *Szkice piórkiem*, poddany licznym modyfikacjom dziennik z lat 1940-1944, opowiadający zarówno o francuskiej prowincji (Carcassonne, Narbonne, Château-Gontier), jak i o życiu w okupowanym Paryżu. Po zakończeniu wojny pisarz związał się z Instytutem Literackim, stając się jego stałym współpracownikiem.

Jan Lechoń spędził w Nowym Jorku 15 lat swego niezbyt długiego życia. Przybył tu 11 VIII 1941 r. – zginął śmiercią samobójczą 8 VI 1956 r. Zaraz potem, gdy na redzie Zatoki Nowojorskiej stanął statek pasażerski Urugwaj, ukończywszy tam rejs na trasie São Paulo – Nowy Jork, Lechoń rozpoczął intensywną działalność kulturalną i – na ile sytuacja byłego dyplomaty „reżimu sanacyjnego" pozwalała – polityczną. Obrazy Manhattanu powoli stawały się materią jego wierszy, także tych najbardziej znanych (*Alina*, *Do Madonny nowojorskiej*). Wszelako nowa stolica świata znalazła swą literacką reprezentację przede wszystkim w jego obszernym *Dzienniku*. Notował w nim obrazy uchwycone w wagonach metra i autobusach, Central Parku i Piątej Alei; sporo miejsca poświęcił też refleksji nad kulturowym fenomenem amerykańskiej metropolii.

Zygmunt Haupt przybył do Luizjany z Anglii nieomal nazajutrz po zakończeniu II wojny światowej. Oczywiście nie bezpośrednio. Era komercyjnej komunikacji lotniczej przez Atlantyk jeszcze się nie zaczęła. Pisarz wraz z żoną i nieco ponadrocznym synkiem wypłynął na pokładzie s/s America z Anglii pod koniec listopada 1946 r., aby na początku grudnia ujrzeć strzelające w niebo wieżowce Manhattanu. Po 5 dniach pobytu w Nowym Jorku rodzina wyruszyła koleją ku Luizjanie. „Z okna wagonu patrzyliśmy, jak leży czerwona ziemia Georgii i na dworcu w Atlancie przytrzymuje za klapy pijanego jegomościa policjant" – opisywał tę podróż w eseju *Luizjana*. Zatrzymali się w domu żony pisarza w willowej dzielnicy Nowego Orleanu. Haupt nie był już wtedy debiutantem, ale właśnie na południu Stanów, jak wspominał, narodził się powtórnie jako pisarz. Nowemu miejscu poświęcił kilka ważnych esejów i opowiadań. Można powiedzieć, że po rodzinnym Podolu to właśnie Luizjana wraca najczęściej w jego prozie.

Dolny Manhattan widziany od strony Brooklynu; fascynacji widokami metropolii nie raz dawał wyraz Lechoń w „Dzienniku"

*Słynna Piąta Aleja w Nowym Jorku,
miejsce powracające w wielu zapisach
z „Dziennika" Lechonia*

zdjęcia: Maciej Nowak

DR HAB. ARKADIUSZ GUT, PROF. KUL
Instytut Filozofii

DR HAB. MONIKA WALCZAK, PROF. KUL
dziekan Wydziału Filozofii

Filozofowie w Chinach

W grudniu 2017 r. delegacja Wydziału Filozofii przebywała w Chinach, gdzie podpisała umowę o współpracy naukowej i dydaktycznej z Huazhong University of Science and Technology – School of the Humanities, współorganizowała konferencję naukową i spotkała się z władzami School of Philosophy na Beijing Normal University.

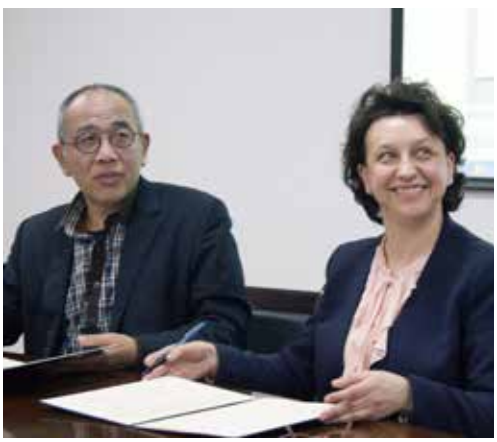

Podpisanie umowy między KUL a HUST przez dziekan Wydziału Filozofii KUL dr hab. Monikę Walczak, prof. KUL i dziekana Wydziału Humanistycznego HUST prof. Shangwena Donga (fot. Arkadiusz Gut) oraz przez dra hab. Arkadiusza Guta, prof. KUL i dr Wang Yajuan z Instytutu Filozofii HUST (fot. Zhenxu Fan)

Podczas pobytu w Chinach w dniach 11-14 XII 2017 r. delegacja Wydziału Filozofii, pod przewodnictwem dziekan dr hab. Moniki Walczak, prof. KUL, podpisała umowę o współpracy między Huazhong University of Science and Technology – School of the Humanities a Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II – Wydziałem Filozofii. W skład delegacji oprócz dziekan wchodzili: prodziekan dr hab. Piotr Kulicki, prof. KUL, dr hab. Arkadiusz Gut, prof. KUL, dr Xin Sun – pracownik badawczy oraz Zhenxu Fan – doktorantka pełniąca funkcję tłumacza. Warto dodać, że w grudniu 2016 r. na KUL gościła delegacja z HUST z dziekanem Wydziału Humanistycznego prof. Shangwenem Dongiem na czele.

Huazhong University of Science and Technology – to jeden z najprężniej działających ośrodków uniwersyteckich w Chinach, plasowany w pierwszej dziesiątce w rankingach w Chinach i w pierwszej setce na świecie. Współpraca między wydziałami KUL i HUST będzie obejmować 3 obszary. Po pierwsze, w związku z anglojęzyczną ofertą edukacyjną Wydziału Filozofii KUL umowa dotyczy wymiany studentów. Strona chińska zainteresowana jest wysłaniem studentów do Polski na roczne pobyty w ramach studiów na poziomie licencjackim, magisterskim i doktoranckim; analogicznie studenci naszego Wydziału będą mieli możliwość wyjazdu do Wuhan. Po drugie, wymiana w formule *visiting professor* obejmować będzie pracowników, co umożliwi WF KUL zwiększenie oferty edukacyjnej dla studentów studiujących w programie anglojęzycznym. Po trzecie, szczególną wagę przykładamy do współpracy naukowej obejmującej wspólne projekty badawcze oraz aplikacje grantowe zarówno w Polsce, jak i w Chinach. Koordynacją współpracy z HUST zajmuje się prof. A. Gut.

Podczas pobytu w Chinach, na zaproszenie strony chińskiej, profesorowie Wydziału Filozofii wygłosili także wykłady dla pracowników i studentów tamtejszego uniwersytetu: prof. M. Walczak *The Classical Notion of Knowledge and the Interdisciplinarity of Science*, prof. P. Kulicki *Polish contributions to syllogistic from Łukasiewicz to present times*, a prof. A. Gut *Cross-Cultural Research on Mind and Soul: Dualism vs. Holism*. Ponadto spotkali się ze studentami zainteresowanymi programem studiów z filozofii na KUL, formą zaliczeń oraz możliwymi obszarami badawczymi. Warto dodać, że filozofia na HUST jest ukierunkowana na pogłębianie studiów z obszaru filozofii europejskiej (kontynentalnej), z naciskiem na studia historyczne, począwszy od filozofii greckiej, średniowiecznej poprzez tradycję nowożytną aż do współczesnej. Wielu pracowników tamtejszego wydziału podejmuje pogłębione badania nad filozofią zachodnią. Z kolei do tradycji Wydziału Filozofii KUL należą studia nad filozofią Wschodu. W tradycję tę wpisują się także prowadzone obecnie na Wydziale badania pod kierunkiem prof. A. Guta, realizowane w ramach grantu NCN Harmonia 6, oraz działania zmierzające do wzbogacenia oferty edukacyjnej i badawczej WF.

Podczas pobytu w Chinach delegacja Wydziału Filozofii odwiedziła również Ambasadę RP w Pekinie. W czasie spotkania z kierownikiem Sekcji Edukacji i Nauki Natalią Popczyk omawiała możliwości współpracy naukowej i edukacyjnej WF KUL z uniwersytetami w Chinach. Dodajmy, że Ambasada RP w Pekinie nie tylko patronowała części naukowej wizyty naszej delegacji w Wuhan, ale także seminarium naukowemu „The Chinese-Polish Workshop on Applied Logic" na Beijing Normal University, współorganizowanemu przez prof. P. Kulickiego, które odbyło się w dniach 9-10 XII 2017 r. Dziekan prof. M. Walczak spotkała się również w Pekinie z dziekanem Wydziału Filozofii na Beijing Normal University prof. Wu Xiangdongiem w celu omówienia możliwych obszarów współpracy.

Wizyta w Chinach oraz podpisanie umowy z Huazhong University of Science and Technology – School of the Humanities wpisuje się w stałą strategię umiędzynarodowienia studiów na Wydziale Filozofii KUL, zwiększania grona studentów z różnych krajów, umiędzynarodawiania badań naukowych oraz ukazywania dokonań naukowych i edukacyjnych polskiej tradycji filozoficznej oraz tradycji Wydziału za granicą.

KS. IDZI RADZISZEWSKI
rektor KUL w latach 1918-1922

Uniwersytet katolicki w Polsce (zakończenie)

Ks. Idzi Benedykt Radziszewski (fot. Biblioteka Uniwersytecka KUL)

Pod takim tytułem przygotował ks. Idzi Radziszewski odczyt na uroczystość otwarcia w dniu 8 I 1922 r. własnej siedziby Uniwersytetu w wyremontowanym gmachu koszar świętokrzyskich, przekazanym Uczelni w 1921 r. decyzją Józefa Piłsudskiego. Odwołując się do najlepszych polskich i europejskich wzorców edukacyjnych, ksiądz rektor dowodził słuszności i celowości powołania w Polsce katolickiej wszechnicy.

Jeśli w którym kraju i kiedy, to właśnie u nas i w obecnej chwili wielka jest rola uniwersytetu katolickiego. Polska uchodzi, i słusznie, za kraj katolicki, ale znający bliżej stosunki wiedzą doskonale, że, niestety, bardzo często ten katolicyzm jest czymś bardzo powierzchownym, niepobudzającym do czynu, owszem w bardzo wielu wypadkach jest tylko resztką pozostałej tradycji bez głębszego uświadomienia. Z całą szczerością powiedzieć trzeba, że sfery inteligentne są katolickie tylko z imienia, że katolików z przekonania jest bardzo mało, a już katolików inteligentnych i umiejących wyciągnąć konsekwencje ze swych przekonań jest garstka bardzo szczupła. Trzeba sobie z całą jasnością uświadomić, że stoimy na brzegu przepaści, że tylko ślepy lub niekrytyczny osobnik nie chce czy nie może widzieć grożącego niebezpieczeństwa. Gwałtownie trzeba złemu zaradzić, a właśnie uniwersytet katolicki może tu okazać wielkie zasługi.

I jeśli kiedy, to zwłaszcza teraz uniwersytet katolicki ma olbrzymie zadanie do spełnienia, rozpoczęła się bowiem budowa państwa polskiego. Należy w tym tak ważnym momencie zaprawić żywotne jego soki katolicyzmem, w przeciwnym bowiem razie dostaną się do nich zabójcze zarazki rozkładowe i cały organizm powstającego państwa zatrują może na zawsze. W tym celu:

- trzeba tworzącemu się państwu dać szkołę katolicką na wszystkich szczeblach nauczania, ale bez uniwersytetu katolickiego nawet dobrej szkoły średniej i, co za tym idzie, niższej być nie może;

- należy dla machiny państwowej przygotować działaczy katolickich na wszystkie stanowiska władzy państwowej i samorządowej, a więc ministrów, posłów, urzędników, sądowników, działaczy administracyjnych i społecznych, ekonomistów, lekarzy, fachowców w zakresie handlu, przemysłu, komunikacji itd.;

- nieodzownie stworzyć należy prasę katolicką, bez której nie sposób myśleć o poważnej akcji na szerszą skalę, a do tego należy wyszkolić cały szereg szermierzy pióra.

W zrealizowaniu tych postulatów i zamierzeń uniwersytet katolicki pomoże znakomicie społeczeństwu katolickiemu, ale koniecznie musi znaleźć oparcie i poparcie w tym społeczeństwie.

Ks. Idzi Benedykt Radziszewski, *Pisma*, redakcja ks. Stanisław Janeczek, ks. Michał Maciołek, ks. Rafał Charzyński, Lublin 2009, s. 383.

Święto Uniwersytetu Lubelskiego.

Po długich i męczących pracach przygotowawczych nadszedł nareszcie dzień, kiedy dostojna Alma Mater mogła wejść majestatycznie w podwoje imponującej siedziby własnej. Jeszcze tu i tam leżą w obrębie gmachu gruzy, jeszcze wionie zeń widmo niedawnego zniszczenia, a już wstępuje weń niezłomny duch uczelni katolickiej i zaczyna nowy etap żmudnej pracy na niwie młodych, zapalnych umysłów i serc.

Dzień 8. stycznia 1922 roku—to epokowy dzień w dziejach Uniwersytetu lubelskiego. Największe lody przełamane; zostaje już tylko drobna kra.

Największe trudności zmożone; zostają znacznie łatwiejsze już do pokonania przeszkody.

Dziś już droga pełnego rozwoju, opromieniona wróżbami jak największego powodzenia, otwiera się przed naszą uczelnią; niezadługo—da Bóg—rozpromieniona potęga jej posłannictwa otworzy oczy sceptyków i zatuli usta małodusznym. Witaj więc Świątynio wiedzy i mersłności, oddychaj w przestronnej swej, uroczej siedzibie pełnią życia, pręż ku słońcu miedź, a krzepkie ramiona i hasła swoje—ideały szczep w serca i dusze twoich siewców!

— Sędzią twoim będzie plon pracy twojej; zapłatą—chluba spełnienia zaszczytnej misji!

Nad opinją małodusznych, nad głosami przyziemności przejdzie twój duch powolnym krokiem i urągać będzie wstecznictwu i zaślepieniu.

Dn. 8. b. m., o godz. 11-ej przed poł. — z racji przenosin Uniw. lubelskiego do nowego gmachu—odprawił J. E. ks. Biskup Fulman w zaysście duchownej —uroczyste nabożeństwo w kaplicy św. Krzyża. W starych murach przechodzącej różne koleje kaplicy zebrała się elita społeczeństwa lubelskiego w osobach przedstawicieli duchowieństwa, władz wojskowych, cywilnych, miejskich, ciała profesorskiego i niezmiernie licznej rzeszy interesujących się rozwojem Uniw. Lub. Całość uzupełniała zebrana w komplecie młodzież. Nastrój nabożeństwa podnosiła piękna gra akademickiego tercetu (harmonja—kol. Czajkowski; wiolonczela—kol. K. Santer, skrzypce—kol. Sotowski).

Po nabożeństwie, wysłuchanem w skupieniu, przemówił do zebranych J. E. ks. Biskup.

Płynęły głębokie słowa kapłana, ignęły w nastrojone dusze słuchaczów i przypominały im czasy, kiedy to nad Polską rozhulała się przemoc wraża, co bezcześciła najdroższe sercu polskiemu pamiątki; tak też i kościół św. Krzyża przechodził smutne koleje i służył za schronisko najeźdzczemo żołdactwu.

Ale sprawiedliwość Boża czuwała; ale niezłomny duch narodu polskiego żył i walczył, aż zwyciężył. I oto po 120 latach z tego samego miejsca, co ongi, polatuje do Pana dziękczynne modły o błogosławieństwo.

I więcej mówił J. E.—o wadze i znaczeniu Uniw. lubelskiego, o małoduszności ludzkiej i o ostatecznem zwycięstwie prawdy i miłości. Odmówiono pacierze na intencję Uniwersytetu, poczem J.E. zaintonował hymn „Boże, coś Polskę", odśpiewany przez zebranych.

Zdawało się, że nie tylko serca ludzkie, ale i te stare mury kaplicy zatrzęsły się ze wzruszenia...

Druga część uroczystości miała miejsce w pięknej, wielkiej sali pawilonu wschodniego, gdzie napływ uczestników uroczystości był jeszcze większy (sala była przepełniona).

Na podjum, na ustawionych w półkrąg fotelach zasiadł Komitet odbudowy gmachu. Pierwszy przemówił przewodniczący Komitetu, p. Stanisław Moszkiewski. Wojewoda lubelski, wskazawszy na ważność przeżywanego przez Uniw. momentu; poczem J. E. ks. Biskup Fulman dokonał poświęcenia auli — miejsca uroczystości (duchowieństwo dokonało poświęcenia innych sal).

Po poświęceniu—J. E. odczytał dwadzieścia kilka depesz biskupów polskich, nadesłanych z powodu omawianej uroczystości.

Z kolei przemawiali: imieniem miasta — p. prez. Cz. Szczepański, p. pos. R. Wojdziński, p. gen. J. Romer — imieniem władz wojskowych, p. Steliński prez. Sądu Apelacyjnego — imieniem palestry i sądownictwa, p. Ostrowski — im. T-wa Rolniczego i Ziemiaństwa, p. mec. Edward Rettinger — im. kół narodowych i społeczeństwa lubelskiego, przedstawiciel młodzieży, kol. H. Muszak, a wreszcie J. M. ks. Rektor Idzi Radziszewski. Po przemówieniu ks. Rektora, zebrani odśpiewali „Rotę".

Wszystkie przemówienia nacechowane były głębokiem odczuciem znaczenia i powagi przeżywanej chwili i gorącem umiłowaniem chluby Lublina — Uniwersytetu, dla którego — nad stworzeniem warunków rozwoju i owocnej pracy—poniesiono już tyle trudów.

Przemówienie J. M. ks. Rektora zakończyło tę niezapomnianą uroczystość, której wspomnienia cisną pod pióro słowa największego uznania dla pracy i zasług Komitetu Odbudowy gmachu Uniw. lubelskiego, oraz dla tych wszystkich, co się w jakimkolwiek bądź stopniu do ugruntowania jego bytu — przyczynili.

Godzi się zaznaczyć, że dzień wczorajszy był dniem tryumfu ks. Rektora Radziszewskiego. Jego niepożytej energji, Jego woli, Jego pracy niestrudzonej zawdzięcza Uniwersytet dzisiejsze swoje stanowisko. Toteż słusznie ks. Rektor Radziszewski był przedmiotem tej szczerej, serdecznej owacji ze strony zebranych, a zwłaszcza młodzieży uniwersyteckiej, która tak ukochał.

Uniwersytetowi składamy życzenia: Niech żyje, niech dzisiaj i rozwija się!

Cześć zasłudze Jego dostojnego Kierownika! *Kuz.*

Przebieg uroczystości otwarcia Uniwersytetu Lubelskiego w relacji redaktora „Głosu Lubelskiego" – numer z 10 I 1922 r. (oryginał w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, sygn. 1491c, http://bc.wbp.lublin.pl)

DR ANGELIKA MODLIŃSKA-PIEKARZ
Biblioteka Uniwersytecka KUL

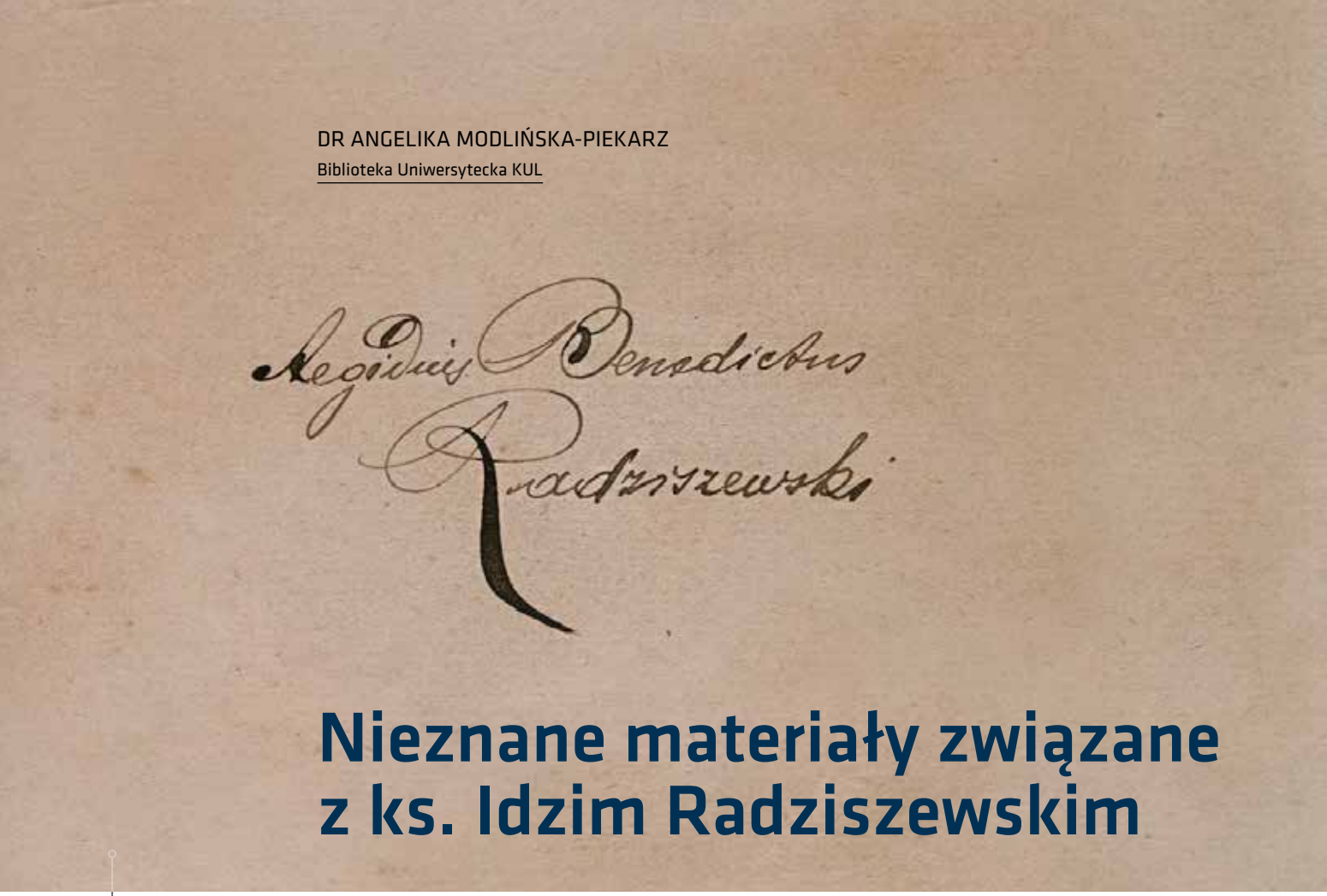

Nieznane materiały związane z ks. Idzim Radziszewskim

W lutym tego roku mija 96 lat od śmierci pomysłodawcy i założyciela KUL, a wciąż jeszcze odnajdowane są archiwalia, które pozwalają lepiej udokumentować jego życie i działalność. Zbiór nieznanych dotychczas dokumentów został zidentyfikowany w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL.

Własnoręczny podpis na stronicy książki z księgozbioru ks. Idziego Radziszewskiego (Simon Aichner, „Compendium juris ecclesiastici ad usum cleri", Brixinae: typis et sumtibus Wegerianis, 1890, sygn. IIIc 19711)

W roku wielkiego jubileuszu powstania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego każdy zachowany dokument dotyczący jego założyciela, twórcy i pierwszego rektora – ks. Idziego Benedykta Radziszewskiego (1871-1922) – nabiera szczególnego znaczenia. Niestety, niewiele zachowało się pamiątek i materiałów odnoszących się do życia i działalności tej wielkiej postaci, gdyż część materiałów, zwłaszcza dotyczących tworzenia KUL, została – jak podała Emilia Szeliga-Szeligowska (Rkp. 585, s. 4) – zarekwirowana w czasie niemieckiej okupacji i bezpowrotnie utracona. Dlatego tym cenniejsze wydają się zachowane fragmentarycznie bruliony jego prac naukowych, przemówień, szczątkowa korespondencja, notatki i dokumenty osobiste, przechowywane w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Uniwersyteckiej KUL. Są to głównie papiery znalezione podczas porządkowania mieszkania ks. Radziszewskiego po jego śmierci lub materiały przekazane przez przyjaciół i współpracowników. Znaczna partia tych materiałów pozostawała dotychczas w zbiorach nieopracowanych i dopiero w minionym roku zidentyfikowano ją jako należącą do twórcy naszej Alma Mater. Aktualnie uzupełniane i opracowywane, oryginalne dokumenty osobiste i autografy prac ks. Radziszewskiego świetnie ilustrują poszczególne etapy jego życia i owoce działalności naukowej, duszpasterskiej, pedagogicznej i organizacyjnej.

Dokumenty osobiste

Warto wiedzieć, że Biblioteka Uniwersytecka KUL może poszczycić się kilkoma cennymi dokumentami: poświadczającym udzielenie pierwszej tonsury i niższych święceń Idziemu Radziszewskiemu przez biskupa pomocniczego diecezji kujawsko-kaliskiej Henryka Piotra Dołęgę Kossowskiego w dniu 21 VI 1891 r. (Dypl. 227) oraz święceń kapłańskich przez biskupa kujawsko-kaliskiego Aleksandra Kazimierza Bereśniewicza w dniu 24 VI 1896 r. (Dypl. 229), a także dyplomem nadania mu stopnia magistra teologii, podpisanym przez rektora Akademii Duchownej w Petersburgu ks. Franciszka Albina Symona, z dnia 16 VI 1897 r. (Dypl. 230).

Biblioteka KUL posiada też dokumenty skierowania ks. Radziszewskiego do posługi kapłańskiej w kościele parafialnym w Kalinowej – z 10 III 1908 r. (Dypl. 232) i w kościele parafialnym w Czarnocinie – z 11 VIII 1909 r., przez biskupa kujawsko-kaliskiego Stanisława

Zdzitowieckiego (Dypl. 234). Zachował się również dokument nadania mu funkcji przełożonego sióstr miłosierdzia (zwanych szarytkami) prowincji warszawskiej z 2 V 1906 r., sygnowany przez przełożonego generalnego księży misjonarzy i sióstr miłosierdzia ks. Antoniego Fiata (Dypl. 228). Ocalały także 3 inne dokumenty wydane przez bpa S. Zdzitowieckiego: ustanowienia ks. Idziego Radziszewskiego członkiem *consilium vigilantium* (rady nadzorczej) diecezji kujawsko-kaliskiej z 10 III 1908 r. (Dypl. 231), mianowania go rektorem seminarium duchownego diecezji kujawsko-kaliskiej z 15 VI 1908 r. (Dypl. 233) oraz egzaminatorem posynodalnym ze wszystkimi prawami i przywilejami należnymi temu urzędowi z 4 III 1909 r. (Dypl. 235).

Korespondencja

Do dokumentów osobistych ks. Radziszewskiego należy zaliczyć fragmentarycznie zachowaną korespondencję. Wśród nowo odkrytych listów znalazły się 2 od kard. Désiré Josepha Merciera, napisane w Leuven w 1903 r., list od prof. Kazimierza Twardowskiego z 1905 r., list prezesa Komisji Likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego Aleksandra Lednickiego z 12 X 1917 r. w sprawie powołania ks. prałata Idziego Radziszewskiego, ówczesnego rektora Akademii Duchownej, na członka Wydziału ds. Kościoła Rzymskokatolickiego. Są także 2 listy biskupa pomocniczego diecezji kujawsko-kaliskiej Henryka Piotra Dołęgi Kossowskiego z 24 I 1896 r. i 3 II 1897 r. skierowane do Idziego Radziszewskiego i grupy kilku alumnów Akademii Duchownej delegowanych z diecezji kujawsko-kaliskiej na studia (Rkp. 4670).

Prace naukowe i opracowania formacyjne

Na szczególną uwagę zasługują prace naukowe księdza rektora. Pierwszą z nich jest praca kandydacka (na stopień kandydata teologii) pt. *De genealogia Iesu Christi secundum Matthaeum* z zakresu egzegezy biblijnej, napisana podczas studiów w Akademii Duchownej (Rkp. 4632) i zatwierdzona przez grono profesorskie Akademii 28 V 1896 r. Zachowały się też krótkie fragmenty rozprawy doktorskiej, przygotowanej w Leuven pod kierunkiem Merciera (Rkp. 4633). Ważnym odkryciem jest nieopublikowana dotąd rozprawa *Problematyka istnienia Boga na tle dziejów myśli ludzkiej* (Rkp. 4662).

HENRICUS PETRUS DOLĘGA
KOSSOWSKI
DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA EPISCOPUS TIT SERRENSIS
SUFFRAGANEUS DIOECESIS VLADISLAVIENSIS SEU CALISSIENSIS

Dokument poświadczający udzielenie pierwszej tonsury i niższych święceń – 1891 r. (Dypl. 227)

ALEXANDER CASIMIRUS
BERESNIEWICZ
DEI MISERATIONE ET S. SEDIS APOSTOLICAE GRATIA
EPISCOPUS VLADISLAVIENSIS SEU CALISSIENSIS
ORDINIS S. STANISLAI I CLASSIS EQUES.

Dokument poświadczający otrzymanie święceń kapłańskich – 1896 r. (Dypl. 229)

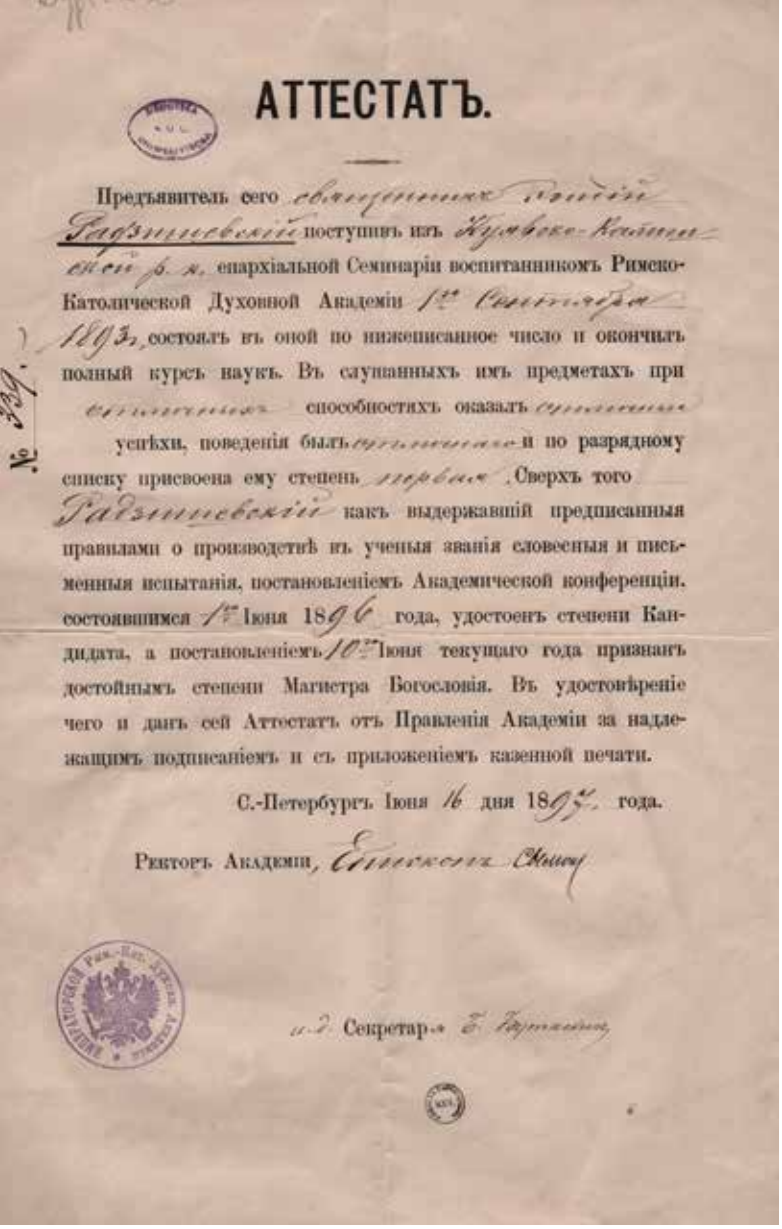

АТТЕСТАТЪ.

Предъявитель сего священникъ Гордій Радзишевскій поступивъ изъ Куявско-Калишской р. к. епархіальной Семинаріи воспитанникомъ Римско-Католической Духовной Академіи 1го Сентября 1893 г., состоялъ въ оной по нижеписанное число и окончилъ полный курсъ наукъ. Въ слушанныхъ имъ предметахъ при отличныхъ способностяхъ оказалъ отличные успѣхи, поведенія былъ отличнаго и по разрядному списку присвоена ему степень первая. Сверхъ того Радзишевскій какъ выдержавшій предписанныя правилами о производствѣ въ ученыя званія словесныя и письменныя испытанія, постановленіемъ Академической конференціи, состоявшимся 1го Іюня 1896 года, удостоенъ степени Кандидата, а постановленіемъ 10го Іюня текущаго года признанъ достойнымъ степени Магистра Богословія. Въ удостовѣреніе чего и данъ сей Аттестатъ отъ Правленія Академіи за надлежащимъ подписаніемъ и съ приложеніемъ казенной печати.

С.-Петербургъ Іюня 16 дня 1897 года.

Ректоръ Академіи, Епископъ Смирновъ

и. д. Секретаря Е. Гартманъ

Dyplom nadania stopnia magistra teologii na Akademii Duchownej w Petersburgu – 1897 r. (Dypl. 230)

Skierowanie do pełnienia posługi kapłańskiej w kościele parafialnym w Kalinowej – 1908 r. (Dypl. 232)

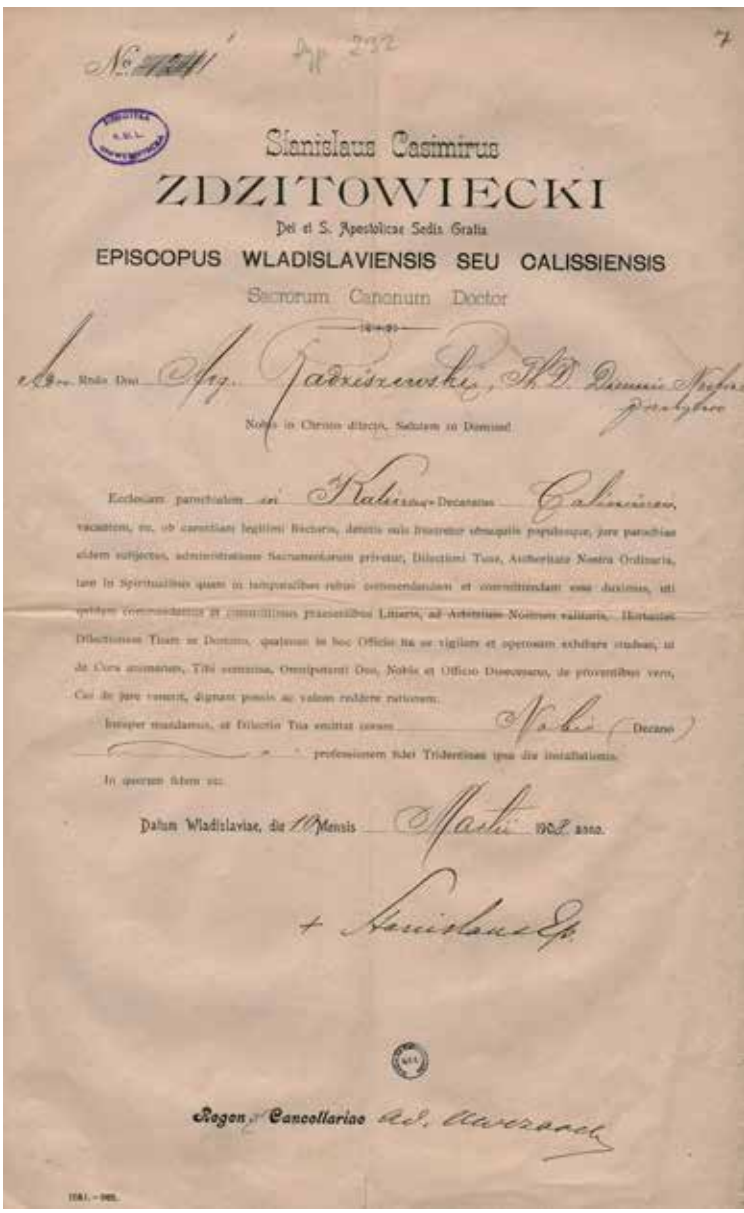

Stanislaus Casimirus

ZDZITOWIECKI

Dei et S. Apostolicae Sedis Gratia

EPISCOPUS WLADISLAVIENSIS SEU CALISSIENSIS

Sacrorum Canonum Doctor

Nobis in Christo dilecto, Salutem in Domino!

Ecclesiam parochialem in Kalinowa Decanatus Calissiensis, vacantem, ex, ob carentiam legitimi Rectoris, detentis suis frustretur obsequiis populosque, jure parochiae eidem subjectus, administratione Sacramentorum privetur, Dilectioni Tuae, Authoritate Nostra Ordinaria, tam in Spiritualibus quam in temporalibus rebus commendandam et committendam esse duximus, uti quidem commendamus et committimus praesentibus Litteris, ad Arbitrium Nostrum valitaris. Hortantes Dilectionem Tuam ac Dominum, qualenus in hoc Officio ita se vigilare et operosam exhibere studeas, ut de Cura animarum, Tibi commissa, Omnipotenti Deo, Nobis et Officio Dioecesano, de proventibus vero, Cui de jure venerit, dignam possis ac valeas reddere rationem.

Insuper mandamus, ut Dilectio Tua emittat coram Nobis (Decano) professionem fidei Tridentinae ipsa die installationis.

In quorum fidem etc.

Datum Wladislaviae, die 10 Mensis Martii 1908 anno.

+ Stanislaus Ep.

Regen. Cancellariae Ad. Awczarek

Co ciekawe, jest ona napisana w języku łacińskim, ale jej tytuł zachował się w języku polskim. Autor przedstawił w niej dowody na istnienie Boga według różnych poglądów filozoficznych na przestrzeni wieków. Należy przypuszczać, że praca ta była pisana podczas studiów zagranicznych ks. Radziszewskiego, tuż po uzyskaniu doktoratu. Niestety, nigdy nieukończona, nie została wydana, brakuje znacznych jej fragmentów, w tym wstępu i pierwszej części (zachowało się ponad 200 stron formatu 34 x 22,5 cm). Jest w niej stosunkowo mało poprawek. Jej fragmenty stanowiły podstawę do wykładów z filozofii w Akademii Duchownej w Petersburgu. Praca ta różni się treścią od pracy doktorskiej i od innej pokrewnej tematycznie rozprawy *Geneza religii w świetle nauki i filozofii* (opublikowanej w 1911 r.). W tym przypadku zachował się autograf brulionu (Rkp. 4663 i 4664), ale tekst jest zdekompletowany, zawiera różne warianty numeracji, posiada wiele skreśleń i poprawek, dopisków, dlatego trudno ustalić jego ostateczną i jednolitą wersję, gdyż nie jest on tożsamy z wydaniem z 1911 r. W BU KUL zachowały się też bruliony innych prac ks. Radziszewskiego, jak choćby *Układ dziesiętny w bibliografii filozoficznej* (Rkp. 4634), *Polska bibliografia filozoficzna w układzie dziesiętnym ideologicznym* (Rkp. 4635), czy bruliony haseł (atomizm, Roger Bacon, biologia, Bóg, Trentowski Bronisław, historia filozofii, Rkp. 4637) do *Podręcznej encyklopedii kościelnej* (Warszawa 1904-1907).

W swych pracach ks. Radziszewski wiele uwagi poświęcał też funkcji duszpasterskiej kapłanów. Kilka opracowań dotyczy spraw duchowieństwa katolickiego. Jedno z przemówień, skierowane zapewne do alumnów seminarium włocławskiego, którego był rektorem, miało ułatwić rozpoznanie prawdziwego powołania (Rkp. 4657), inne mówi o potrzebie formacji duchowieństwa, konieczności zdobycia odpowiedniego wykształcenia, które ułatwiłoby walkę z ówczesnymi problemami i zagrożeniami (Rkp. 4656). Jeszcze inne dotyczą metodyki nauczania religii w szkołach początkowych i średnich (Rkp. 4647). Zachowały się też rękopisy esejów o tematyce społecznej, publikowanych na łamach „Ateneum Kapłańskiego" i wygłaszanych w prowadzonych przez ks. Radziszewskiego placówkach.

Materiały dotyczące seminarium włocławskiego, Akademii Duchownej i Uniwersytetu Lubelskiego

Znaczna część zachowanych materiałów pochodzi z okresu sprawowania przez ks. Radziszewskiego urzędu rektora seminarium we Włocławku. Jest też spora grupa dotycząca Akademii Duchownej z czasu jego rektoratu, między innymi pisemne projekty reformy Akademii (Rkp. 3033 i 4658), wykazy wydatków (Rkp. 3033), spis alumnów z roku akademickiego 1917/1918 z informacją o stypendiach, przynależności diecezjalnej, dacie urodzenia (Rkp. 4666), wykaz egzaminów w 1914 r. (Rkp. 4668).

Zachowały się też materiały związane z największym dziełem ks. Radziszewskiego – tworzeniem i organizowaniem uniwersytetu katolickiego w Lublinie i z pracą na rzecz naszej Uczelni. Cenne są między innymi konspekty i skrypty całych wykładów (Rkp. 4638-4646, 4648-4649, 4654-4655). Niektóre powstały jeszcze we Włocławku i Petersburgu, inne w Lublinie, ale wszystkie ukazują szeroką wiedzę ks. rektora z zakresu historii filozofii, dogmatyki, psychologii (zachował się prawie cały tekst podręcznika z tej dziedziny, Rkp. 4642), etyki, logiki. Uzupełnieniem do tych wszystkich tekstów są liczne notaty bibliograficzne, poświadczające doskonałą znajomość nie tylko łaciny i języka rosyjskiego, ale też niemieckiego, francuskiego, angielskiego, hebrajskiego i greckiego.

***

Wszystkie wspomniane manuskrypty wymagają fachowych badań co do ich naukowego i historycznego znaczenia, a zdekompletowane i wielokrotnie przerabiane fragmenty prac naukowych potrzebują dalszych badań porównawczych. Już dziś wszystkie te przywrócone niedawno do bibliotecznego użytku materiały pozwalają uzupełnić i zweryfikować naszą wiedzę o życiu i działalności tej wielkiej postaci. Ale z pewnością każdy czytelnik i badacz, który kiedykolwiek pochyli się nad pożółkłymi kartami zapisanymi pośpiesznie ręką ks. rektora Idziego Radziszewskiego, będzie mógł doświadczyć niemal bezpośredniego spotkania z człowiekiem niezłomnym, charyzmatycznym, niezwykle zasłużonym dla naszej społeczności akademickiej.

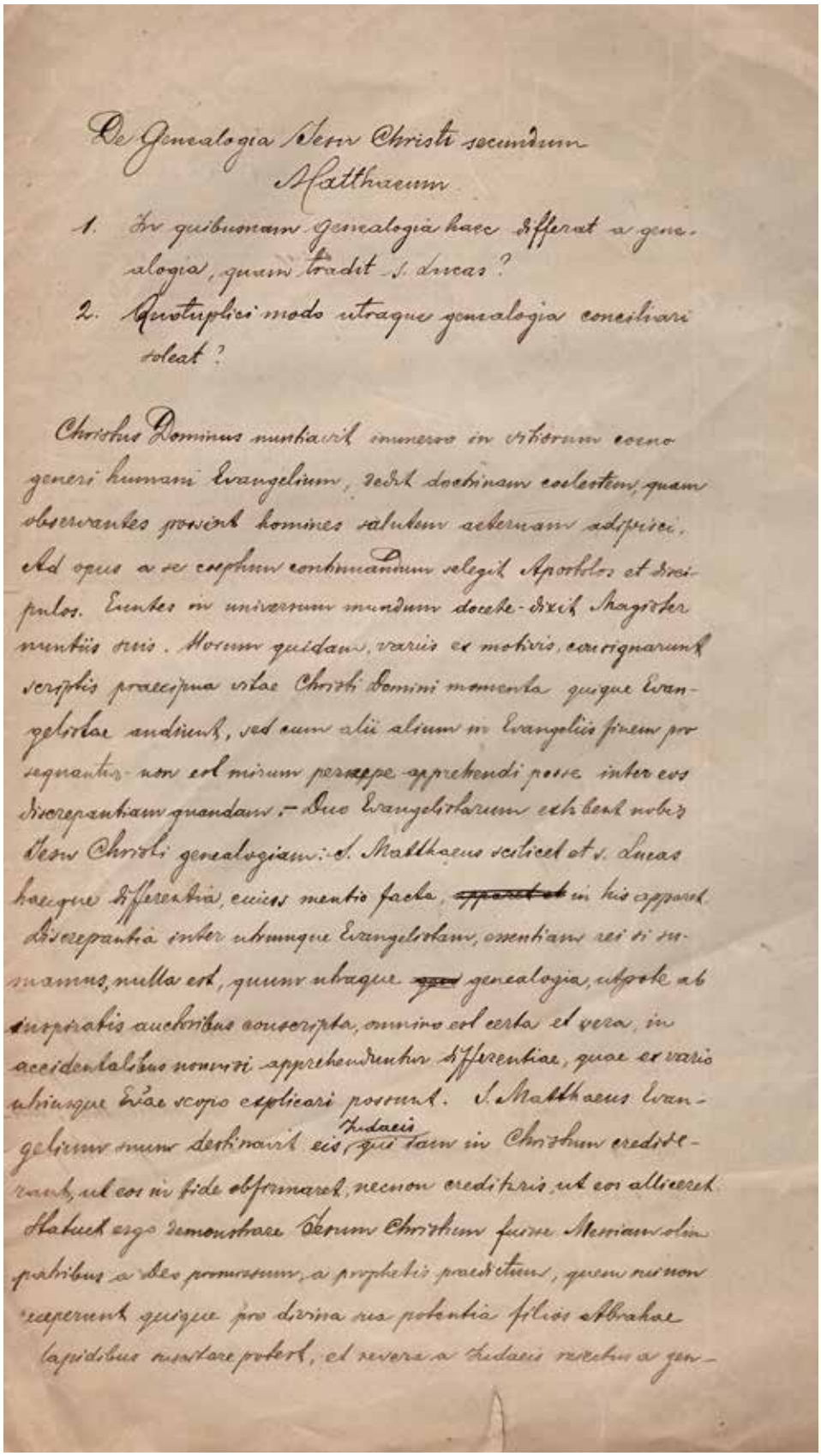

De Genealogia Jesu Christi secundum Matthaeum

1. An quibusnam Genealogia haec differat a genealogia, quam tradit S. Lucas?
2. Quotuplici modo utraque genealogia conciliari soleat?

Praca kandydacka pt. „De genealogia Iesu Christi secundum Matthaeum" – 1896 r. (Rkp. 4632)

DR HAB. JACEK ZYGMUNT SAWICKI, PROF. KUL
Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych

Uniwersytetu zmagania z cenzurą

W czasach PRL cenzura stosowana była w odniesieniu do wszystkich form przekazywania informacji. Działała prewencyjnie, a w stosunku do KUL także represyjnie.

Aresztowane słowo

Cechą charakterystyczną cenzury wprowadzonej w Polsce przez komunistów po II wojnie światowej było zawłaszczenie przez nią wszystkich treści, każdej myśli, słowa czy gestu. Dopiero decyzja cenzury – i te jej kompetencje zostały uwypuklone nawet w specyficznym resortowym żargonie – „zwalniała" przekaz, zezwalała na publiczne wyartykułowanie i skierowanie go do społeczeństwa.

Funkcje kontrolne objęły także formy komunikowania. Już na początku zdyscyplinowano drukarzy, obciążając ich odpowiedzialnością za każdy druk bez zgody cenzury. Tworzona w 1944 r., cenzura miała charakter nie tylko represyjny, ale też prewencyjny. Efektem miała być monopolizacja informacji, w praktyce równoznacznej z przekazem propagandowym, a nawet zwykłą agitacją, oraz uniemożliwienie prezentowania innych racji, co przejęte zostało bezpośrednio ze wzorców sowieckich.

Pierwsze komórki zajmujące się kontrolą prasy powstały w połowie 1944 r. w wydziałach informacyjno-propagandowych Resortu Informacji i Propagandy PKWN i działały obok cenzury wojskowej (czasu wojny), podległej Sztabowi Głównemu Wojska Polskiego. Miały one uprawnienia cenzury prewencyjnej. Od początku ujawniły się tendencje do rozszerzenia liczby instytucji uprawnionych do sprawowania kontroli. Zakusy na to miał przede wszystkim Resort Bezpieczeństwa Publicznego, który w swojej strukturze posiadał Wydział Cenzury, i w rzeczywistości szybko przejął wspomniane uprawnienia. W 1946 r. rozbudowany został do rangi Głównego Urzędu Cenzury, co związane było z akcją referendalną i wkrótce potem pierwszymi po wojnie wyborami powszechnymi.

Cechą charakterystyczną aktów prawnych dotyczących instytucji cenzury była duża ogólnikowość i brak precyzji zapisu. Dotyczyło to także treści dekretu prezydenta Krajowej Rady Narodowej Bolesława Bieruta z dnia 5 VII 1946 r., powołującego Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk jako osobny organ administracyjny szczebla centralnego (przy Prezydium Rady Ministrów). Taka forma zapisu pozwalała później na to, by działania GUKPPiW zmieniały się i dopasowywały do aktualnej polityki partii i władz państwowych, co było widoczne niemal do końca, do chwili uchylenia dekretu i rozwiązania urzędu w 1990 r.

Istotne było to, że cenzura kierowała się wyłącznie sobie znanymi zaleceniami i dyrektywami, które blokowały rozpowszechnianie informacji czy też treści. Zalecenia te zostały zawarte w wytycznych oraz we wprowadzonych z czasem wykazach tematów i spraw, znanych z okresu późniejszego pod postacią tzw. zapisów cenzorskich. Nie mniej ważne, a może nawet mające większe znaczenie były tzw. pozostałe kryteria cenzorskie, nigdzie jasno niesformułowane, a jakoby dla cenzorów oczywiste. Wymuszały one przez swoją enigmatyczność stałą czujność urzędników, wzmagały podejrzliwość, a nawet często wykazywaną przez nich nadgorliwość. Co bowiem mogło oznaczać stwierdzenie, że „każdy cenzor intuicyjnie je zna"?

Mówiąc o działalności cenzury dotykamy wyłącznie skutków decyzji politycznych, które zapadały w innym miejscu. Należy bowiem pamiętać, kto w ówczesnej rzeczywistości tak naprawdę sterował treściami przekazu, a więc o roli PPR i później PZPR w tworzeniu rzeczywistości peerelowskiej, a także w kreowaniu obrazu świata. Cenzura miała w tym względzie rolę wyłącznie pomocniczą – obrony interesów tej jednej partii, stanowiąc ostatnią blokadę niezależnej myśli i słowa.

Walka z KUL, walka z Kościołem

Wszystkie dokumenty pochodzą ze zbiorów Archiwum Uniwersyteckiego KUL

Trzeba pamiętać, że w odniesieniu do Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego polityka władz PRL była emanacją stosunku komunistów do Kościoła katolickiego, posiadającego w Polsce ugruntowany od wieków autorytet. „Będziemy studiować liturgię, wiedzę kościelną po to, żeby nie pracować starymi metodami, ale nowymi" – wyjaśniał w 1949 r. na odprawie cenzorów dyrektor GUKPPiK Antoni Bida. I dodał: „[…] jesteśmy w Polsce marksistowskiej i wiemy, że większość społeczeństwa jest wierząca. Większość wierząca jest w kołach robotniczych i chłopskich

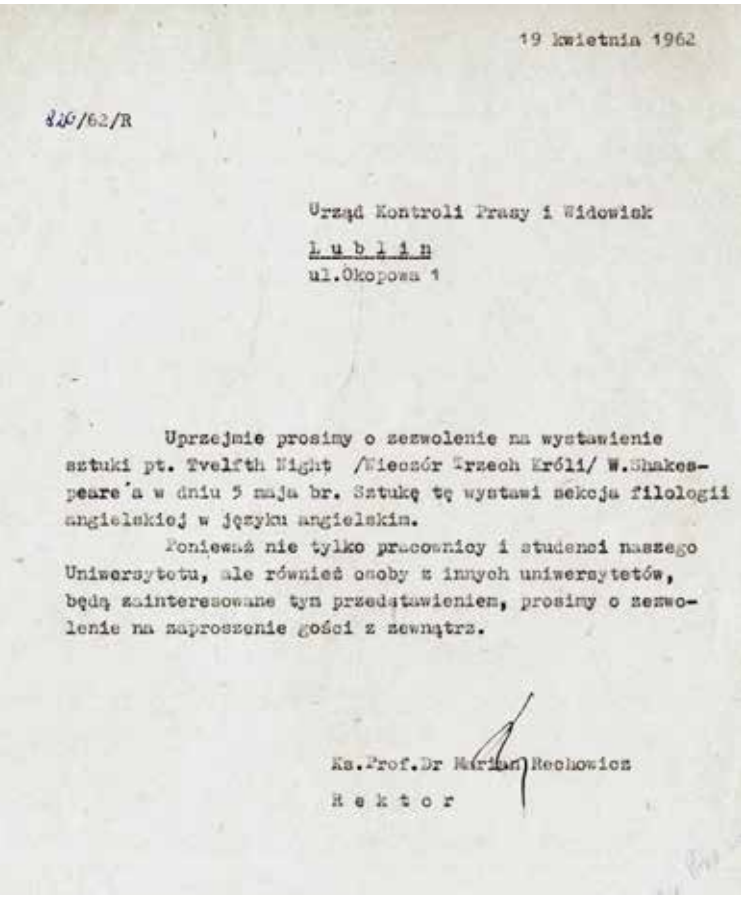

19 kwietnia 1962

820/62/R

Urząd Kontroli Prasy i Widowisk
L u b l i n
ul.Okopowa 1

Uprzejmie prosimy o zezwolenie na wystawienie sztuki pt. Twelfth Night /Wieczór Trzech Króli/ W.Shakespeare'a w dniu 5 maja br. Sztukę tę wystawi sekcja filologii angielskiej w języku angielskim.

Ponieważ nie tylko pracownicy i studenci naszego Uniwersytetu, ale również osoby z innych uniwersytetów, będą zainteresowane tym przedstawieniem, prosimy o zezwolenie na zaproszenie gości z zewnątrz.

Ks.Prof.Dr Marian Rechowicz
R e k t o r

Prośba o zezwolenie na wystawienie sztuki i zaproszenie na nią gości spoza Uniwersytetu – 1962 r.

PREZES
GŁÓWNEGO URZĘDU KONTROLI
PRASY, PUBLIKACJI I WIDOWISK
GP-IV- /860/ 67.

Warszawa, dnia 7. XII. 196 7 r.
ul. Mysia 2
Tel. centrala 26-02-01

DECYZJA

Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3 dekretu z dnia 5 lipca 1946 r. o utworzeniu Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk (Dz. U. Nr 34, poz. 210, zm.: 1948 r. Nr 36, poz. 257; 1952 r. Nr 10, poz. 114; 1953 r. Nr 49, poz. 239), Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk po rozpatrzeniu wniosku Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z dnia 28.IX.1967 r. Znak :549/67/R w sprawie uzyskania zezwolenia na wydawanie czasopisma p.t. " Odnowa-Miesięcznik liturgiczno-duszpasterski "

odmawia udzielenia zezwolenia.

Decyzja niniejsza jest ostateczna.

Katolicki
Uniwersytet Lubelski
L u b l i n
Al.Racławickie 14.

PREZES
/ Józef Siemek /

11.12.67

Odmowna decyzja Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk dotycząca wydawania czasopisma „Odnowa" – 1967 r.

i musimy w tych warunkach wykonywać nasz program […] jak ustalimy naszą pracę na najbliższy okres? Nie wyrzekamy się funkcji represyjnej".

Kiedy władza komunistyczna nasilała konflikt z Kościołem, miała wiele możliwości oddziaływania na Uczelnię, a tym samym wpływania na jej aktywność oraz oblicze. Na poziomie szykan i represji, jeżeli odrzucimy ostateczność, tj. zamknięcie KUL, miała do dyspozycji zarówno jawne mechanizmy nacisku, jak i możliwość prowadzenia tajnych, zakulisowych działań. I skwapliwie korzystała z obu tych sposobów. Wpływała na ograniczenie dopływu środków, uniemożliwiając tym samym płynność finansową Uczelni; stawiała bariery na poziomie rekrutacji; zmuszała do zamknięcia niewygodnych kierunków i nie wydawała zgody lub utrudniała tworzenie nowych; wpływała na odebranie uprawnień do przeprowadzania przewodów doktorskich i habilitacyjnych; sankcjonowała rozpracowanie przez służby specjalne środowiska akademickiego, inwigilację studentów oraz pracowników Uczelni, w skrajnych przypadkach doprowadzając do relegowania albo nieprzedłużania umowy o pracę.

Cenzura ze swoimi działaniami znakomicie wpisywała się w ciąg szykan władz PRL wobec KUL, chociaż – zaznaczmy to od razu – nie skutkowały one aż tak głębokimi konsekwencjami jak polityczne czy finansowe. Cenzor bowiem, od czasu wyprowadzenia Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk spod bezpośredniej zwierzchności Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, nie miał uprawnień do wnioskowania o aresztowanie autora za jego wypowiedzi. Wyłączną bronią pozostawało ograniczenie komunikacji albo niedopuszczenie do publicznej wypowiedzi poprzez wstrzymanie publikacji, rzadziej konfiskatę druku. Z reguły była to ingerencja w kierunku eliminacji fragmentów tekstu, ewentualnie zmian konkretnych sformułowań.

Cenzura a KUL – druki akcydensowe

Największa liczba zachowanych świadectw zmagań KUL z cenzurą dotyczy dysponowania przez nią uprawnieniami o charakterze koncesyjnym i jest skutkiem wymogu uzyskania wcześniejszego zezwolenia na druk. Konieczność ta obejmowała wszystkie publikacje, także druki akcydensowe – od formularzy umowy o pracę i abonamentów na posiłek po druki legitymacji studenckiej, indeksu, deklaracji opłat czy wreszcie dyplomów ukończenia studiów. W korespondencji między KUL a urzędem cenzorskim znajdziemy prośby rektoratu o zgodę na powielenie klepsydr informujących o śmierci pracowników Uniwersytetu, ale też dotyczące co roku wysyłanych listów rektora z życzeniami świątecznymi, a nawet w sprawie afiszy informujących o akademii z okazji święta 1 Maja. Jedną z ciekawszych pamiątek epoki w tej grupie dokumentów jest zachowane w Archiwum Uniwersyteckim KUL pismo redaktora naczelnego Działu Wydawniczo-Poligraficznego KUL Norberta Wojciechowskiego do Okręgowego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk w Lublinie z 13 IV 1987 r., w którym czytamy: „Prosimy o wyrażenie zgody na wykonanie i rozpowszechnienie zaproszeń na spotkanie Ojca Świętego Jana Pawła II z przedstawicielami nauki polskiej w Auli Nowej KUL, które odbędzie się 9 czerwca 1987 r.".

Omawiane uprawnienia cenzury miały wpływ przede wszystkim na sprawność funkcjonowania Uczelni i każda zwłoka decyzji czy celowe utrudnienia dezorganizowały codzienne życie. Ujawniło się to ze szczególną siłą w kwestii przeprowadzania zbiórek pieniężnych na działalność KUL. Uczelnia kilka razy w roku odwoływała się do hojności społeczeństwa i za pomocą ulotek kolportowanych w parafiach całego kraju przypominała o swoich potrzebach. W marcu 1959 r. prośba rektora ks. prof. Mariana Rechowicza o zezwolenie na druk

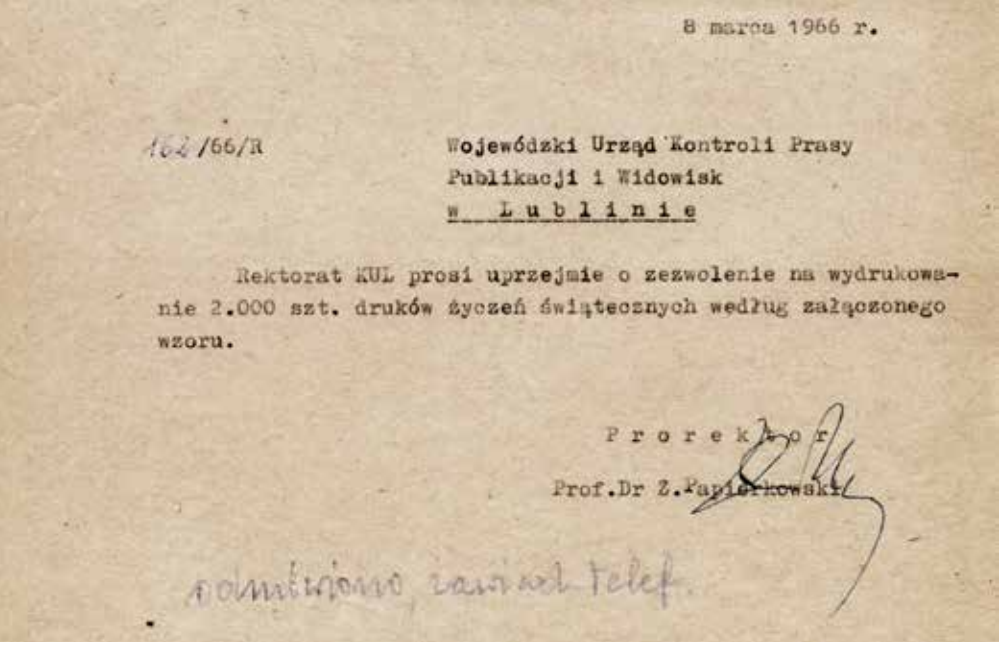

8 marca 1966 r.

162/66/R

Wojewódzki Urząd Kontroli Prasy
Publikacji i Widowisk
w Lublinie

Rektorat KUL prosi uprzejmie o zezwolenie na wydrukowanie 2.000 szt. druków życzeń świątecznych według załączonego wzoru.

Prorektor
Prof.Dr Z.Papierkowski

odmówiono, zawiad. telef.

Prośba o zgodę na wydrukowanie życzeń świątecznych, z odręczną adnotacją o odmownym załatwieniu sprawy – 1966 r.

stosownego listu do księży proboszczów oraz rektorów kościołów w Polsce spotkała się z wymownym brakiem odpowiedzi ze strony Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Lublinie. Z uwagi na brak dotacji państwowych na działalność KUL taka zwłoka ze strony cenzury bezpośrednio uderzała w stan finansów Uczelni i mogła mieć wpływ na jej kondycję, a nawet przyszłość. W tym przypadku odwołano się do Głównego Urzędu Kontroli w Warszawie i ostatecznie taką zgodę zapewne uzyskano. Ale już wkrótce, przy okazji kolejnych ataków na Kościół w Polsce, władza ponownie skorzystała z tej formy szykan. We wrześniu 1961 r. w odpowiedzi na pismo rektora naczelnik Wojewódzkiego Urzędu Kontroli w Lublinie oświadczył, że nie wyda zgody, a „decyzja jego ma charakter generalny, to znaczy, że w przyszłości nie należy się liczyć z akceptacją tego typu odezw". W zażaleniu przesłanym do Głównego Urzędu Kontroli w Warszawie prorektor prof. Zdzisław Papierkowski napisał: „Odrzucenie przedkładanych odezw jest równoznaczne z podcinaniem źródeł egzystencji KUL, a tym samym staje w sprzeczności z przepisami uprawniającymi KUL do istnienia i działania. Tego rodzaju praktyka była stosowana w tak zwanym minionym okresie [odniesienie do stalinizmu – J.Z.S]. Jeżeli się okaże, że Katolicki Uniwersytet Lubelski jest w PRL zbędny, zadecydują o tym naczelne władze Państwa. Nie wydaje nam się jednak, aby tego rodzaju zadania były zlecone Naczelnikowi Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk". Ostatecznie po tak ostrym i emocjonalnym wystąpieniu władz Uczelni, zapewne po konsultacji z czynnikami partyjnymi sprawa została załatwiona dla KUL pomyślnie. W kolejnych latach najczęściej wystarczała pisemna prośba rektora, zawierająca tekst odezwy i informację o przewidywanej wielkości jej nakładu.

Cenzura a KUL – publikacje naukowe

Cenzura nie miała bezpośredniego wpływu na tematy prac naukowych podejmowanych na KUL, ale czasem od jej zgody zależała możliwość prowadzenia badań z wykorzystaniem na przykład ankiet, a przede wszystkim warunkowała ona późniejszy druk wyników badań i ich upowszechnienie. Stąd duża część korespondencji dotyczy pozwolenia na powielenie powstających na uczelni studiów i opracowań. Pisma takie zawierały informacje o autorze i katedrze oraz celu publikacji (np. że będzie wykorzystywana jako skrypt do nauczania wskazanego przedmiotu). Dołączano też informację o wnioskowanej wielkości nakładu. I jako załącznik dostarczano do cenzury dwa egzemplarze pełnego tekstu.

W pełni z posiadanych uprawnień koncesyjnych cenzura korzystała przede wszystkim w momencie, kiedy Uczelnia zgłaszała wniosek o powołanie nowego pisma naukowego. W Archiwum Uniwersyteckim KUL zachowała się korespondencja w sprawie wydania rocznika „Studia Norwidiana". Pomysł zrodził się w związku z obchodami setnej rocznicy śmierci poety. 4 III 1983 r. pismo w tej sprawie do Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Warszawie wystosował rektor KUL o. prof. Mieczysław Krąpiec. Prośbę swoją motywował osiągnięciami Uczelni w badaniach nad spuścizną Norwida, a także podkreślił chrześcijański charakter jego twórczości. Rocznik miał się ukazywać w wydawnictwie Towarzystwa Naukowego KUL. Nowa procedura, przyjęta w latach 80., pozwalała obu stronom odwołać się w sprawie decyzji do Zespołu Roboczego Rządu PRL i Episkopatu Polski ds. Wydawnictw i Czasopism. Tam 11 maja ustalono udzielenie zgody na wydawanie rocznika i powiadomiono KUL, że może rozpocząć formalne starania w Głównym Urzędzie Kontroli w Warszawie. I rzeczywiście, 30 VI 1983 r. uzyskano wymagane pozwolenie.

Ale nie zawsze starania kończyły się sukcesem. Kilka dekad wcześniej, 23 II 1957 r., korzystając z atmosfery politycznej odwilży, KUL wystąpił do Wojewódzkiego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w Lublinie o zezwolenie na wydawanie kwartalnika ogólnouniwersyteckiego „Myśl Powszechna". Miał on spełniać rolę informatora o pracach badawczych podejmowanych na Uczelni. Uznano, że „Roczniki", wydawane ówcześnie przez poszczególne wydziały (humanistyczny, teologiczny i filozoficzny), nie spełniają takiej funkcji, są zbyt wąsko specjalistyczne i ukazują się zbyt rzadko. Zadaniem nowego kwartalnika miała być promocja Uczelni, zwłaszcza w kontaktach z partnerami zagranicznymi. Niewątpliwie inspiracją tego pomysłu był fakt, że w poprzednim roku (tak brzemiennym w wydarzenia społeczno-polityczne, czego efektem stało się większe otwarcie na świat) KUL otrzymał publikacje od 165 ośrodków uniwersyteckich w kraju i za granicą. Ponieważ cenzura uchyliła się od odpowiedzi, 3 miesiące później rektor ks. prof. Marian Rechowicz powtórzył wniosek. Dodał w nim, że władze Uczelni liczyły na wydanie pierwszego numeru kwartalnika bardzo szybko, jeszcze w czerwcu 1957 r. Po raz trzeci wystąpiono z wnioskiem w maju 1957 r., modyfikując nazwę kwartalnika na „Myśl. Biuletyn Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego". Rektor przypomniał, że KUL jest jedyną instytucją tego rodzaju, tzn. uczelnią katolicką, w krajach demokracji ludowej. „Nie trzeba się chyba dziwić – napisał w konkluzji – iż z tego powodu stanowi przedmiot szczególnego zainteresowania zarówno katolickich, jak i niekatolickich kół naukowych poza granicami Polski. Dla wielu obserwatorów z Zachodu warunki, w jakich Uniwersytet nasz się rozwija, są niespodzianką, której przyglądają się: jedni życzliwie, inni – nieufnie. I jednym, i drugim, gdy się dopytują o wydawnictwa Uniwersytetu lub gdy proszą o wzajemną wymianę prac naukowych, nie łatwo wytłumaczyć, dlaczego Uczelnia nasza nie dysponuje periodykiem ogólnouniwersyteckim w rodzaju tych, jakie wydają się im najwyklejszym objawem życia naukowego każdego normalnego uniwersytetu. Łatwo przewidzieć, jakiego typu szkodliwe komentarze i niewłaściwe domysły o administracyjnym krępowaniu myśli naukowej powstać mogą w tej sytuacji". Ale nawet tak mocne argumenty nie odniosły skutku.

Do najczęstszych starć z cenzurą dochodziło w obronie treści publikacji. We wspomnieniach Norberta Wojciechowskiego, wieloletniego kierownika Działu Wydawniczo-Poligraficznego KUL, odnaleźć możemy opis narzuconych Uczelni procedur: „Po złożeniu planu wydawniczego, zatwierdzonego przez Naczelny Zarząd Wydawnictw w Urzędzie Kontroli, wiedziano, że na przykład KUL ma prawo wydać w tym roku piętnaście tytułów książek. I te książki mają mieć taką objętość i taki nakład. Potem przynosiło się do nich maszynopisy, które oni czytali. Po przeczytaniu ingerowali w tekst: tu i tu są skreślenia, tu i tu są takie ingerencje, tu i tu są takie problemy. I trzeba było te strony wymienić, zaznaczone przez nich ingerencje wyrzucić. Jak już nie było żadnych zarzutów, to cenzura dawała taką pieczątkę: *zgoda na skład*. Po wykonaniu składu przynosiło się ponownie książkę do cenzury, znów ją czytano i usuwano ewentualnie jeszcze jakieś fragmenty. I trzeba było znowu wymieniać wszystko i przynosić do nich. Wymienili, sprawdzili, czy wszystko jest tak, jak sobie życzą, i dopiero wówczas dawano zgodę na druk. Gdy książka została wydrukowana, siedem egzemplarzy szło do cenzury, na siódmym egzemplarzu wydawano zgodę na rozpowszechnienie".

Zachowała się też część korespondencji kolejnych rektorów, a także kierownika Działu Wydawniczo-Poligraficznego KUL z obydwoma instancjami cenzury w obronie autorów prac, a przeciwko nadmiernym ingerencjom zniekształcającym ich teksty.

Specyfika cenzury w PRL

Lata kontaktów z urzędem cenzury i ich częstotliwość ujawniły słabe strony cenzury: chwiejność decyzyjną, zmiany kwalifikacji w zależności od bieżącej polityki, uzależnienie od wpływu różnych instancji partyjnych, co przekładało się na opinię, że z polską cenzurą można, a nawet należy się spierać.

Czasem, kiedy cenzura groziła wstrzymaniem druku, udawało się Uczelni wynegocjować inne rozwiązanie, na przykład pomniejszenie nakładu książki, jak to było w przypadku pozycji *Katolicki Uniwersytet Lubelski we wspomnieniach pierwszych studentów z lat 1918-1925*, przygotowanej do wydania w 1977 r. Książka ukazała się jako druk wewnętrzny w ilości ograniczonej do 200 egzemplarzy.

Wydarzenia artystyczne na Uczelni także wymagały oficjalnej zgody cenzury. Zachowało się pismo w sprawie wystawienia spektaklu *Brzeg* Sceny Plastycznej KUL, założonej i prowadzonej przez Leszka Mądzika. Był to teatr autorski (pisano o nim: filozoficzny, metafizyczny, religijny, wielkich metafor), co ważniejsze, który obywał się bez słów i opierał na improwizacji. Ale i w tym przypadku za każdym razem wymagane było przedłożenie do zatwierdzenia dokładnego scenariusza spektaklu.

Tylko w nielicznych przypadkach możemy zapoznać się z oryginalnym uzasadnieniem odmowy wydania zgody na publikację albo odrzucenia skargi na bezzasadność ingerencji cenzorskiej. Częściej urząd przedstawiał decyzję mniej formalnie, powołując się na przepisy oraz uzgodnienia dotyczące procedury zatwierdzania tekstów, ewentualnie ogólnikowo wskazywał na „uchybienia". Najczęstszym z „oficjalnych" powodów odmowy był jednak osławiony w latach PRL brak papieru.

Próba kodyfikacji i schyłek cenzury

Na początku lat 80. XX w. przeprowadzona została regulacja przepisów dotyczących cenzury. Nowa ustawa o kontroli publikacji i prasy

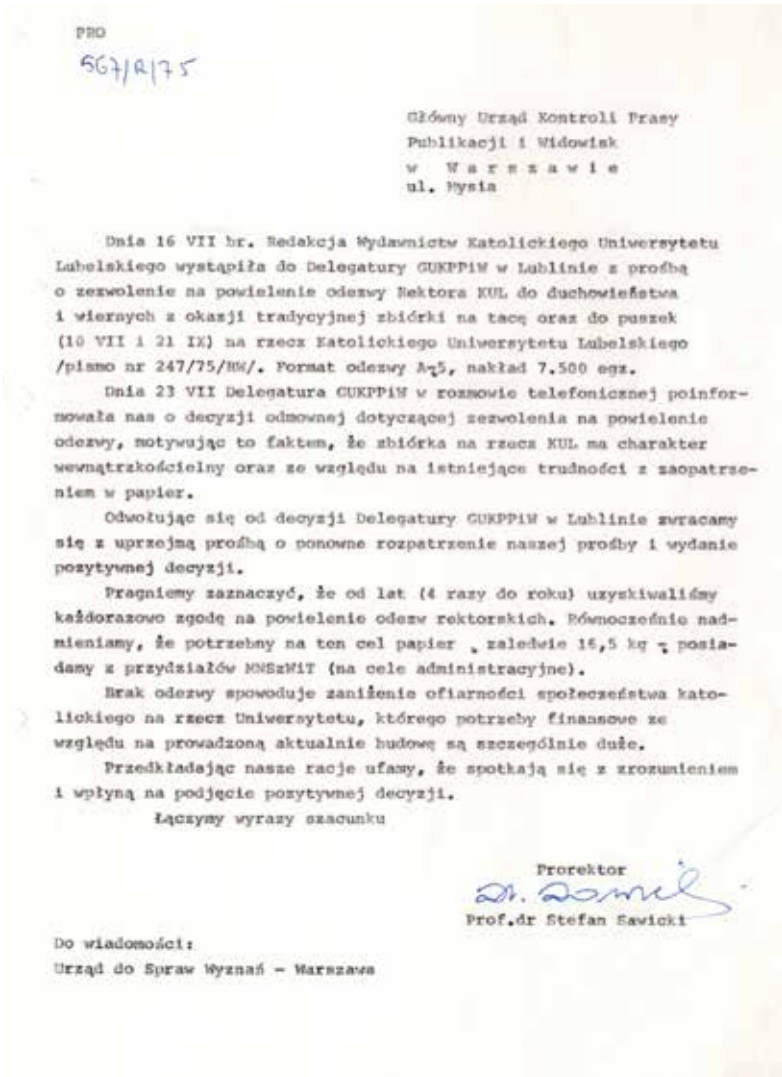

PRO
5G7/A/75

Główny Urząd Kontroli Prasy
Publikacji i Widowisk
w Warszawie
ul. Mysia

Dnia 16 VII br. Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wystąpiła do Delegatury GUKPPiW w Lublinie z prośbą o zezwolenie na powielenie odezwy Rektora KUL do duchowieństwa i wiernych z okazji tradycyjnej zbiórki na tacę oraz do puszek (10 VII i 21 IX) na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego /pismo nr 247/75/RK/. Format odezwy A-5, nakład 7.500 egz.

Dnia 23 VII Delegatura GUKPPiW w rozmowie telefonicznej poinformowała nas o decyzji odmownej dotyczącej zezwolenia na powielenie odezwy, motywując to faktem, że zbiórka na rzecz KUL ma charakter wewnątrzkościelny oraz ze względu na istniejące trudności z zaopatrzeniem w papier.

Odwołując się od decyzji Delegatury GUKPPiW w Lublinie zwracamy się z uprzejmą prośbą o ponowne rozpatrzenie naszej prośby i wydanie pozytywnej decyzji.

Pragniemy zaznaczyć, że od lat (4 razy do roku) uzyskiwaliśmy każdorazowo zgodę na powielenie odezw rektorskich. Równocześnie nadmieniamy, że potrzebny na ten cel papier - zaledwie 16,5 kg - posiadamy z przydziałów MNSzWiT (na cele administracyjne).

Brak odezwy spowoduje zaniżenie ofiarności społeczeństwa katolickiego na rzecz Uniwersytetu, którego potrzeby finansowe ze względu na prowadzoną aktualnie budowę są szczególnie duże.

Przedkładając nasze racje ufamy, że spotkają się z zrozumieniem i wpłyną na podjęcie pozytywnej decyzji.

Łączymy wyrazy szacunku

Prorektor
Prof.dr Stefan Sawicki

Do wiadomości:
Urząd do Spraw Wyznań - Warszawa

Pismo do Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk w związku z odmowną decyzją lubelskiej delegatury GUKPPiW w sprawie zezwolenia na druk odezwy rektora KUL do duchowieństwa i wiernych z okazji zbiórki pieniężnej na KUL – 1975 r.

z 31 VII 1981 r. obowiązywała niewiele dłużej niż 2 miesiące. Dla KUL skutkowała ona między innymi zwolnieniem z obowiązku zgłaszania i otrzymywania zgody na druk standardowych materiałów akcydensowych niezbędnych w pracy uczelnianej administracji. Chwilowe złagodzenie cenzury (ograniczenie dowolności wydawanych decyzji, uzależnionych dotąd wyłącznie od dyspozycji decydentów partyjnych) zamknął dekret o stanie wojennym z 12 XII 1981 r. Ponownie rozszerzył on podstawy ingerencji cenzorskich, dając rozciągliwy i pojemny pretekst, mówiący o zagrożeniu interesów bezpieczeństwa albo obronności państwa. Dekret jeszcze w jednym punkcie był zdecydowanie niekorzystny dla wyższych uczelni w kraju, pozbawiał je bowiem zwolnienia od uciążliwej kontroli prewencyjnej publikacji naukowych i dydaktycznych oraz rozpraw doktorskich i habilitacyjnych.

Po stanie wojennym znowelizowane w lipcu 1983 r. prawo o cenzurze poza kontrolą pozostawiało praktycznie jedynie dane bibliograficzne publikacji naukowych. Co więcej, swoista tradycja tworzenia prawa na bazie niejasnych zapisów w tym przypadku była kontynuowana i dawała cenzurze w dalszym ciągu dużą swobodę ingerowania.

Ostatnie pismo zachowane w Archiwum Uniwersyteckim KUL w sprawie zezwolenia na publikację, skierowane do lubelskiej cenzury, nosi datę 23 XI 1988 r.

ANNA SZLĄZAK
DR KRZYSZTOF PRZYLICKI
Muzeum KUL

Mistrzowie malarstwa polskiego

Od 27 X 2017 r. w Muzeum KUL trwa wyjątkowa wystawa „Boznańska, Wyczółkowski, Dunikowski i inni. Kolekcja mistrzów Krzysztofa Musiała".

Konstanty Laszczka, „Głowa kobiety", 1903, terakota (fot. Bożena Szafrańska)

Kolekcja dzieł

Wystawa prezentuje wybrane przykłady malarstwa i rzeźby ze znakomitej kolekcji sztuki polskiej, stworzonej przez Krzysztofa Musiała. Jego zbiór polskiej sztuki nowoczesnej i współczesnej obejmuje już przeszło 1000 prac. Fascynacja kolekcjonera rodzimym malarstwem zaczęła się od obrazów Olgi Boznańskiej. Musiał posiada obecnie największy prywatny zbiór jej prac. W Muzeum KUL można zobaczyć między innymi znakomite portrety artystki, w tym własny, oraz kameralne martwe natury, w których bodaj najpełniej dochodzi do głosu jej niepowtarzalny styl, tak wieloznaczny, enigmatyczny, a przy tym nastrojowy.

Kolekcja mistrzów pozwala prześledzić najważniejsze style i nurty w sztuce polskiej od połowy XIX w. przez okres Młodej Polski, dwudziestolecie międzywojenne, École de Paris po rodzącą się awangardę. Prezentowani na wystawie artyści wywarli największy wpływ na kształtowanie się nowoczesnej sztuki polskiej.

Wystawa jest zróżnicowana tematycznie i stylistycznie. Znajdziemy na niej obrazy olejne, pastele, akwarele, rysunki oraz rzeźby z brązu i gipsu. Tematami prac są autoportrety, portrety, akty, martwe natury, sceny rodzajowe, krajobrazy, studia. Każde z eksponowanych dzieł zachwyca, intryguje lub niesie ze sobą ciekawą historię.

ARTYŚCI, KTÓRYCH PRACE PREZENTOWANE SĄ NA WYSTAWIE:

Bolesław Biegas, Wacław Borowski, Olga Boznańska, Józef Brandt, Leon Chwistek, Bolesław Cybis, Stanisław Czajkowski, Xawery Dunikowski, Eugeniusz Eibisch, Julian Fałat, Wojciech Gerson, Leopold Gottlieb, Gustaw Gwozdecki, Wlastimil Hofman, Alfons Karny, Alfons Karpiński, Roman Kochanowski, Wojciech Kossak, Roman Kramsztyk, Konrad Krzyżanowski, Henryk Kuna, Konstanty Laszczka, Tadeusz Makowski, Jacek Malczewski, Stanisław Masłowski, Zygmunt Menkes, Piotr Michałowski, Mela Muter, Elie Nadelman, Tymon Niesiołowski, Józef Pankiewicz, Władysław Podkowiński, Tadeusz Pruszkowski, Bronisława Rychter-Janowska, Zygmunt Schreter, Kazimierz Sichulski, Jan Stanisławski, Stanisław Szukalski, Władysław Ślewiński, Zygmunt Waliszewski, Wojciech Weiss, Edward Wittig, Leon Wyczółkowski, Eugeniusz Zak

Piotr Michałowski, „Studium konia", około 1845-1848, akwarela na papierze (fot. Bożena Szafrańska)

Olga Boznańska, „Błękitny wazon", około 1920, olej na tekturze (fot. Bożena Szafrańska)

Autoportrety

Najstarszy z autoportretów – Wojciecha Gersona epatuje spokojem. Jest też akademicki, okazały autoportret Wojciecha Kossaka w mundurze ułańskim. Są wizerunki własne zmieniającego się stylu Wojciecha Weissa. Wspaniały zbiór autoportretów daje wyobrażenie o samych artystach, ich emocjach i charakterze. Widzimy często zaskakujące oblicza mistrzów. Wysublimowany autoportret Olgi Boznańskiej ukazuje kobietę ekscentryczną, ale świadomą własnej wartości. Ekspresyjny autoportret Leona Wyczółkowskiego kontrastuje z tajemniczym spojrzeniem Alfonsa Karpińskiego, który namalował siebie u progu swojej paryskiej kariery. Niewątpliwie zwraca uwagę *Autoportret z przyszłą żoną* Wlastimila Hofmana (wybitnego ucznia Jacka Malczewskiego), uważany za jeden z jego najlepszych obrazów. Praca symboliczna skrywa trudną historię nietuzinkowej pary. Niezwykle sugestywny jest także portret charyzmatycznego rzeźbiarza Xawerego Dunikowskiego pędzla jego przyjaciela, także wybitnego malarza – Leopolda Gottlieba. Zestawiony z rzeźbą, daje przyczynek do niepokornego charakteru Dunikowskiego, z historią kryminalną w tle.

Pejzaże

Malarstwo krajobrazowe – to przede wszystkim wspaniałe „okna na świat", niewielkie studia z natury Jana Stanisławskiego. Zestawiwszy je między innymi z widokami stworzonymi przez Konrada Krzyżanowskiego czy Władysława Podkowińskiego, przyglądamy się rozwojowi polskiej szkoły pejzażu. Wyróżnia się także panoramiczna zima Juliana Fałata – mistrza malowania śniegu, skrzącego się feerią barw. Pejzaże kresowe malował Józef Brandt, wybitny batalista i realista, przywódca polskiej kolonii w Monachium. *Obozowisko Kozaków* – kameralna scena rodzajowa jest okazją do zaprezentowania bujnej przyrody Ukrainy. Inny rodzaj obrazowania znajdujemy w niewielkim *Widoku Kazimierza* Bolesława Cybisa, którego inspiracją było między innymi malarstwo niderlandzkie.

Sztuka dwudziestolecia

Wielowątkowo ukazana jest sztuka dwudziestolecia międzywojennego. Warto zwrócić uwagę na bretońskie obrazy Władysława Ślewińskiego, jedynego Polaka w tzw. szkole Pont-Aven, przyjaciela Paula Gauguina. Miękki, opływowy kontur wyróżnia jego prace na tle innych krajobrazów. Oryginalny, rozpoznawalny styl stworzyła także Mela Muter, której kariera rozwinęła się w Paryżu. Jej *Kobieta paląca papierosa* jest dziełem wyjątkowej urody, łączy w sobie kilka gatunków artystycznych: portret, martwą naturę, pejzaż, widok wnętrza oraz zapowiedź aktu. Na wystawie zestawiona jest z pełnoplastycznym, świetlistym aktem kobiety autorstwa Wojciecha Weissa. Uwagę zwracają niewątpliwie obrazy Eugeniusza Zaka, wpisujące się swoim stylem w nurt nowego klasycyzmu. Malowane z wyobraźni, odrealnionymi kolorami, zwłaszcza portrety, przywodzą na myśl sztukę wczesnego renesansu. Nieprzypadkowo zestawione są z nawiązującą do antyku rzeźbą Henryka Kuny. Obrazy między innymi Stanisława Czajkowskiego, Tadeusza Makowskiego, Zygmunta Menkesa czy awangardowego Leona Chwistka, uzupełnione rzeźbami między innymi Konstantego Laszczki, Alfonsa Karnego, Bolesława Biegasa, prezentują bardzo różnorodny oraz intrygujący obraz rozwoju plastyki tego okresu.

***

W Muzeum KUL można zobaczyć przeszło 70 prac ponad 40 artystów. Kolekcja mistrzów jest wyjątkową okazją, aby prześledzić i należycie docenić złożoność i niezwykłe bogactwo polskiej sztuki nowoczesnej. Ekspozycja potrwa do 17 VI 2018 r.

Wystawie towarzyszą oprowadzania kuratorskie oraz wykłady tematyczne, organizowane we współpracy z Instytutem Historii Sztuki KUL.

MUZEUM KUL (MUZEUM.KUL.PL) JEST CZYNNE:
poniedziałek, wtorek, środa i piątek w godz. 9.00-16.00
czwartek w godz. 11.00-19.00

DR ANDRZEJ GŁADYSZ
Instytut Muzykologii, wiceprezes Chóru KUL

Muzyczne podróże Chóru KUL

W ciągu dwóch ostatnich miesięcy 2017 r. Chór KUL przygotował i wykonał pod kierunkiem swojego dyrygenta dra hab. Grzegorza Pecki trzy duże repertuary koncertowe.

Listopadowo-grudniowa trasa chórzystów KUL wiodła do 2 europejskich państw. Podczas jesiennych koncertów w Danii, będących niejako inauguracją obchodów 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę oraz powołania jej równolatka – Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, wykonali oni utwory religijne i ludowo-patriotyczne. Występy w dniach 17-19 XI 2017 r. miały miejsce w rzymskokatolickiej katedrze św. Oskara, kościołach Chrystusa Zbawiciela i św. Augustyna (dla uczniów polskiej szkoły) w Kopenhadze oraz w kościele Najświętszej Maryi Panny w Aarhus. Partie solowe wykonali Ewa Wołoszkiewicz (sopran) oraz Andrzej Gładysz (tenor), na fortepianie akompaniowała Alesia Aleksandrowicz. Wszystkie występy zostały przyjęte bardzo ciepło, a na chórzystach wielkie wrażenie zrobiły łzy w oczach rodaków od lat mieszkających na emigracji, ze wzruszeniem słuchających utworów przypominających ojczyznę. Koncerty zostały zrealizowane w ramach promocji województwa lubelskiego, przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego, we współpracy z Niels Steensens Kollegium w Kopenhadze oraz Ambasadą RP w Danii.

Chór Akademicki (wraz z Chórem Instytutu Muzykologii KUL) włączył się także w obchody 100. inauguracji roku akademickiego na KUL, prezentując 10 XII 2017 r. w kościele akademickim między innymi monumentalne dzieła *Gloria* Johna Ruttera i *Te Deum* Antona Brucknera. W partiach solowych można było usłyszeć dr hab. Iwonę Sawulską (sopran), Ewę Wołoszkiewicz (sopran), Tatianę Iwaszkiewicz (sopran), Małgorzatę Papiewską (alt) oraz Andrzeja Gładysza (tenor). Przy organach zasiadły kolejno dr hab. Jolanta Skorek-Münch oraz dr hab. Elżbieta Charlińska, akompaniował także zespół instrumentów dętych pod batutą dra hab. Grzegorza Pecki. Koncert ten został zrealizowany dzięki wsparciu Miasta Lublin w ramach obchodów 700-lecia grodu nad Bystrzycą.

Zaledwie 3 dni później zespół ruszył w kolejną podróż zagraniczną. Na zaproszenie Ambasady RP w Austrii Chór KUL zaśpiewał 14 XII 2017 r. polskie kolędy i pastorałki podczas spotkania świątecznego dla korpusu dyplomatycznego, a następnego dnia zaprezentował się w ramach cyklu Koncerty Adwentowe w kościele ewangelicko-reformowanym w Wiedniu. Chórowi towarzyszyła Orkiestra Trybunału Koronnego pod dyrekcją Grzegorza Pecki oraz soliści: Eliza Kierepka (sopran), Andrzej Gładysz (tenor) i Alesia Aleksandrowicz (organy). Koncert został zorganizowany we współpracy Towarzystwa Austriacko-Polskiego oraz Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu, przy wsparciu tamtejszego Instytutu Polskiego. Ponownie piękne opracowania polskich kolęd i pastorałek zostały ciepło przyjęte przez słuchaczy, co cieszy tym bardziej, że Wiedeń można śmiało uznać za jedną ze stolic europejskiej kultury muzycznej.

Warto zaznaczyć, że zagraniczne wyjazdy były również okazją do miłych spotkań z absolwentami naszej Alma Mater, a często także z dawnymi chórzystami, którzy wspierali organizacyjnie zarząd Chóru, z jego prezesem Zdzisławem Cieszkowskim na czele. Jesteśmy wdzięczni za okazaną życzliwość i miłą gościnność wszystkim Polakom w Danii i Austrii, a zwłaszcza Magdalenie i Karolowi Zielińskim oraz Joannie i Michałowi Kucharko. Mimo bogatego programu koncertowego członkowie Chóru KUL znaleźli również czas na zwiedzanie obydwu europejskich stolic.

Pozostaje mieć nadzieję, że piękna tradycja dzielenia się polską muzyką przez Chór KUL z Polonią na różnych kontynentach będzie kultywowana w przyszłości. Niewątpliwie rocznica powstania naszego Uniwersytetu, która zbiega się z jubileuszem stulecia niepodległości Polski, będzie do tego doskonałą okazją.

Koncert Chóru KUL w kościele ewangelicko-reformowanym w Wiedniu (z lewej) i w kościele Chrystusa Zbawiciela w Kopenhadze (fot. Anna Cieszkowska)

Ks. dr Mariusz Lach i Urszula Motyka – organizatorzy i pomysłodawcy wydarzenia (fot. Sebastian Kwiatek)

Recital studentki MISHuS Moniki Kowalczyk (fot. Sebastian Kwiatek)

KS. DR MARIUSZ LACH
Instytut Filologii Polskiej, kierownik artystyczny i kurator Teatru ITP

Teatr religijny dziś

O współczesnym amatorskim teatrze religijnym – jego tożsamości i działalności dyskutowali przedstawiciele wielu zespołów teatralnych podczas Forum Teatrów Religijnych „Theatro Pretiosum".

Gdy dookoła słychać wiele krytyki dotyczącej współczesnego repertuaru teatralnego, który często budzi kontrowersje, i gdy coraz mniej wartościowych treści na scenach zajętych przez doraźne społeczno-polityczne polemiki, doktorantka Instytutu Filologii Polskiej Urszula Motyka zainspirowała działania, które pod kuratelą Katedry Dramatu i Teatru KUL – wraz z ks. drem Mariuszem Lachem SDB (Teatr ITP) oraz Sebastianem Kwiatkiem (studentem humanistyki cyfrowej) – miały pokazać to, co dzisiaj w teatrze jest dobre, piękne i wartościowe.

Tak zrodziła się myśl zorganizowania Forum Teatrów Religijnych „Theatro Pretiosum". Dnia 2 XII 2017 r. Centrum Transferu Wiedzy KUL stało się miejscem spotkania przedstawicieli teatrów z różnych stron Polski zajmujących się głoszeniem wartości chrześcijańskich. Główną ideą tego wydarzenia było dostrzeżenie wagi tematyki podejmowanej na amatorskich scenach chrześcijańskich w kraju oraz stworzenie płaszczyzny wymiany doświadczeń i osiągnięć.

Przygotowując to spotkanie, organizatorzy skontaktowali się z ponad 20 grupami, które same się określają jako teatry religijne, mają stałą siedzibę i formę działania, a także przynajmniej kilkuletni dorobek artystyczny. Z zaproszonych grup w forum udział wzięło 14 zespołów teatralnych z całej Polski. Stworzyły one wyjątkową mozaikę różnych charyzmatów i form działania. Wspólną ich cechą jest jednak pragnienie głoszenia prawd chrześcijańskich z wykorzystaniem bogactwa form i środków scenicznych.

Forum otworzył prorektor ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL. Witając zebranych, wskazał jednocześnie na wyjątkową rolę zespołów teatralnych w ewangelizacji. Przedpołudniowa sesja była poświęcona prezentacji poszczególnych środowisk. Na spotkanie przyjechały różne grupy. Byli przedstawiciele najstarszego teatru religijnego w Polsce – Teatru Logos z Łodzi, obchodzącego w tym roku trzydziestolecie istnienia. Odpowiedzialny za Teatr A z Gliwic ukazał różnorodną działalność swojej grupy, akcentując jej znaczenie poza granicami naszej ojczyzny. Byli reprezentanci teatrów młodzieżowych (Teatr PoProstu z Legionowa, Teatr K z Żywca, Akademia Młodzieżowa z Lublina, Teatr Karola z Gliwic, Teatr Adonai z Legionowa) i duszpasterstw akademickich (Teatrum Terrarum z Krakowa). Wśród prelegentów nie zabrakło reprezentantów grup działających przy wspólnotach ewangelizacyjnych (Teatr Droga z Poznania, Teatr Ewangelizacyjny z Białegostoku, Teatr Pantomimy Dar z Bydgoszczy oraz Teatr Lwia Paszcza z Wisły), jak i osób zajmujących się teatrem wśród najmłodszych (Teatr Eden – Teatr dla Dzieci i Młodzieży z Wieliczki). Gospodarzami spotkania byli aktorzy KUL-owskiego Teatru ITP, którzy dzień wcześniej zaprezentowali gościom swą ostatnią produkcję, czyli spektakl muzyczny pt. *Ifigenia*.

Druga część spotkania, sesja panelowa, została poświęcona dyskusjom ujętym w 3 grupy tematyczne. Rozważano współpracę z osobami zawodowo zajmującymi się teatrem oraz potrzebę podejmowania profesjonalnych działań przez teatry religijne. Dyskutowano nad repertuarem wykorzystywanym przez poszczególne zespoły, jak i jego dostosowaniem do różnych odbiorców. Trzecia część, poświęcona wartościom religijnym, stanowiącym o charakterze chrześcijańskim zaproszonych grup, przypominała o ich tożsamości, której żaden z zaproszonych teatrów nie chce utracić. Zwieńczeniem obrad był recital autorskich piosenek studentki naszej Uczelni Moniki Kowalczyk, która pokazała jak dzisiaj, rozwijając swoje talenty, można dzielić się wartościowymi przemyśleniami z innymi.

Forum Teatrów Religijnych „Theatro Pretiosum" zakończyło się postanowieniem o podjęciu konkretnych działań w celu skonsolidowania środowiska chrześcijańskich teatrów działających w Polsce i o przygotowaniu publikacji prezentującej teatry religijne, a także zaplanowaniem kolejnego, być może połączonego z prezentacjami teatralnymi, spotkania.

KRZYSZTOF SZLANTA
student prawa

W Pracowni Liderów Prawa

Studenci i doktoranci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II – Marcin Banak, Daniel Mielnik, Marcin Rokosz, Krzysztof Szlanta – biorą udział w II edycji Programu Głównego „Pracowni Liderów Prawa".

Pracownia Liderów Prawa jest projektem organizowanym przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości pod patronatem honorowym ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry, a jego celem jest rozwój kompetencji i wiedzy uczestników w zakresie prawa i gospodarki. W ramach programu „[...] liderzy życia publicznego, wolnych zawodów prawniczych, gospodarki, a także organizacji społecznych przekazują proaktywnym, wrażliwym społecznie osobom swoją wiedzę oraz doświadczenie, tak aby wzmocnić ich kompetencje i przygotować na wyzwania dynamicznie zmieniającego się świata, w którym mechanizmy prawne odgrywają istotną rolę" (liderzy.iws.org.pl).

Uzasadniając potrzebę powołania Pracowni Liderów Prawa, dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości dr Marcin Romanowski podkreślił, że „Polska potrzebuje wszechstronnie wykształconych prawników, którzy będą pełnili nie tylko funkcje wykonawcze i usługowe, ale będą również propagować i rozwijać kulturę prawną opartą na chrześcijańskich wartościach. Potrzeba prawniczych elit, które aktywnie włączą się w tworzenie prawa i jego konsultowanie, ale także komunikowanie go względem szerszej publiczności wraz z promowaniem postawy *lege artis* w dokonywaniu codziennych wyborów. Dlatego powołujemy Pracownię Liderów Prawa – projekt służący edukacji młodego pokolenia". Udział w projekcie podnosi, zdaniem ministra Zbigniewa Ziobry, „[...] umiejętności i wiedzę, zwłaszcza w aspekcie praktycznym, poprzez spotkania z doświadczonymi ludźmi, którzy dzielą się swoimi umiejętnościami w szeroko rozumianym obszarze prawa i gospodarki".

Adresatami Programu Głównego „Pracowni Liderów Prawa" są studenci (od III roku) i absolwenci kierunków prawniczych oraz studenci i absolwenci pozostałych kierunków humanistycznych oraz kierunków z obszaru nauk technicznych i ścisłych, o ile jest to uzasadnione ich zaangażowaniem w obszarze prawa. W ramach kilkuetapowego procesu rekrutacyjnego, z grona kilkuset kandydatów, do udziału w II edycji Programu Głównego zakwalifikowało się 50 osób.

Uczestnicy Pracowni Liderów Prawa z KUL (od lewej): Marcin Rokosz – doktorant w Katedrze Negocjacji i Mediacji, Daniel Mielnik – doktorant w Katedrze Prawa Rzymskiego, Krzysztof Szlanta – student prawa i doktorant w Katedrze Historii Dogmatów i Teologii Historycznej, Marcin Banak – student prawa (fot. Filip Trubalski)

„Ucz się, lecz u uczonych, nieuczonych sam nauczaj" (*Disce, sed a doctis, indoctos ipse doceto*). Powyższe słowa Katona Starszego, według doktoranta w Katedrze Prawa Rzymskiego KUL Daniela Mielnika, w doskonały sposób wyrażają charakter nowoczesnej formy kształcenia prawniczych elit, jaką jest Pracownia Liderów Prawa. Dzięki licznym zjazdom, odbywającym się w cyklu codwutygodniowym, uczestnicy Pracowni wzmacniają oraz podnoszą swoje kompetencje, jak również przygotowywani są do podjęcia licznych wyzwań dynamicznie rozwijającego się świata, w którym prawo odgrywa niebagatelną, lecz nie najważniejszą rolę. Udział w tym Programie daje szansę na odbycie praktyk i staży między innymi w Ministerstwie Sprawiedliwości i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – podkreśla D. Mielnik.

Pracownia Liderów Prawa – to cykl wykładów i warsztatów dotyczących między innymi praktycznych aspektów legislacji, aksjologii polskiego porządku konstytucyjnego, podstaw zarządzania przedsiębiorstwem, protokołu dyplomatycznego, roli służb specjalnych w państwie prawa, lobbingu, strategii wystąpień publicznych, oceny skutków regulacji w praktyce, prawnego wsparcia rodziny, strategii PR, zarządzania zespołem, problemów współczesnej administracji publicznej czy podstawowych zasad polskiego porządku prawnego wobec prawa i praktyki instytucji międzynarodowych. Udział w Programie Głównym stwarza także okazję do spotkań i rozmów z przedstawicielami świata polityki i gospodarki z całej Polski. W ramach jednego cyklu Programu odbywa się 7 zjazdów w ośrodku szkoleniowym, Szkoła Letnia oraz Projekt Społeczny. Uczestnicy Pracowni Liderów Prawa należycie wywiązujący się ze swoich obowiązków otrzymują certyfikat potwierdzający udział w programie.

W ramach Pracowni Liderów Prawa, oprócz Programu Głównego, zorganizowano również Program Student, w którym uczestniczy Jakub Sidorowicz, student prawa KUL, oraz Program Praw Człowieka.

OLIWIA FLIS
studentka dziennikarstwa i komunikacji społecznej

Z wizytą w Parlamencie Europejskim

Czteroosobowa delegacja redakcji gazety studenckiej „Coś Nowego" wzięła udział w seminarium dla studentów dziennikarstwa, które odbyło się 15 XI 2017 r. podczas sesji plenarnej Parlamentu Europejskiego. Wyjazd odbył się dzięki współpracy z Biurem Informacyjnym PE w Polsce.

Delegacja studentów Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej: Natalia Jasińska, Oliwia Flis, Wiktoria Frej i Robert Góźdź, dzięki wsparciu attachè prasowego Biura Informacyjnego Parlamentu Europejskiego w Polsce Piotra Wolskiego, mogła przyjrzeć się sposobom funkcjonowania PE, spotkać się z europosłami oraz zapoznać się z pracą agend medialnych i dziennikarzy akredytowanych przy PE.

The situation of the rule of law and democracy in Poland

Termin wyjazdu studentów KUL zbiegł się z burzliwą debatą w PE, której tematem było zagrożenie praworządności w Polsce. Studenci mieli okazję osobiście przekonać się, że praca dziennikarza relacjonującego wydarzenia z sali obrad wymaga cierpliwości, pokory i wstrzemięźliwości wobec sprzecznych opinii różnych opcji politycznych. Debata uświadomiła im, jak ważne jest przygotowanie się do pracy dziennikarskiej, by wykonywać ją z należytą rzetelnością i koniecznym obiektywizmem.

Kulisy pracy europosłów

Spotkanie z wiceprzewodniczącym PE Bogusławem Liberadzkim pozwoliło studentom na udzielenie odpowiedzi na ważne, stawiane przez nich pytanie: czy sala obrad to faktycznie miejsce prowadzenia dyplomatycznego dialogu czy tylko decyzji narzucanych większością głosów. Dyskusja z wiceprzewodniczącym PE Ryszardem Czarneckim toczyła się wokół Rosji jako państwa słabego wewnętrznie i kwestii związanych z polskim sądownictwem. Tematem rozmowy z europosłem Michałem Bonim był Internet 5G – ultraszybki sposób przesyłania danych, umożliwiający przesyłanie na przykład genomu ludzkiego w bardzo krótkim czasie. Informacje te wzbogaciły wiedzę studentów związaną z przyszłością cybernetyczną i możliwościami rozsądnego korzystania z nowoczesnej technologii informatycznej. Piotr Wolski z Biura Informacyjnego PE w Polsce szczegółowo przedstawił studentom skład Parlamentu Europejskiego, wyjaśnił zasady głosowania na sali obrad oraz podał źródła, z których wiedzę na temat PE czerpią dziennikarze.

Media w Parlamencie Europejskim

Delegacja IDiKS odwiedziła centrum prasowe, studia radiowe i telewizyjne w Parlamencie Europejskim. Obecność w miejscu, z którego francuska (i nie tylko) telewizja emituje programy na żywo, a także spotkanie z Elianą Dritsas z działu audiowizualnego serwisu prasowego PE były krokiem w głąb świata, do którego aspirują młodzi dziennikarze.

Istotnym punktem wizyty w siedzibie PE była rozmowa z Maciejem Zakrockim z TVP i TOK FM. Mówił on o warsztacie dziennikarskim nie tylko podczas sesji plenarnych, ale również poza nimi. Podkreślał, że ta praca to wielkie wyzwanie – misja i odpowiedzialność, bo zadaniem osób odpowiadających za poszczególne agendy jest na tyle klarowne przekazywanie informacji, by widz czy słuchacz, który nie interesuje się polityką, mógł zrozumieć, jak istotne rozmowy toczą się wewnątrz budynku.

Spotkanie z Veronicą Jozsą z działu social media w PE uświadomiło młodym adeptom dziennikarstwa, jak istotne są social media w funkcjonowaniu tej europejskiej instytucji.

Studenci KUL (od lewej): Wiktoria Frej, Robert Góźdź, Natalia Jasińska i Oliwia Flis w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Strasburgu (fot. Oliwia Flis)

Kolejny krok ku dziennikarstwu

Wyjazd do siedziby Parlamentu Europejskiego był dla studentów z KUL ogromnym wyróżnieniem, które spotkało jedynie 11 osób z całej Polski. Dzięki zaangażowaniu i wsparciu dra Wojciecha Wcisła, wykładowcy Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL i opiekuna redakcji „Coś Nowego", czteroosobowa delegacja gazety studenckiej zyskała nowe doświadczenia i wróciła z inspirującymi pomysłami.

ANNA PIETRALA

studentka historii sztuki, prezes Galerii1 im. B. Słomki

#700LBN

W 2017 r. Lublin świętował obchody jubileuszu nadania praw miejskich. Z tej okazji Galeria1 im. B. Słomki, działająca przy Instytucie Historii Sztuki, przygotowała projekt *#700LBN, czyli 700 zdjęć na 700-lecie*, adresowany do wszystkich lublinian.

Celem organizatorów wystawy *#700LBN, czyli 700 zdjęć na 700-lecie* było zgromadzenie fotografii, których głównym bohaterem będzie Lublin. Liczba zdjęć w sposób symboliczny miała nawiązywać do liczby lat naszego miasta.

Na wystawie znalazły się zdjęcia o różnorodnej tematyce, co dowodzi, że dla każdego z ich autorów Lublin jest osobną, ciekawą historią. Zaprezentowaliśmy zdjęcia, które pokazują, że miasto to nie tylko budynki i miejsca, ale również (a może przede wszystkim) ludzie i wydarzenia. Na wystawie możemy więc zobaczyć pejzaże, panoramy, miejsca znane i najbardziej lubiane, ale i takie, o których nikt nie pamięta, lub takie, które mijamy codziennie, a nie dostrzegamy ich uroku. Dużą grupę fotografii stanowią portrety ludzi, zdjęcia prezentujące ich pasje, kadry uwieczniające prywatne momenty z życia mieszkańców oraz duże wydarzenia kulturalne. Wszystkie fotografie utrwalają nasze miasto z indywidualnej perspektywy, wydobywając jego urodę. Pokazują kolorowych mieszkańców, piękne budynki i to, w jaki sposób Lublin się rozwija i staje się miastem nowoczesnym z niezwykłą przeszłością.

Nabór fotografii o Lublinie odbył się drogą internetową, a głównym kanałem komunikacji był Instagram. Użytkownicy, dodając zdjęcia, oznaczali je odpowiednimi hasztagami (#700lbn i #galeria1). Idea instagramowych, kwadratowych zdjęć, przypominających polaroidowe, szybkie kadry przyświecała nam od początku tworzenia projektu. Osadzając działania na tej platformie komunikacji, zaproponowaliśmy zarówno tytuł, będący jednocześnie hasztagiem, jak i nietypowy format fotografii.

Kwadratowe zdjęcia przywodzą na myśl ceramiczne kostki, z których można ułożyć mozaikę. Zestawione ze sobą bloczki tworzą obraz. Podobnie jest w przypadku fotografii, które razem tworzą jedno, czyli Lublin. Każde zdjęcie jest odbiciem indywidualnego spojrzenia, a ich połączenie układa się w obraz miasta, zaproponowany oglądającym.

Układ mozaiki nie jest jednym zwartym kształtem. Poszczególne elementy nierówno wystają. To swego rodzaju linia czasu. Nierówne brzegi mają uświadamiać, że początek Lublina nie jest równoznaczny z nadaniem praw miejskich, jak również to, że przed nami przyszłość i od nas zależy jej kształt. Zatem forma otwarta jest w tym przypadku celowa i symboliczna. Również między fotografiami znajdują się puste przestrzenie, mające podkreślić ułomność naszej pamięci oraz luki w historii, bo przez 700 lat w naszym mieście rozgrywały się wydarzenia, o których już nie pamiętamy, a czasami pamiętać nie chcemy.

Wernisaż wystawy *#700LBN, czyli 700 zdjęć na 700-lecie* odbył się 14 XII 2017 r., zatem tuż przed zakończeniem jubileuszu miasta. Wraz z rozpoczęciem nowego roku do 700 fotografii dodaliśmy kolejne, symbolizujące 701. rok Lublina.

Wystawa cieszy się dużym zainteresowaniem wśród lublinian. Mieliśmy także okazję pokazać ją w Wielkiej Brytanii, na University of Huddersfield, gdzie towarzyszyła wydarzeniu Beyond Words: Holocaust Memorial Day.

KS. DR HAB. ROMAN BOGUSŁAW SIEROŃ, PROF. KUL
dyrektor Instytutu Pedagogiki WZPiNoS KUL w Stalowej Woli

Wspomnienie *post mortem in fede*

Ks. prałat prof. dr hab. Marian Stefan Wolicki, wieloletni dziekan stalowowolskiego wydziału KUL, odszedł do Pana 22 X 2017 r.

fot. Roman Czyrka

Opatrzność Boża całe życie kapłańskie, duszpasterskie i naukowe ks. prof. Mariana Wolickiego związała z Podkarpaciem: ziemią niżańską i Stalową Wolą, Przemyślem, archidiecezją przemyską i diecezją sandomierską. W nieopodal od Stalowej Woli leżącym Nisku 19 XII 1941 r. przyszedł na świat, tam ukończył szkołę podstawową i średnią, zdał maturę. Odpowiadając na głos Chrystusa powołujący do Jego kapłaństwa, wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu. Święcenia kapłańskie przyjął w rodzinnym Nisku 24 VI 1969 r., i był kapłanem archidiecezji przemyskiej. Decyzją przełożonych krótko pracował w duszpasterstwie. W tym czasie podjął studia specjalistyczne, najpierw w Rzeszowie i Krakowie, a potem na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, z którym związany był prawie pół wieku. Z lubelską Alma Mater pozostawał w bliskości od 1971 r. poprzez studia magisterskie, a następnie doktoranckie w latach 1974-1975 na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej, uwieńczone uzyskaniem doktoratu 3 III 1980 r. na podstawie pracy *Problem swoistości psychologii filozoficznej. Aspekt historyczno-metodologiczny*, którego promotorem był o. prof. Mieczysław Albert Krąpiec OP.

Posługa kapłańska ks. prof. Mariana Wolickiego wiązała się przede wszystkim z pracą naukowo-dydaktyczną. Czterdzieści lat wykładał psychologię i przedmioty filozoficzne w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu. Wychował wiele pokoleń kapłanów jako prefekt i wicerektor WSD w Przemyślu (1976-1996). Swoją posługę wykładowcy pełnił także w diecezji sandomierskiej – w Wyższym Seminarium Duchownym i Instytucie Teologicznym im. bł. Wincentego Kadłubka w Sandomierzu (1999-2001) oraz na Ukrainie – w seminariach duchownych we Lwowie i Gródku Podolskim.

Droga naukowa ks. prof. Wolickiego wiodła również przez Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu, gdzie w latach 1994-2011 był wykładowcą psychologii i kierownikiem Katedry Psychologii. Wykładał również w Jarosławiu, Krośnie, Sanoku, Przemyślu, Ostrowcu Świętokrzyskim i Rzeszowie.

Ksiądz Profesor zasłużył się szczególnie przy tworzeniu Wydziału Zamiejscowego Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli. Od 1 X 2004 r. do 30 IX 2014 r. był tu kierownikiem Katedry Psychopedagogiki i Pedagogiki Rodziny oraz profesorem Instytutu Pedagogiki, a w latach 2004-2012, przez 2 kadencje, dziekanem. Z całym zaangażowaniem i ofiarnością pełnił wspomnianą funkcję w najtrudniejszych momentach dla Wydziału, jak choćby w 2010 r., gdy ważyły się losy ośrodka KUL w Stalowej Woli. Niezwykle lubiany przez studentów za dobre, kapłańskie serce, ceniony przez współpracowników i podwładnych za pasję naukową i dydaktyczną, potrafił w duchu służby współpracować z władzami naszej Alma Mater, a także z pasterzami polskiego Kościoła.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyznał mu w 2007 r. Brązowy Krzyż Zasługi, a w 2013 r. Złoty Medal za Długoletnią Służbę. Rektor KUL wyróżnił go nagrodę indywidualną III stopnia oraz zespołową III stopnia za wyróżniający się projekt naukowy na VIII Lubelskim Festiwalu Nauki.

W latach 1976-2006 ks. prof. Wolicki był sędzią Sądu Metropolitalnego I i II instancji w Przemyślu oraz przez wiele lat opiekunem duchowym Archidiecezjalnego Chóru „Magnificat" w Przemyślu.

Dorobek naukowy Księdza Profesora obejmuje między innymi kilkanaście pozycji monograficznych, 400 artykułów naukowych i popularnonaukowych. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują podręczniki akademickie i monografie naukowe, z których korzystają między innymi studenci WZPiNoS: *Elementy psychologii społecznej*, *Elementy psychologii osobowości, poradnictwa i psychoterapii, Elementy psychologii ogólnej* czy *Podstawowe zagadnienia analizy egzystencjalnej i logoterapii*.

Zainteresowania naukowe i praca badawcza ks. prof. Wolickiego znajdowały swoje miejsce na styku psychologii i pedagogiki, pedagogiki chrześcijańskiej, familiologii, psychologii religii, psychologii małżeństwa i rodziny, a przede wszystkim psychologii filozoficznej, logoterapii i psychoterapii. Szczególnie badał myśl Viktora Emila Frankla z całym kręgiem autorów obszaru niemieckojęzycznego.

Warto zauważyć również jego zasługi dla swojej małej ojczyzny. Jego działalność naukowa, dydaktyczna, duszpasterska i regionalistyczna została doceniona poprzez nadanie mu w 2003 r. honorowej odznaki Zasłużony dla Gminy i Miasta Nisko oraz honorowego obywatelstwa gminy i miasta Nisko w 2009 r.

Dziękujemy, Księże Dziekanie Marianie, za Twoje człowieczeństwo, życzliwość, uśmiech, pogodę ducha, optymizm, kapłańskie serce, otwartość i ducha służby. Odpoczywaj w pokoju w Domu Ojca!

BEATA RAWSKA
Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

Więcej sportu

Tenis, squash, futsal, piłka ręczna i siatkowa, streetbasket – to dyscypliny, które można uprawiać w nowych uniwersyteckich obiektach sportowych, zbudowanych na terenie kampusu Poczekajka, uroczyście oddanych do użytku 11 XII 2017 r.

Abp Stanisław Budzik, ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, wojewoda Przemysław Czarnek i wiceminister Jarosław Stawiarski w hali z kortami do tenisa podczas uroczystego otwarcia nowych obiektów sportowych

Korty tenisowe

Nowy sportowy kompleks KUL powstał na terenie dawnych kortów tenisowych. Były to korty otwarte z nawierzchnią dynatopową (mączka skalna). Jest ona popularna w krajach skandynawskich, gdzie występuje duża wilgotność powietrza, co powoduje lepsze wiązanie mączki i tym samym gwarantuje odpowiednią jakość nawierzchni. W Polsce powstało tylko kilka obiektów, na których zastosowano to rozwiązanie, jednak po kilku latach funkcjonowania na większości z nich dokonano jej zmiany, właśnie ze względu na panujący w naszym kraju klimat, nieodpowiedni do tego rodzaju nawierzchni. Z uwagi na brak możliwości poprawienia warunków do gry korty KUL od 2011 r. były nieczynne. Pomysł powstania nowego obiektu o wysokiej jakości zrodził się już wtedy. Potrzebował jednak wsparcia finansowego. Z chwilą pojawienia się możliwości ubiegania się o dotację prace nad projektem nabrały tempa. Inwestycja o wartości 7,1 mln zł powstała dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości 2,9 mln zł ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, w ramach programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu.

Nowe obiekty sportowe

W skład kompleksu, którego budowę prowadzono od maja do listopada 2017 r., wchodzą:

- **hala namiotowa z 4 kortami tenisowymi** (powierzchnia użytkowa 2620,8 m^2) z certyfikowaną przez ITF nawierzchnią – sztuczną trawą. Zastosowane nowoczesne rozwiązania w zakresie oświetlenia (światła ledowe o mocy maksymalnie 500 lux; 2 świetliki wzdłuż dachu hali, pozwalające na grę bez oświetlenia w słoneczne dni), ogrzewania (możliwość regulacji temperatury wewnętrznej) czy wentylacji (mechaniczna) stawiają obiekt w rzędzie najlepszych ośrodków tenisowych w województwie. Nawierzchnia – sztuczna trawa wypełniona piaskiem kwarcowym – umożliwia grę przez cały sezon, zapewnia też bezpieczeństwo (wypełnienie piaskiem kwarcowym eliminuje zbędne tarcie, co pozwala na kontrolowane poślizgi, a co za tym idzie zmniejsza ryzyko skręcenia czy zwichnięcia stawów oraz zmniejsza czy niweluje skutki upadku). Hala jest obiektem całorocznym. System

Boisko wielofunkcyjne

Przygotowanie terenu pod nowe obiekty, zlokalizowane obok hali sportowej i naprzeciwko widocznych na zdjęciu budynków Biotechnologii i ICBN (fot. Piotr Olejarnik)

Konstrukcje szkieletowe nowych hal sportowych (fot. Piotr Olejarnik)

otwieranych boków umożliwia komfortowe korzystanie z obiektu także w sezonie letnim. Obiekt dysponuje też profesjonalnym sprzętem (rakiety, piłki, maszyna do wyrzucania piłek lub naciągania rakiet), który można wypożyczyć w recepcji;

- **hala namiotowa z boiskiem wielofunkcyjnym** (powierzchnia użytkowa 1092,3 m²) do gry w futsal, piłkę ręczną, siatkówkę oraz streetbasket. Obiekt, na którym znajdują się także trybuny, przeznaczony jest do użytkowania od wczesnej wiosny do późnej jesieni z uwagi na brak systemu grzewczego. Zastosowano tutaj nawierzchnię taką jak na kortach, tj. sztuczną trawę wypełnioną piaskiem kwarcowym. Umieszczone wzdłuż dachu 2 świetliki pozwalają na korzystanie z obiektu przy słonecznej aurze bez konieczności włączania oświetlenia. W okresie letnim, podobnie jak na kortach, istnieje możliwość otwierania boków, by zapewnić lepszy komfort gry;
- **budynek obsługi z szatniami i 2 boiskami do squasha** (powierzchnia użytkowa 472,8 m²). Boiska renomowanej marki McWIL są zaopatrzone w system klimatyzacji. Istnieje też możliwość wypożyczenia sprzętu w recepcji obiektu (rakiety, piłki). Budynek recepcji, z zapleczem socjalnym (szatnia – szafki z zamkami cyfrowymi, prysznice, toalety), połączony jest z kortami łącznikiem.

Inauguracja działalności

Uroczyste oddanie do użytku nowego kompleksu sportowego miało miejsce 11 XII 2017 r. Wśród zaproszonych gości byli: metropolita lubelski abp Stanisław Budzik, wiceminister sportu i turystyki Jarosław Stawiarski, wojewoda lubelski Przemysław Czarnek, zastępca dyrektora Departamentu Kultury, Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie Marek Sikora, dyrektor Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin Jakub Kosowski, prezes Wojewódzkiego Związku Tenisowego Mirosław Bednarczuk, dyrektor Klubu Środowiskowego AZS Lublin Paweł Danielczuk, kierownicy jednostek sportowych lubelskich uczelni, byli kierownicy SWFiS KUL i inne osoby zaprzyjaźnione ze środowiskiem lubelskiego sportu. W otwarciu obiektu ze strony KUL uczestniczyli: Rektor KUL ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński, Prorektor ds. Ogólnych dr hab. Paweł Smoleń, prof. KUL, Prorektor ds. Studentów i Kontaktów Międzynarodowych ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL, p.o. dyrektora administracyjnego Małgorzata Baran-Sanocka, kurator KU AZS KUL ks. prof. dr hab. Jarosław Popławski, prezes KU AZS KUL Damian Pendel, kierownicy jednostek administracyjnych zaangażowanych w powstanie nowego kompleksu sportowego – Andrzej Lendzion z Działu Inwestycji i Remontów oraz Piotr Olejarnik z SWFiS, ponadto pracownicy SWFiS i studenci KUL.

W trakcie uroczystego otwarcia został rozegrany krótki mecz pokazowy pomiędzy ks. prof. Jarosławem Popławskim – aktualnym mistrzem świata księży w kat. +45 a Łukaszem Pukiem – aktualnym liderem rankingu seniorów i amatorów w Polsce w kat. open, gra pojedyncza, byłym zawodnikiem sekcji tenisa AZS KUL.

Sport dla wszystkich

Korty od momentu oddania ich do użytku cieszą się dużym zainteresowaniem wśród pasjonatów tenisa. Odbyły się już na nich 3 ogólnopolskie turnieje klasyfikacyjne, których organizatorem był Wojewódzki Związek Tenisowy w Lublinie. Ich uczestnicy (zawodnicy różnych klubów z Polski) docenili jakość i warunki bazy sportowej KUL.

Nowe obiekty zostały wybudowane obok hali sportowej i boisk do siatkówki plażowej w kampusie uniwersyteckim na Poczekajce. Wszystkie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Z nowych i dotychczasowych obiektów mogą korzystać studenci i pracownicy KUL, a także pasjonaci sportu spoza Uczelni.

Publikacje Wydawnictwa KUL i TN KUL

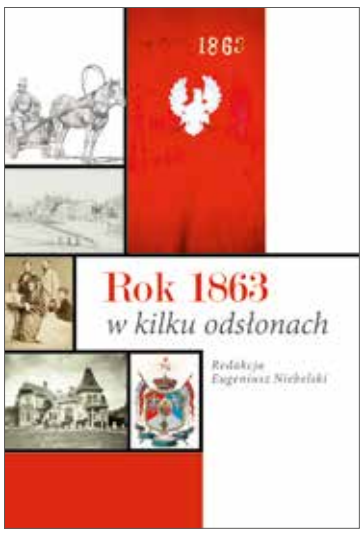

Wydawnictwo KUL
ul. Konstantynów 1H
20-708 Lublin
wydawnictwo.kul.pl

Rok 1863 w kilku odsłonach
red. Eugeniusz Niebelski
Wydanie drugie poprawione i uzupełnione

ISBN: 978-83-8061-406-2
Lublin: Wydawnictwo KUL 2016, ss. 456

Rok 1863 w kilku odsłonach, praca zbiorowa pod redakcją naukową prof. dra hab. Eugeniusza Niebelskiego z Instytutu Historii, w poprawionym i uzupełnionym wydaniu, jest niezmiernie interesującą pozycją książkową, której wątek przewodni stanowi powstanie styczniowe. Rok 1863 – to hasło wywoławcze, bo faktycznie tematyka wychodzi znacznie przed powstanie, a ludzkimi losami i reperkusjami sięga wieku XX. Jest to publikacja wyjątkowa także i z tego powodu, że w znacznej części tworzy album: ilustracjami, dokumentami, rysunkami zesłańców, fotografiami i portrecikami, także samych autorów prezentowanych tekstów. Mamy tu zatem – by dać wyobrażenie różnorodności tematyki – między innymi o idei polskich walk wyzwoleńczych w XIX w., o braciach Głowackich (w tym o późniejszym Bolesławie Prusie) w powstaniu, o innych mniej znanych powstańcach, o błogosławionych i świętych Kościoła katolickiego, których lata młodzieńcze przypadły na czasy „polskiego buntu", o chorągwiach i barwach 1863 r., o wyjątkowych miejscach polskiego przymusowego osadnictwa zesłańczego, o artystach malarzach zaczynających swoją karierę na zesłaniu itp. Świetnie napisane teksty tworzyli znani specjaliści tamtej epoki z różnych środowisk naukowych (Lublina, Krakowa, Kielc, Warszawy), muzealnicy, archiwiści, a także młodzi badacze. Dobra, ciekawa książka, świetnie zredagowana.

W grudniu 2017 r. książka została nagrodzona Wawrzynem Pawła Konrada w XI edycji konkursu Książka Roku 2016, w kategorii Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne.

Beata Duma, kierownik Działu Handlowego Wydawnictwa KUL

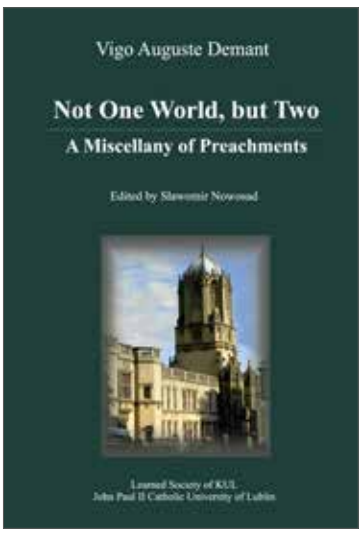

Towarzystwo Naukowe KUL
ul. Chopina 29/11
20-023 Lublin
tn.kul.pl

Vigo Auguste Demant
Not One World, but Two. A Miscellany of Preachments
edited, with an Afterword, by Sławomir Nowosad, Foreword by Andrew Louth

ISBN 978-83-7306-777-6 i 978-83-8061-413-0
Lublin: TN KUL i KUL 2017, ss. 200
Publications of the Faculty of Theology [Prace Wydziału Teologii] 179. The Christian Morality in an Ecumenical Context series [Moralność chrześcijańska w kontekście ekumenicznym]. Edited by [red. serii] Sławomir Nowosad

Po dwóch antologiach własnych tekstów ks. dr hab. Sławomir Nowosad, prof. KUL w ramach redagowanej przez siebie serii wydał anglojęzyczny zbiór kazań (*a miscellany of preachments*) anglikańskiego księdza Vigo Auguste'a Demanta (1893-1983), który w latach 1949-1971 był kanonikiem w Christ Church w Oksfordzie oraz profesorem teologii moralnej i pastoralnej na tamtejszym uniwersytecie, naukowcem uważanym za pioniera chrześcijańskiej socjologii w Anglii, jednym z czołowych członków tzw. Christendom Group i wytrawnym komentatorem życia społecznego. Jako kapłan często głosił kazania, zawsze starannie przygotowane i z aspiracjami literackimi. Zamierzając je opublikować, starannie zgromadził ich zapisy i nadał całości tytuł *Not One World*, *but Two* (cytat z apokryficznej *II Księgi Ezdrasza*). W sumie 28 tekstów zostało przezeń ułożonych w 6 sekcjach tematycznych: *Explorations, Doctrinal, General, Social, Commemorations* i na koniec *Obituaries*, czyli nekrologi 4 osób, które były dlań szczególnie ważne: abpa Williama Temple'a, filozofa Michaela Fostera, poety T.S. Eliota i Cuthberta Simpsona, profesora języka hebrajskiego, dziekana Christ Church, bliskiego przyjaciela. Publikacja tych kazań nie doszła jednak do skutku za życia autora. Szczęśliwie podczas prowadzonych w Oksfordzie badań nad pismami V.A. Demanta (w tym niepublikowanymi notatkami do Gifford Lectures) odkrył je ks. prof. S. Nowosad i pospołu z poznanym tamże ks. prof. Andrew Louthem postanowili uprzystępnić je, z zachowaniem zaproponowanego przez autora układu treści, szerszemu gronu czytelników, ufając, że nawet po latach teksty człowieka i uczonego tej miary zasługują na uwagę jako wciąż aktualne, o czym obydwaj redaktorzy starają się z nieukrywaną serdecznością przekonać w *Przedmowie* i *Posłowiu*.

Stanisław Sarek, TN KUL

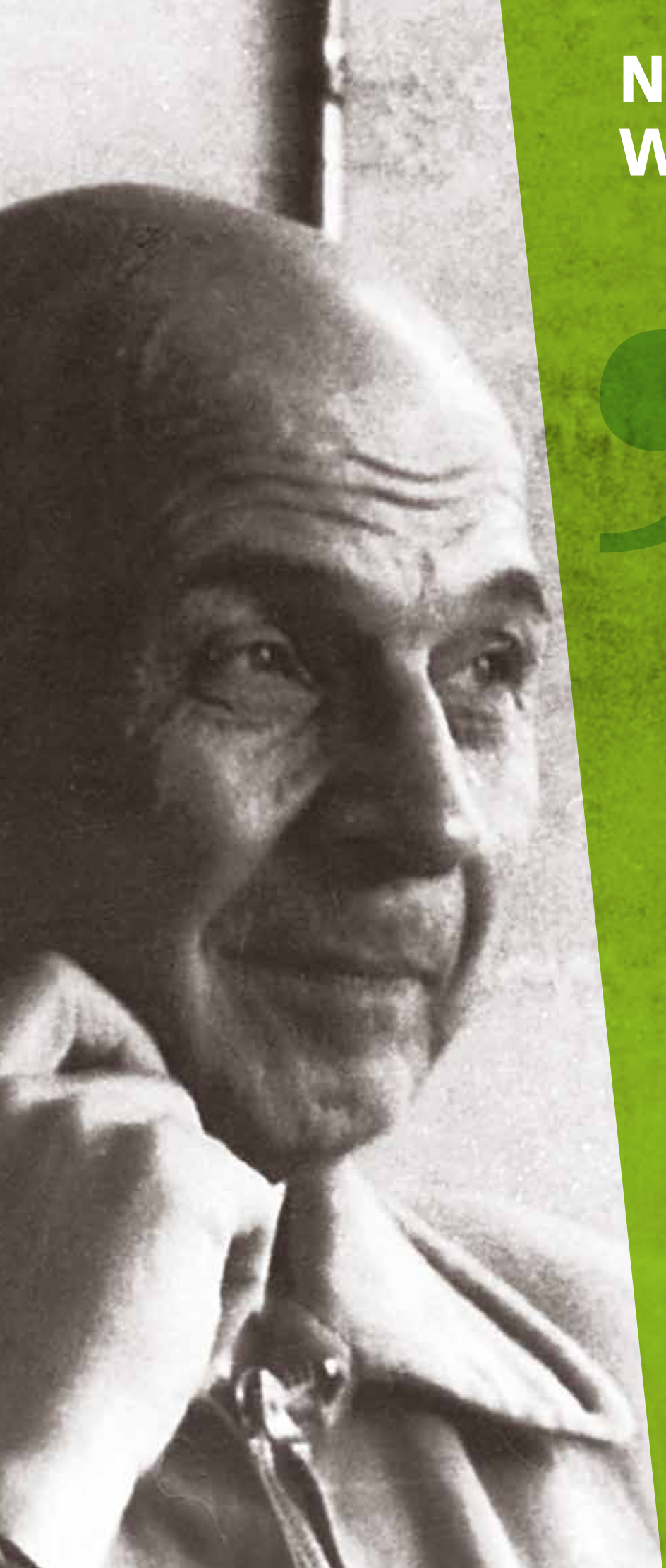

NAUCZYCIELE WOLNOŚCI

Duszy młodzieży wam nie oddam.

Mogę zginąć,
ale wiary młodzieży
będę bronił.

ks. Antoni Słomkowski

ks. Antoni Słomkowski (1900-1982)

rektor KUL (1944-1951), wykładowca teologii dogmatycznej (1934-1960), usunięty przez władze komunistyczne z urzędu rektora za obronę tożsamości i autonomii Uniwersytetu, a następnie aresztowany i więziony (1951-1954)

od **100 lat** jest KUL

1918

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II należy do najstarszych uniwersytetów w Polsce. W ciągu blisko 100 lat swej historii stał się jednym z najważniejszych ośrodków myśli katolickiej, zyskując uznanie w kraju i za granicą oraz wpływając na kształt nauki i kultury polskiej. Pozostając wiernym wartościom zawartym w dewizie *Deo et Patriae* – Bogu i Ojczyźnie, Uniwersytet przygotował ponad 110 tysięcy absolwentów do aktywnej obecności w życiu społecznym, politycznym, gospodarczym, a także do służby Kościołowi. KUL – to marka rozpoznawalna nie tylko w kraju, dzięki czemu Uniwersytet od lat świetnie pełni rolę ambasadora Polski w świecie.

Dziś KUL – to uniwersytet otwarty na cywilizacyjne i naukowe wyzwania współczesności. Prowadzi wszechstronne badania naukowe, które obejmują nie tylko charakterystyczne dla katolickiej uczelni dziedziny takie, jak teologia czy filozofia, ale również humanistykę, prawo, nauki społeczne, przyrodnicze i ścisłe. Obecnie KUL kształci 12 tysięcy studentów, oferując im nie tylko rzetelną wiedzę i umiejętności cenione przez pracodawców, ale też zwartą aksjologię, ukierunkowanie na świat wartości i kształtowanie postaw społecznych.

KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II
KUL 1918

Al. Racławickie 14
20-950 Lublin
www.kul.pl

2018